MEDUNARODNA POLITIKA

BELGRAD

Dr. Ranko Petkovici

DIALOG EUROPEAN

ÎN CASA ce a aparţinut unuia din cele mai lucide spirite europene între cele două războaie mondiale, făuritor al diplomaţiei române moderne, Titulescu, a avut loc între 26 şi 28 iunie a.c. la Bucureşti un colocviu consacrat problemelor colaborării şi securităţii europene. Asociaţia de drept internaţional şi relaţii internaţionale din România, organizatorul acestui simpozion, a reuşit să grupeze o serie de eminenţi oameni de ştiinţă şi lucrători pe tărîm politic din circa 30 de ţări europene şi alte ţări care, în calităţi diferite, s-au ocupat de problemele colaborării şi securităţii europene. Colocviul a fost deschis de preşedintele guvernului român, Ion Gheorghe Maurer, al cărui cuvînt introductiv a trasat clar principalele direcţii ale dialogului constructiv pe această temă. Mesajul special transmis de secretarul general al O.N.U., U Thant, a fost remis participanţilor simpozionului de către Janez Stanovnik, secretar al Comisiei economice O.N.U. pentru Europa.

Dacă în acest scurt articol consacrat simpozionului am dori să intrăm imediat în miezul lucrurilor, ar trebui să constatăm următoarele : în momentul actual european nu se putea alege o altă temă europeană din spectrul larg al problemelor ce privesc noţiunea de securitate ; pentru discuţiile pe această temă s-a găsit un loc favorabil : Bucureştiul.

Toţi participanţii s-au străduit ca în dezbateri să ocolească, mai mult sau mai puţin, sau să expună într-o formă „atenuată", tezele care ar fi putut stimula confruntările politice şi ideologice. În aproape toate luările de cuvînt accentul s-a pus pe necesitatea colaborării popoarelor europene şi a căutării neîncetate de căi de utilizare a tuturor posibilităţilor care încadrează securitatea europeană în ansamblul general al securităţii din lume. Se înţelege că vorbitorii nu au pornit toţi de la aceleaşi postulate ideologice, de la aprecieri identice privind caracteristicile situaţiei europene actuale sau de la interese şi aspiraţii identice. Ar fi fost ireal să se aştepte că reprezentanţii Bulgariei sau Spaniei, ai S.U.A. sau R.D.G., U.R.S.S. sau R.F.G., ai Turciei sau Ciprului ar putea să vorbească aceeaşi limbă. Dar dacă facem abstracţie de anumite deosebiri, schimbul de păreri efectuat timp de trei zile la Bucureşti s-a distins prin această pledoarie : trebuie să se caute şi să se sprijine cu atenţie toate formele colaborării general-europene, deoarece popoarele europene resimt ca o cerinţă vitală realizarea păcii şi securităţii. În acest context trebuie să amintim în mod deosebit cîteva propuneri concrete, care au, fără îndoială, o mare importanţă : propunerea directorului Institutului internaţional pentru cercetarea problemelor păcii din Oslo, privind crearea Comisiei O.N.U. pentru securitatea europeană ; propunerea doctorului J. Sedivy de la Institutul pentru politică şi economie internaţională de la Praga, privind înfiinţarea Institutului internaţional pentru securitatea europeană, şi propunerea lui James Fosett privind instaurarea unor forme organizatorice şi a unor termene de activitate în comun a institutelor europene pentru relaţii internaţionale în problemele securităţii europene.

Asemenea întîlniri, de felul celei de la Bucureşti, pot să aibă o mare însemnătate în formarea opiniei publice din lume pe linia înţelegerii că în faţa popoarelor europene, care au parcurs două războaie mondiale, „războiul rece" şi multe alte încercări, se află numai o singură cale : calea înlăturării barierelor şi deosebirilor ce le împart în sfere politice, economice, culturale, calea colaborării tot mai largi ce creează premisele menţinerii păcii şi consolidării securităţii.

Aşa cum a subliniat Dimce Belovski, problema nu constă în a cere cuiva să-şi schimbe poziţia pe plan internaţional pentru a putea deveni partener în dialog şi colaborare. Există spaţiu suficient pentru ca în actuala constelaţie, aşa cum este ea, în măsura în care există bunăvoinţă, să se facă în mod concret paşi spre întărirea încrederii, colaborării şi securităţii în Europa.

PRACE

PRAGA

Dr. Jaroslav Sedivy

BUCUREŞTI: DISCUŢII DESPRE SECURITATEA EUROPEANĂ

DE CÎŢIVA ANI, politica externă a României trezeşte o mare atenţie. Fără îndoială, ea este o politică socialistă, pornind de la poziţiile comunităţii socialiste, dar, în acelaşi timp, este o politică românească.

În ea se manifestă relaţia logică a ţelurilor : succesul socialismului în ansamblu necesită rezultate pozitive înăuntrul fiecărei ţări ; pentru dezvoltarea socialismului este indispensabilă colaborarea internaţională multilaterală. De aceea şi ideea securităţii europene şi-a găsit un ecou atît de puternic în politica românească.

Mi se pare că în România s-a înţeles bine că securitatea europeană este un proces mai îndelungat, în care va fi vorba despre crearea unei concordanţe în acţiunea guvernelor statelor europene, despre activizarea influenţei asupra acestor guverne (institute de ştiinţă, organizaţii de masă, opinia publică) şi, în acelaşi timp, despre cunoaşterea forţelor şi elementelor care pot reprezenta o rezervă pozitivă în securitatea

Salisbury. Populaţia de culoare protestează împotriva recentului referendum organizat de autorităţile rasiste

europeană sau, dimpotrivă, care pot frîna dezvoltarea acesteia.

Şi, evident, tot în scopul cunoaşterii părerilor şi ideilor lucrătorilor pe tărîmul ştiinţific al cercetării relaţiilor internaţionale din diferite ţări, Asociaţia de drept internaţional şi relaţii internaţionale din România a organizat la sfîrşitul lunii iunie a.c. la Bucureşti un colocviu internaţional „Dezvoltarea cooperării între statele europene — premisă a unui climat de pace şi securitate în Europa".

Au venit reprezentanţi din 27 de state — alături de state europene şi S.U.A. şi Canada — şi au venit într-adevăr specialişti de seamă, directori de institute, profesori universitari şi lucrători de frunte din cercetare, au participat şi reprezentanţi ai O.N.U., secretarul executiv al Comisiei economice pentru Europa, Stanovnik, care a adus un mesaj din partea lui U Thant, au mai participat directorul general adjunct al O.N.U. de la Geneva, Palthey, de la U.N.E.S.C.O., Pio Carlo Terenzio, directorul Biroului de relaţii cu statele membre, a fost acolo şi un reprezentant al Organizaţiei Internaţionale a Muncii. Colocviul a fost deschis de preşedintele guvernului român, Maurer, care a caracterizat cu exactitate scopul securităţii europene : „Trebuie să constituie pentru fiecare popor garanţia faptului că niciodată, în nici o împrejurare, nu se va găsi în faţa unui act de forţă sau de ameninţare a libertăţii şi independenţei, a drepturilor şi intereselor sale legitime", căci, a subliniat în continuare, „libertatea naţională este cadrul indispensabil oricăror libertăţi umane".

În cursul celor trei zile au fost exprimate multe păreri. S-a vorbit despre coexistenţa dintre cele două sisteme din Europa, dar, în acelaşi timp, prof. Freymond de la Geneva a subliniat că trebuie să se vorbească despre felul în care trebuie să se desfăşoare relaţiile între state pentru a li se asigura autodeterminarea şi neintervenţia în treburile lor interne. Oarecari rezerve s-au manifestat în consideraţiile referitoare la posibilităţile creării unui sistem concret eficient de securitate europeană într-un viitor apropiat, dar toţi au fost convinşi că merită să se depună eforturi în acest sens şi că drumul spre aceasta duce prin colaborarea între state în economie, tehnologie şi cultură. Conducătorul delegaţiei sovietice, prof. Tomaşevski, a expus măsura în care institutele din unele ţări socialiste se ocupă de problemele securităţii europene şi a apreciat iniţiativa românească în ce priveşte o întîlnire a specialiştilor. S-a vorbit despre convergenţa dintre sisteme şi, de mirare, toţi au fost de acord cu faptul că teoria despre apropierea sistemelor (şi în cele din urmă contopirea lor) nu este valabilă, dar că fiecare dintre cele două sisteme trece printr-o evoluţie internă ; şi că problema colaborării între cele două sisteme, de exemplu în domeniul comerţului, este de fapt o problemă instituţională — cum să se unească ţări atît de diferite în relaţii comerciale fără ca vreuna dintre ele să exercite presiuni asupra celeilalte.

Din colocviu au reieşit şi două propuneri demne de atenţie. Una dintre ele o constituie propunerea foarte interesantă ca securitatea europeană să fie inclusă în mod instituţional sub egida O.N.U. şi asemenea modului în care activează Comisia economică pentru Europa să se instituie şi o comisie pentru securitatea europeană, ca formaţie regională subordonată Consiliului de Securitate în care ambele state germane ar putea avea statut identic. O a doua propunere o constituie cea privitoare la constituirea unui institut internaţional pentru securitatea europeană, ai cărui membri corespondenţi să fie, alături de cei prezenţi, şi alţi specialişti de seamă din statele europene, avînd un mic secretariat, de exemplu pe lîngă Asociaţia română de drept internaţional şi relaţii internaţionale. Institutul ar putea da impuls cercetării în direcţiile necesare, ar putea extinde rezultatele lucrărilor şi studiilor şi formula propuneri concrete în problemele securităţii continentului adresate guvernelor statelor europene sau organizaţiilor internaţionale.

Le Monde

PARIS

DIN NOU DESPRE ANGLIA ŞI PIAŢA COMUNĂ

PARTIZANII şi adversarii intrării în Piaţa comună se înfruntă din nou în Anglia, în momentul reanimării îndoielii în „credinţa" europeană a unei ţări care, timp de şase ani, a considerat că nu există decît un singur obstacol în faţa atingerii ţelului său : prezenţa generalului de Gaulle la Elysée. Controversa care se desfăşoară dincolo de Canalul Mînecii nu este politică ; ea este mai ales economică şi se bazează pe cifrele citate săptămîna trecută de ziarul „Guardian", altă dată mare apărător al cauzei „europene" dar care, astăzi, se întreabă dacă nu cumva înfăptuirea dorinţei sale de a-şi lega destinul de cel al continentului n-ar costa prea mult Anglia.

Urmărind cu perseverenţă scopul pe care şi l-a propus în 1967, Harold Wilson nu pierde ocazia să repete că Anglia îşi menţine candidatura. Primul ministru britanic dispreţuieşte toate ipotezele cifrate şi priveşte cu încredere în viitor. Şi dl Wilson are dreptate. Nu trebuie acordată mai multă atenţie decît merită acestor evaluări — indiferent că sînt de sursă franceză, engleză sau comunitară — căci ele variază după elemente care trebuie mai mult sau mai puţin luate în consideraţie.

Oricare ar fi situaţia, este sigur însă că politica agrară comună va comporta consecinţe financiare severe pentru Marea Britanie. În sfîrşit, trebuie avut în vedere şi sistemul de aprovizionare englez : abia ceva mai mult de jumătate din consumul agricol naţional este furnizat de ţăranii britanici, care reprezintă doar 5 la sută din populaţia activă, restul fiind furnizat de import (mai ales din ţări ale Commonwealthului) la preţuri foarte scăzute. Pentru ca să lase într-o măsură cît mai mare consumatorului beneficiul cursurilor pieţei mondiale, agricultorii britanici primesc subvenţii (deficiency payments). Cînd Marea Britanie va intra în Piaţa comună, ea va trebui să-şi plătească mult mai scump ca acum aproape jumătate din hrana sa. Dacă ea o cumpără de la ţările din comunitatea „celor şase", ea va trebui să o achite la preţuri medii europene, mai ridicate. Dacă şi-o va procura din Canada, Noua Zeelandă, S.U.A. sau Argentina, ea va trebui, drept compensaţie, să achite la frontierele Regatului Unit acele taxe care vor fi vărsate în casa de bani comună a „celor şase", solidari în finanţarea desfacerii surplusului agricol.

Marcel Naville, preşedintele Crucii Roşii internaţionale, răspunzînd la întrebările ziariştilor, înainte de plecarea sa în Nigeria, unde a negociat problema ajutorării populaţiei civile

Știindu-se deja în ce termeni va fi aranjată faimoasa reglementare financiară agricolă a „celor șase", este extrem de dificil de spus care va fi costul operației pentru Marea Britanie. În legătură cu răspunsul, se înfruntă două teze : Franța consideră că eventuala intrare a Angliei în Piața comună nu trebuie să influențeze cu nimic deciziile „celor șase" în acest domeniu. În schimb, majoritatea partenerilor ei, care dau Fondului comun agricol mai mult decît primesc, nu se vor supăra dacă se va lua în considerație cît mai curînd posibil „cazul englez", care este, de altfel în aceeași măsură și cazul lor.

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
PARIS

PENTRU A SE DEPĂȘI DIVIZAREA CONTINENTULUI

Interviu cu Willy Brandt

Întrebare : *Cum vedeți dumneavoastră viitorul relațiilor franco—vest-germane ? Aveți în vedere o modificare a tratatului de cooperare franco—vest-german ?*

Răspuns : Cooperarea franco—vest-germană și-a cucerit un loc important în conștiința celor două țări. Tratatul din 22 ianuarie 1963, care a oficializat aceste relații, cîștigă o importanță sporită prin faptul că cei doi oameni de stat care i-au fost autori nu mai participă la executarea sa, ceea ce definește un element de continuitate în relațiile noastre. Tratatul, după părerea mea, nu necesită nici o completare.

— Cum ați dori să vedeți evoluînd, în următorii cinci ani, construcția vest-europeană ?

— Ar fi de dorit ca înainte de sfîrșitul acestui an să devină posibilă discutarea și fixarea marilor linii ale dezvoltării ulterioare. Nu de mult, la Haga, eu am supus discuțiilor ideea unei conferințe „ad-hoc" a șefilor de stat și a miniștrilor afacerilor externe ai „celor șase" și ai Marii Britanii, în afara cadrului organizațiilor vest-europene existente. În ceea ce privește chestiunile relative la Piața comună, socot că ar fi necesară o înțelegere prealabilă între „cei șase". Cît despre cooperarea politică, noi trebuie să ne punem problema dacă domeniul la care se va referi trebuie să fie identic cu cel pe care se desfășoară cooperarea economică. Experiența arată, cred eu, că aceasta nu este absolut necesar.

— Cum vedeți dezvoltarea schimburilor economice ale Germaniei federale cu țările din răsărit ?

— Noi acordăm, în cadrul politicii de destindere, o mare importanță dezvoltării schimburilor noastre economice cu țările din estul Europei. În cursul anului 1968, aceste schimburi au crescut cu aproximativ 7 la sută, iar în primele patru luni ale lui 1969 — cu aproximativ 15 la sută, în raport cu perioada corespunzătoare a anului trecut. Schimburile comerciale între cele două părți ale Germaniei reprezintă un sector important al relațiilor intergermane și fac obiectul eforturilor noastre în vederea ameliorării contactelor între cele două părți ale Germaniei. După o perioadă de stagnare, s-a putut realiza în cursul anului trecut o creștere de 6 la sută a schimburilor intergermane de mărfuri, iar în ultimele patru luni ale lui 1969 — o creștere de 19 la sută. Această evoluție este în corelație cu aranjamentele care, în ciuda dificultăților politice cunoscute, au putut fi realizate (...) În măsura în care ar rezulta avantaje pe plan economic, eu nu m-aș opune ca o cooperare să se realizeze între firme aparținînd celor două părți ale Germaniei pe piața altor țări.

— Ce părere aveți despre viitorul relațiilor între S.U.A. și Europa occidentală, în eventualitatea unei apropieri între marile puteri ?

— Nu cred că o înțelegere parțială între puterile mondiale trebuie să se facă neapărat în detrimentul altor state. Nu cred însă nici că noi, celelalte state, avem dreptul să asistăm pasiv la acest proces. Va trebui, mai degrabă, ca noi să ne străduim să încurajăm, paralel și pe cît posibil, înțelegerea între apusul și răsăritul Europei. Noi, avem, ținînd seama de situația noastră, un motiv special să sprijinim un climat de înțelegere între marile puteri. Nu este posibil să se depășească divizarea Europei și a Germaniei decît printr-o consecventă politică de destindere, în vederea instaurării unei păci europene stabile. Înțelegeri între marile puteri cu privire la o limitare a armelor strategice ar fi, de asemenea, de natură să creeze un climat favorabil reducerii pericolului unei înfruntări militare fără a se aduce prejudicii securității comune.

Interviu realizat de
Catherine DREYFUS

VOIX OUVRIÈRE
GENEVA

MIȘCĂRILE SOCIALE DIN AUSTRALIA

Interviu cu Laurie Aarons
secretar național al Partidului Comunist din Australia

— Presa și posturile de radio au relatat în ultimele săptămîni despre vaste mișcări greviste în țara dv., Australia. Care este situația ?

— Într-adevăr, mișcarea a fost foarte extinsă : 750 000 pînă la 1 000 000 de muncitori au părăsit lucrul în cadrul unei serii de greve de 24 de ore, eșalonate timp de o săptămînă. Caracterul său de masă este evident dacă se ține seama de faptul că muncitorii din industrie numără aproximativ două milioane.

Este o mișcare de masă fără precedent în cursul ultimilor 80 de ani. Această vastă mișcare a fost o grevă politică îndreptată împotriva reglementării impuse sindicatelor de către stat. Din 1949 încoace, pentru a împiedica grevele, sistemul de arbitraj obligatoriu permite să se aplice pedepse penale. Această legislație represivă autorizează amendarea sindicatelor cu 500 de dolari pentru fiecare zi de grevă. Activiștii sindicali și membri de sindicat pot fi amendați și chiar închiși pentru grevă. În cursul ultimilor zece ani, această legislație a costat sindicatele milioane de dolari. Grevele au dovedit voința muncitorilor de a combate întregul sistem penal actual.

— Care sînt structura și forța mișcării sindicale australiene, ce rol joacă această mișcare în luptele actuale ?

— În Australia există peste două milioane de membri de sindicat. Aproximativ 56% dintre ei sînt salariați. Proporția sindicaliștilor este, firește, mai mare printre muncitori, care sînt organizați în proporție de 80% sau chiar mai mult. O caracteristică semnificativă a acestor ultimi ani este creșterea tendințelor de organizare sindicală în rîndul „gulerelor albe". Este nu numai o creștere ca număr, ci și o tendință sporită de a folosi metode de acțiune directă. Astfel, în ultimii ani, piloții liniilor aeriene, învățătorii, funcționarii de bancă, desenatorii, lucrătorii din domeniul științific, funcționarii și alte categorii — altădată „respectabili" și departe de a se fi gîndit la greve sau la alte acțiuni — se orientează fără nici un fel de îndoială spre aceste forme de acțiune. Noi considerăm că aceasta este manifestarea unor noi tendințe care reflectă creșterea conștiin-

ţei în rîndul a noi pături de oameni ai muncii. Acest proces este amplificat de evoluţia ştiinţifică şi tehnologică.

Una dintre caracteristicile semnificative ale mişcării sindicale australiene este natura sa unitară. Există un centru sindical naţional, care grupează aproape toate organizaţiile din industrie şi un oarecare număr din cele ale „gulerelor albe". Australian Council of Trade Unions (A.C.T.U.) numără 1 250 000 de membri afiliaţi federaţiilor. Pe lîngă aceasta, există Australian Council of Salaried and Professional Associations. (A.C.S.P.A.) cu 250 000 de membri şi High Council of Public Service Associations. Se întăreşte tot mai mult cooperarea dintre aceste trei centre, îndeosebi între primele două.

Anul trecut, conducerea centrului principal, A.C.T.U., s-a orientat într-o măsură mai mare spre stînga. Comitetul său de conducere deţine majoritatea pentru a desfăşura o luptă activă. Aceasta a exercitat o influenţă hotărîtoare asupra amploarei luptelor recente şi asupra unităţii muncitoreşti.

Congresul naţional al A.C.T.U. va avea loc în septembrie. Fiecare se aşteaptă la o înfruntare între stînga şi dreapta în momentul în care se vor defini liniile politicii sale viitoare. Considerăm că aripa dreaptă şi politica sa reformistă şi de recurgere la arbitraj se află în impas, într-o criză profundă, şi chiar au dat faliment. Ele au rămas în urma vieţii, datorită incapacităţii lor vizibile de a înţelege implicaţiile evoluţiei tehnologice, ca şi întregul proces social.

Lupta actuală demonstrează acest lucru, cel puţin într-un anumit sens. Altă dată, conducătorii sindicali de dreapta se limitau să repete pur şi simplu : acţiunea muncitorească nu poate determina desfiinţarea legislaţiei penale antisindicale, numai Parlamentul poate hotărî acest lucru. Ei lăsau, astfel, să se înţeleagă că trebuie să se aştepte alegerea unui guvern laburist. Totuşi, acţiunile desfăşurate recent (cu o puternică tendinţă politică) au obligat de pe acum guvernul să promită o revizuire a întregii legislaţii. Aceasta poate fi o manevră, dar nu este mai puţin adevărat că clasa muncitoare nu va fi mulţumită atît timp cît nu vor fi realizate adevăratele obiective democrate.

Canberra. O demonstraţie împotriva participării trupelor australiene la războiul din Vietnam

— În ce măsură participă la luptele actuale intelectualii şi tinerii ?

— Mişcarea studenţească de extremă stîngă şi tinerii sindicalizaţi au jucat cu siguranţă un rol activ, sprijinind luptele muncitorilor. Sper că intelectualii de stînga, care au jucat un rol onorabil în apărarea libertăţilor democrate, vor fi dispuşi să sprijine sindicatele.

Ca în majoritatea ţărilor capitaliste industrializate, studenţii şi intelectualii joacă un rol important şi din ce în ce mai mare în acţiunea directă, îndeosebi în opoziţia faţă de războiul din Vietnam şi faţă de consecinţele sale. O tendinţă importantă se manifestă în rîndurile lor, chiar dacă ea nu este singura, şi anume cooperarea şi alianţa între muncitori şi studenţi. Mai cred, de asemenea, că studenţii de extremă stîngă vor sprijini activ luptele muncitoreşti. Părerea mea este confirmată şi de participarea studenţilor la unele demonstraţii ale muncitorilor în grevă. În primăvara acestui an, cu ocazia unei „Conferinţe pentru o acţiune de stînga" de un nou gen, ţinută la Sydney,- militanţi muncitori şi studenţi de extremă stîngă au exprimat părerea că alianţa muncitori-studenţi constituie cheia unei noi înaintări a stîngii în Australia.

— Care este influenţa partidului dv. în mişcarea actuală, în lupta poporului australian pentru pace şi socialism ?

— Dacă ar fi să dăm crezare politicienilor reacţionari, presei şi organizaţiilor lor, întreaga mişcare grevistă ar fi fost un complot comunist. Ei au pretins acest lucru chiar înainte de începerea luptei, referindu-se la hotărîrea Comitetului naţional al partidului nostru, întrunit în ianuarie, care făcea apel la lupta împotriva legislaţiei antigrevă, ca şi la un articol pe care îl scrisesem mai înainte. Bineînţeles că nu aceasta este situaţia. Nici o mişcare de masă de această amploare nu poate fi rezultatul unei conspiraţii.

Adevărul este că partidul comunist a fost primul care a recunoscut aspiraţiile maselor şi noile condiţii de luptă. Noi am fost singurii care am chemat la acţiunea directă împotriva legislaţiei antisindicale, iar conducătorii şi membrii partidului comunist au stat în avangarda mişcării. Sîntem mîndri de acest lucru. Tocmai în aceasta vedem noi semnificaţia reală a rolului conducător al partidului comunist. Nu ca un dar înnăscut sau ca un rol teleghidat, ci ca un lucru care trebuie cîştigat şi ca o răspundere căreia trebuie să-i facem faţă. Aceasta cere o analiză creatoare a situaţiei sociale şi politice, idei socialiste avansate şi metode de acţiune corespunzătoare nevoilor şi posibilităţilor de acţiune concretă.

De aceea, partidul nostru a subliniat necesitatea unui nou program de acţiune pentru mişcarea muncitorească. Noi am stabilit revendicările de lungă scadenţă privind majorările de salarii, durata şi condiţiile de muncă. Comuniştii australieni au baze trainice în rîndurile clasei muncitoare şi ale sindicatelor, unde se bucură de o influenţă considerabilă. Comuniştii conduc mai multe federaţii şi sînt activi la toate nivelurile, începînd cu comisiile de întreprinderi. Ştim, însă, că avem o cale lungă de parcurs pentru a îmbunătăţi munca noastră politică, încă necorespunzătoare influenţei noastre în industrie.

Maurice SCHUMANN

ministrul afacerilor externe al Franţei

Născut la Paris, la 10 aprilie 1911, Maurice Schumann este absolvent al facultăţilor de litere şi filozofie. După obţinerea licenţelor, timp de şapte ani, adică pînă la al doilea război mondial, desfăşoară o bogată activitate ziaristică în cadrul agenţiei Havas şi colaborează la numeroase publicaţii ca „Sept jours", „La vie intellectuelle" şi, mai ales, „L'Aube". Ca trimis al agenţiei Havas, Maurice Schumann va face primele sale mari călătorii şi va publica primele sale cărţi, printre care „Le germanisme en marche", un rechizitoriu al liniei politice trasate la München (lucrare prefaţată de François Mauric), şi „Mossolini".

Reformat, se înscrie în 1939 voluntar în armata franceză. E făcut prizonier, evadează şi se refugiază la Londra, unde îl întîlneşte pe generalul de Gaulle şi devine astfel, după armistiţiul din iunie 1940, unul din primii militanţi gaulliştişi şi purtător de cuvînt al „Franţei libere". Imediat după eliberare, Maurice Schumann este numit preşedinte naţional al partidului catolic Mişcarea Republicană Populară (M.R.P.) şi delegat în Adunarea Consultativă. Este apoi ales în prima Adunare Constituantă ca deputat al departamentelor de nord. Timp de aproape 24 ani, va fi reales, constant, în Adunarea Naţională.

Activitatea politică a lui Maurice Schumann se va desfăşura mai ales în domeniul politicii externe. Va fi astfel, succesiv, membru al Comisiei pentru afacerile externe a Adunării Naţionale, delegat al Franţei în Parlamentul european de la Strasbourg şi la Naţiunile Unite. Intre 1951-1954, deţine funcţia de secretar de stat al afacerilor externe în cinci guverne succesive, iar în 1953 conduce delegaţia franceză la O.N.U.

După venirea la putere a generalului de Gaulle, este un timp ministru însărcinat cu amenajarea teritoriului (în primul guvern Pompidou, aprilie 1962), apoi desfăşoară o bogată activitate parlamentară şi pe planul relaţiilor interparlamentare, ca preşedinte al comisiei pentru afacerile externe a Adunării Naţionale. Tot în această perioadă devine preşedintele Comitetului francez pentru Campania mondială contra foametei. În martie 1967, Maurice Schumann reintră în guvern ca ministru de stat însărcinat cu cercetarea ştiinţifică şi cu problemele atomice spaţiale. Cabinetul Pompidou, remaniat în iunie anul trecut, îl include ca ministru al problemelor sociale, funcţie pe care o păstrează şi în cabinetul următor, condus de Maurice Couve de Murville.

In noul guvern Chaban-Delmas, lui Maurice Schumann i-a fost încredinţat portofoliul afacerilor externe.

L. E.

poșta redacției

CERCUL „LUMEA"

La inițiativa Comitetului de cultură și artă al județului Bihor și a Universității populare din capitala acestuia, zilele acestea a avut loc la Oradea — în colaborare cu revista „Lumea" — o dezbatere pe temele actualității internaționale. Manifestînd un adînc interes pentru politica externă a țării noastre și pentru evoluția relațiilor internaționale în general, participanții, cititori ai revistei noastre, au salutat cu mult interes ideea înființării unui cerc de politică internațională, cercul „Lumea", a cărui activitate, desfășurată în cadrul Universității populare, ar urma să înceapă la începutul toamnei. Redacția noastră, reprezentată la această dezbatere, mulțumește și pe această cale inițiatorilor orădeni ai cercului ce va purta numele revistei noastre și asigură pe cititorii săi și pe toți cei interesați în activitatea cercului, de întregul său concurs.

PLACHETA „APOLLO-11"

Viorel A. Radu, Craiova. 1) Fotografiile celor trei cosmonauți au apărut în nr. 29/1969. Reproducem, la cererea dv., și placheta pe care ei urmează s-o lase pe Lună. 2) După cum am răspuns și altor cititori, nu sîntem în măsură să furnizăm nici un fel de adrese pentru corespondență.

CALENDAR COSMIC

A. Lateș, București. Vă mulțumim pentru aprecierile elogioase. In completarea articolului „Omul pășește pe Lună", enumerăm și celelalte zboruri ale cosmonauților sovietici și americani, adică cele care au avut loc din 1964 și pînă astăzi. 12 octombrie 1964 : prima navă cosmică cu mai multe locuri, „Voshod 1", avîndu-i la bord pe Vladimir Komarov, Konstantin Feoktistov și Boris Egorov efectuează un zbor orbital de 24 de ore. 18 martie 1965 : Pavel Beliaev și Alexis Leonov, la bordul lui „Voshod II", realizează prima ieșire liberă a omului în spațiul cosmic. 23 martie 1965 : Virgil Grissom și John Young încearcă prima navă spațială americană cu două locuri, „Gemini III". 3 iunie 1965 : James Mc Divit și Edward White zboară la bordul lui „Gemini IV", iar White iese, la rîndul său, în spațiu. 21 august 1965 : Gordon Cooper și Charles Conrad rămîn opt zile în spațiu la bordul lui „Gemini V". 4 decembrie 1965 : Frank Borman și James Lovell efectuează un zbor în spațiul cosmic de 14 zile. In timpul zborului, nava lor, „Gemini VII", realizează un rendez-vous spațial cu „Gemini VI", la bordul căreia se aflau Walter Schirra și Thomas Stafford. 16 martie 1966 : „Gemini VIII", pilotată de Neil Armstrong și David Scott, înfăptuiește joncțiunea cu racheta nepilotată Agena. 3 iunie 1966 : Thomas Stafford și Eugen Cernan zboară la bordul lui „Gemini IX". Cernan rămîne în afara navei timp de două ore și nouă minute. 18 iulie 1966 : John Young și Michael Collins realizează, cu „Gemini X", joncțiunea cu două rachete Agena și două ieșiri în spațiu ale lui Collins. 12 septembrie 1966 — o nouă experiență Gemini : „Gemini XI", avîndu-i la bord pe Charles Conrad și Richard Gordon. 11 noiembrie 1966 : Edwin Aldrin, care zboară împreună cu Richard Gordon cu nava spațială „Gemini XII", bate recordul timpului petrecut în afara cabinei : cinci ore și 37 de minute. 23 aprilie 1967 : primul zbor spațial al unei nave spațiale sovietice din a treia generație, „Soiuz I". 11 noiembrie 1968 : primul zbor al unei cabine spațiale „Apollo" cu oameni la bord. „Apollo III" (Walter Schirra, Donn Eisele și Walter Cunninghan) înconjoară de 163 de ori Pămîntul și realizează o întîlnire cu ultima treaptă a rachetei Saturn. 26 noiembrie 1968 : „Soiuz III", avîndu-l la bord pe Gheorghi Beregovoi, se întîlnește în spațiu cu nava cosmică nepilotată „Soiuz II", lansată în ajun. 21 decembrie 1968 : la bordul lui „Apollo VIII", Frank Borman, James Lovell și William Anders fac de zece ori înconjurul Lunii, la o depărtare de 110 kilometri. 14 ianuarie 1969 : „Soiuz IV", pilotat de Vladimir Șatalov, face joncțiunea cu „Soiuz V" la bordul căruia se află Boris Volinov, Evgheni Hrunov și Alexis Eliseev. Se realizează prima stație orbitală experimentală. Plecat în spațiu la bordul lui „Soiuz V", Eliseev se întoarce pe Pămînt în „Soiuz IV", ceea ce constituie o nouă premieră spațială. 3 martie 1969 : „Apollo IX", condus de James McDivitt, David Scott și Russell Schweickart, permite încercarea în spațiu a unui modul lunar. 18 iunie 1969 : lansarea lui „Apollo X" în direcția Lunii. Tom Stafford și Gene Cernan trec în modulul lunar și privesc Luna de la o distanță de 15 kilometri, în timp de John Young îi așteaptă în nava spațială propriu-zisă.

MATTEOTTI ȘI MUSSOLINI

În dorința de a întregi informațiile privind asasinarea lui Matteotti („Poșta redacției" din nr. 27/1969), adaug următoarele: În după-amiaza zilei de 10 iunie 1924, deputatul italian Giacomo Matteotti și-a părăsit locuința din strada Pisanelli nr. 40, plecînd spre parlament. N-a mai ajuns niciodată la Montecitorio. Pe cheiul pustiu al Tibrului, la Lungotevere Arnoldo da Brescia, staționa o mașină „Lancia" cu numărul 55-12-169. Din ea au ieșit cîțiva oameni care s-au repezit asupra deputatului. Matteotti a opus rezistență, a încercat să se apere, dar a fost tîrît în mașină cu forța și înjunghiat. Mașina a demarat rapid, iar noaptea tîrziu s-a oprit la 23 kilometri de Roma, unde asasinii au aruncat corpul neînsuflețit într-o groapă improvizată. Deputatul Matteotti condamnase în discursurile din 30 mai și 4 iunie 1924 politica și violența noului regim. În afară de aceasta, publicase cartea „Un an de dominație fascistă", în care scosese în evidență fărădelegile guvernului instaurat de Mussolini. Deputatul socialist întrevăzuse urmările discursului său. „Acum — a spus el — puteți să-mi pregătiți discursul funebru". Mussolini nu a fost străin de afacerea Matteotti. În ziua următoare atentatului, la 11 iunie, Fasciolo, secretarul său particular, i-a relatat amănunțit împrejurările în care s-a consumat crima. Îngrijorat de eventualele consecințe, Mussolini a păstrat secretul pînă a doua zi, cînd, de la tribuna Camerei, a anunțat în mod evaziv „probabila" dispariție a deputatului. Eventualitatea comiterii unui delict, a menționat în continuare Mussolinii, „n-ar putea stîrni decît indignarea și emoția guvernului și a parlamentului". Cercetările ulterioare au dovedit fățărnicia și falsitatea afirmațiilor făcute de „duce".

Prof. Dumitru RUSU
Piatra Neamț

UN PRECEDENT

Era în octombrie 1919. În Franța se apropiau alegerile parlamentare (care au avut loc la 16 noiembrie 1919). Deputații Alexandre Millerand și Barrès au constituit în jurul lui Clémenceau „blocul național", care a obținut în alegeri 380 de mandate, față de 180 ale radicalilor și socialiștilor. În programul blocului se prevedea ca președintele republicii să fie ales prin plebiscit, nu de către colegiul unic (camera și senatul), așa cum erau dispozițiile constituționale în vigoare. În plus, se preconizau o largă descentralizare administrativă (regiunile), constituirea de adunări provinciale cu reprezentare profesională, precum și reforma Senatului. Clémenceau a fost înfrînt în alegerile prezidențiale din ianuarie 1920. Proiectul a fost abandonat. În calitate de președinte al republicii (1920—1924), Millerand a încercat din nou să atribuie un rol mai activ funcției pe care o deținea, dar a fost obligat să demisioneze, în urma victoriei în alegerile parlamentare (mai 1924) a „cartelului stîngii", condus de Edouard Herriot. După circa 40 de ani, generalul de Gaulle, a aplicat, în parte și în etape, reformele constituționale preconizate de Millerand (alegerile prezidențiale prin vot direct). Atunci cînd a dorit să înfăptuiască însă reforma administrativă și pe aceea a Senatului, a primit votul de cenzură al poporului francez. Nu a ales oare bine momentul? A greșit din punct de vedere tactic, căutînd să forțeze nota? Rezultatele se cunosc.

Laur PREDA
București

„DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ"

D. Codițoiu, Pitești. Sugestia dv. ca astronauții Armstrong și Aldrin să depună pe Lună un exemplar din cartea lui Jules Verne „De la Pămînt la Lună", în semn de omagiu pentru cel care a prefigurat, cu un secol în urmă, aselenizarea, este interesantă, dar, în orice caz, tardivă. Ați luat, desigur, cunoștință, între timp, de obiectele pe care le vor duce cu ei pe Lună. Poate că alți viitori vizitatori ai Lunii vor îndeplini și sugestia dv.

poșta redacției

ASASINAREA LUI TOM MBOYA

Mircea Gheorghiu, Baia Mare. Asasinarea lui Tom Mboya a fost considerată de unii observatori ca un episod al luptei pentru succesiunea prezidențială în Kenya. Mboya nu manifestase, însă, niciodată dorința de a ocupa această funcție după retragerea actualului președinte al țării, Jomo Kenyatta, și nici nu ar fi dispus de sprijinul popular necesar pentru a fi ales. Tînărul ministru al planificării economice și dezvoltării milita pentru modernizarea economică a țării, pentru desființarea structurilor tribale. Promovarea lui politică se datora în special sprijinului sindicatelor. In actuala conjunctură politică din Kenya, un fief politic tribal pare a fi însă esențial pentru ocuparea funcției celei mai înalte în stat. Tribul dominat este Kikuyu, din care face parte și președintele Kenyatta. Tom Mboya era un membru al tribului Luo, al cărui șef este Oginga Odingo, conducătorul partidului Uniunea poporului din Kenya si liderul oficial al opoziției. Succesorul cel mai probabil al președintelui țării este considerat a fi actualul vicepreședinte Daniel Arap Moi, membru al unui trib mic, care se bucură însă de sprijinul tribului Kikuyu. În orice caz, dacă s-ar ajunge la o luptă deschisă pentru putere, principalii competitori ar fi grupurile tribale Kikuyu, Kamba, care se bucură de sprijinul armatei, și Luo, din vestul Kenyei.

S.U.A. ȘI VATICANUL

Mihai Ploscaru, Sibiu. Statele Unite nu au întreținut niciodată relații diplomatice formale cu Vaticanul. În ajunul celui de-al doilea război mondial, președintele Roosevelt l-a trimis pe Myron C. Taylor ca emisar special la Vatican. După război, cînd președintele Truman a propus stabilirea de relații diplomatice și l-a și desemnat ca ambasador pe generalul Mark W. Clark, opinia publică și Congresul au manifestat o opoziție puternică și ideea a fost abandonată (majoritatea americanilor sînt protestanți). Contactul cu Vaticanul a fost menținut prin ambasada americană de la Roma. După vizita făcută recent de președintele Richard Nixon papei Paul al VI-lea, presa americană scria că nu este exclusă stabilirea de relații diplomatice între S.U.A. și Vatican. Hotărîrea finală a președintelui a fost însă alta : nu va numi un ambasador, ci va trimite periodic oficialități care vor menține contactul cu Vaticanul.

AVEREA LUI ONASSIS

Mihai Birzu, Iași. Episodul relatat de William Manchester în cartea „Moartea unui președinte" trebuie înțeles, așa cum l-au privit și participanții, ca o simplă glumă. „Actul" întocmit de Robert Kennedy și semnat de Aristoteles Onassis era, după cum scrie chiar Manchester, „absurd și imposibil de luat în serios". In plus, era o hîrtie fără nici o valoare de document legal. Robert Kennedy nu și-ar fi închipuit niciodată că l-ar putea determina pe Onassis să-și lase jumătate din avere săracilor din America Latină sau din orice altă parte a lumii și nici Onassis n-ar fi semnat un act care să-l angajeze cu adevărat la așa ceva.

LOBBY

Sorin Mihail Rusu, București. Cuvîntul englezesc „lobby" înseamnă, într-adevăr, în accepțiunea sa primară, „coridor". El a intrat, însă, în terminologia politică cu alt sens și anume — acela de grup care își exercită influența pentru a determina adoptarea anumitor hotărîri. Acest înțeles al cuvîntului „lobby" își are originea în faptul că, pe coridoarele Congresului american, adică în afara sălilor de ședință, își exercită activitatea reprezentanți ai diferitelor interese financiare, industriale etc. care încearcă să influențeze forul legislativ. Se vorbește, deci, de un lobby pro-haitian etc. In același fel se poate vorbi și despre un „lobby anti-Concorde", termenul pe care l-ați întîlnit în articolul nostru „Cursa supersonică".

PRIM-MINIȘTRII AI CANADEI

C. Vingu, Tîrgoviște. Canada a avut, cu începere din 1867, anul în care a devenit dominion, următorii prim-miniștri : 1867—73, John A. Macdonald, conservator ; 1873—78, Alexander Mac Kenzie, liberal ; 1878—91, John A. Macdonald, conservator ; 1891—92, John J. Abbot, conservator; 1892—94, John S. D. Thompson, conservator ; 1894—96, Mac Kenzie Bowell, conservator ; 1896 (două luni), Charles Tupper, conservator ; 1896—1911, Wilfrid Laurier, liberal ; 1911—17, Robert L. Borden, conservator ; 1917—20, Robert L. Borden, unionist ; 1920—21, Arthur Maighen, unionist-național, apoi conservator ; 1921—26, W. L. Mac Kenzie King, liberal ; 1926 (trei luni), Arthur Meighen, conservator ; 1926—30, W. L. Mac Kenzie King, liberal ; 1930—35, Richard W. Benett, conservator ; 1935—48, W. L. Mac Kenzie King, liberal ; 1948—57, Louis S. St. Laurent, liberal ; 1957—63, John Diefenbaker, conservator ; 1963—67, Lester Pearson, liberal ; 1967 — Pierre Elliot Trudeau, liberal.

Valeriu Popa, Cluj. Despre vizita particulară făcută în România de actualul președinte al S.U.A., Richard Nixon, s-a relatat la rubrica „Săptămîna în telegrame", din „Lumea" nr. 28/1969.

Florin Dumitrescu, Cluj. După cum am mai arătat, Parisul are 9 811 171 de locuitori. Este vorba de aglomerația urbană a regiunii pariziene, orașul propriu-zis neavînd decît 2 581 796 de locuitori. Cifrele menționate sînt în creștere pentru regiune și în scădere pentru oraș. Parisul avînd în 1962 2 790 000 de locuitori. Explicația : în ultimii cinci ani, s-a procedat la o descentralizare industrială masivă, numeroase fabrici fiind mutate la distanțe de 30—40 de km de oraș. Același fenomen s-a petrecut și cu Londra, care avea, în 1963, 3 179 000 de locuitori în orașul propriu-zis, iar acum are sub trei milioane. Uriașa concentrare de locuitori în regiunea pariziană a impus un regim nou de transport, fiind nevoie să se sporească substanțial rețeaua căilor ferate urbane. S-a ajuns, astfel, ca astăzi această rețea să aibă 969 de km de cale (trei sferturi electrificată), cu 340 de stații. Pe liniile respective circulă zilnic 3 000 de trenuri, care parcurg, în total, 70 000 km. Traficul zilnic : 1 135 000 de călători, dintre care 243 000 în ora de vîrf (18—19).

Nae Georgescu, București. Vi s-a răspuns la „Poșta redacției" din nr. 23/1969, pag. 32, ultima coloană.

Dr. Ștefan Nagy, Budești, județul Maramureș. 1) Despre valoarea unor monede europene în raport cu dolarul american, s-a relatat la „Poșta redacției" din nr. 8/1969, ca răspuns la întrebarea cititorului Ilie Cojocaru, din Siret. 2). Intr-adevăr, numele descoperitorului insulinei este sir Frederik Banting.

Mihail Stroescu, Ploiești. — Adresați întrebarea dv. fie ziarului local, fie ziarului „România Liberă".

Dr. C. Bărbat-Peștișeanu, Hunedoara. În legătură cu istoria limbilor vorbite pe glob există studii mai noi și mai complete decît cel folosit de dv. pentru a vă documenta. După cum știți, preferăm să punem la îndemîna cititorilor noștri cele mai noi rezultate ale cercetărilor științifice.

Prof. Pavel Binder, Brașov. Am reținut articolul dv. pentru rubrica „Pe urmele istoriei". Ne interesează, de asemenea, prima dintre celelalte două propuneri ale dv.

A. Crețu, Medgidia. Revista noastră a publicat în ultimii ani numeroase fotografii ale tuturor fraților Kennedy. Asemenea fotografii vor mai apărea în funcție de necesitatea de a ilustra eventualele articole, reportaje sau seriale consacrate acestei familii.

Jean Arion, elev, Huși. Lista președinților Statelor Unite a apărut la „Poșta redacției" în nr. 49/1967, iar lista celor 50 de state americane cu capitalele lor, în nr. 8/1969.

Petru Toic, Șimleul Silvaniei. In revista „Lumea" nu au apărut pînă în prezent articole consacrate regimului fluviilor internaționale. Indicații bibliografice în legătură cu Comisia internațională a Dunării găsiți în „Poșta redactiei" din nr. 24/1969 în răspunsul dat cititorului Teodor Mateiescu din Cluj.

D. Mach, Cîmpia Turzii. Spațiul „Poștei redacției" ca și de altfel, caracterul acestei rubrici nu ne permit să publicăm seria dv. de relatări despre soarta Josefinei de Beauharnais, prima soție a lui Napoleon.

Mihail Hârțoagă, Sighișoara. 1) Fără îndoială că dorința dv de a citi în „Lumea" articole consacrate actului de la 23 August va fi îndeplinită, ea fiind în deplin acord cu intențiile noastre. 2) Reținem propunerea de a publica date mai amănunțite despre fostul dv. concetățean Joseph Oberth. 3) Președintele Richard Nixon a fost prezentat la rubrica „Profil" în nr. 6/1969.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

IPROFIL
Măgura Codlei

produce

mobilă de calitate superioară

garnitură de mobilă „Lămîița"

fotoliul „Nehoiu" – canapeaua „Carpați"

paturi: mc 2; r. 22; „Bucegi"

Elegante,
moderne,
de bun gust

— **rochii din jerse sintetic (dielon)**
— **rochii pentru vară, pentru femei şi adolescente**
— **pantaloni cu jachete din ţesături consistente de bumbac**
— **canadiene**
— **cămăşi din ţesături de bumbac cu fire poliesterice cu inserţie la guler şi manşetă**
— **dress-uri din mătase**

Lei 2

Nr. 31 24 iulie 1969

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

ADEZIUNE DEPLINĂ LA POLITICA INTERNĂ ŞI EXTERNĂ A PARTIDULUI

Corespondenţe: VARŞOVIA • GENEVA • LIMA

DUPĂ ASELENIZARE

Ce am aflat despre Lună

În cursul vizitei făcute de tovarășii Nicolae Ceaușescu și Ion Gheorghe Maurer, împreună cu tovarășii Manea Mănescu și Dumitru Popescu, în județul Argeș, populația a întîmpinat pretutindeni cu un puternic entuziasm pe conducătorii de partid și de stat

Tovarășul Nicolae Ceaușescu tăind panglica inaugurală a complexului de piroliză, principalul obiectiv al combinatului petrochimic de la Pitești

La fabrica de motoare electrice din Pitești

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 31 (300) 24 iulie 1969

sumar

1 Semnificații ale marii dezbateri. *Eugen Pop*

3 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Corneliu Vlad*

ARTICOLE

4 Dezvoltarea relațiilor României cu țările europene *Vasile Gliga, adjunct al ministrului afacerilor externe*
8 Deplină solidaritate cu lupta poporului vietnamez. *Ion Florescu*
10 Două ore pe Lună. *Mircea Grigorescu*
19 R.F.G. : Partidele „marii coaliții" în febra preelectorală *Radu Pascal*
22 Relații intermaghrebiene. *Rodica Georgescu*

INTERVIURI

9 Pierre Harmel, ministrul afacerilor externe al Belgiei
18 Janez Stanovnik, secretarul executiv al Comisiei economice pentru Europa ; prof. Nikolai Orlov, directorul Institutului de cercetări științifice asupra conjuncturii al Ministerului Comerțului Exterior al U.R.S.S.

CORESPONDENȚE

6 VARȘOVIA. Coordonate poloneze contemporane. *Felicia Antip*
14 GENEVA. O nouă rundă a negocierilor de dezarmare. *Tiberiu Bogdan*
21 HAVANA. Noul destin al comorilor Cubei. *Victor Stamate*

REPORTAJ PE GLOB

16 „Los Limenos". *Carlos Ortega*

24 Ultimele zile în bunkerul lui Hitler. *Lev Bezîmenski*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27–30 Le Nouvel Observateur, L'Express, El Nacional, The Financial Times

PROFIL

31 MIRKO TEPAVAȚ, secretar de stat pentru afacerile externe al R.S.F. Iugoslavia

POȘTA REDACȚIEI (31-32)

Tovarășul Nicolae Ceaușescu vizitînd uzina de piese de schimb și de utilaj chimic din Găești

SEMNIFICAȚII ALE MARII DEZBATERI

„Niciodată România nu s-a bucurat de atîta respect și nu a avut atîția prieteni în lume ca astăzi".

NICOLAE CEAUȘESCU

Semnificațiile momentelor de mare importanță în viața unei națiuni pot fi exprimate deseori prin date și cifre care redau sintetic dinamica progresului într-o anumită etapă istorică. Evocarea unor asemenea cifre și date a fost foarte frecventă în marea dezbatere populară care marchează efervescența politică — am putea spune fără precedent în viața noastră publică — cu care este întîmpinat cel de al X-lea Congres al Partidului Comunist Român.

Există, însă, un domeniu al bilanțurilor în care calculul statistic nu este mijlocul cel mai potrivit de evaluare a rezultatelor ; numărul mare al prietenilor pe care îi are România socialistă în lume nu poate fi calculat, dar el apare cu siguranță datorită prestigiului internațional al țării noastre, mai mare ca oricînd, datorită considerației și prețuirii de care se bucură ea pe toate meridianele lumii. Este explicabil, așadar, de ce — în adunările comuniștilor, în conferințele organizațiilor județene ale partidului, în scrisorile și telegramele trimise Comitetului Central, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu — problemele majore ale politicii internaționale promovate de România ocupă un loc important și de ce relevarea izvoarelor acestei politici prilejuiește reafirmarea încrederii în marea înțelepciune cu care partidul nostru acționează neabătut în direcția sensurilor majore ale istoriei contemporane : socialismul, progresul și pacea.

Acestor tradiționale aspirații ale poporului nostru, partidul le-a deschis noi și largi căi de afirmare ; în anii care au trecut de la cel de al IX-lea Congres al P.C.R., aceste căi au fost jalonate cu noi idei, fapte și acțiuni, confirmînd vitalitatea principiilor pe care România își fundamentează participarea ei la făurirea itinerariului în sens unic al păcii și progresului mondial.

În făurirea acestei opere se manifestă din plin obiectivul central al politicii

→

noastre externe, prietenia și alianța frățească cu toate țările socialiste, de care ne leagă identitatea orînduirii sociale și de stat, identitatea de interese, izvorînd din ideologia marxist-leninistă, busola celei mai drepte și mai umane societăți pe care a cunoscut-o istoria. Această societate se construiește în România cu mari succese, datorate, în primul rînd, clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, întregului nostru popor, tuturor oamenilor muncii care înfăptuiesc neabătut politica partidului. „**Totodată, noi știm** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la mitingul de la Pitești **— că aceste victorii au fost posibile și se înfăptuiesc în condiții mai bune datorită faptului că România are ca prieteni țările socialiste, că ea a dezvoltat și dezvoltă relații de strînsă colaborare și cooperare cu țările C.A.E.R., cu toate țările socialiste, fiind convinsă că atît pentru țara noastră, cît și pentru fiecare țară socialistă aceste relații multilaterale constituie un sprijin în dezvoltarea economică și socială, că aceasta constituie, în același timp, o forță puternică a întăririi unității sistemului mondial socialist".**

Este în convingerea partidului nostru — reafirmată cu claritate în proiectele documentelor ce vor fi supuse Congresului — că dezvoltarea relațiilor între țările socialiste poate avea o înrîurire tot mai mare asupra evoluției pozitive a relațiilor internaționale în ansamblul lor, în primul rînd prin aplicarea consecventă a principiilor fundamentale ale acestor relații — respectarea independenței și suveranității naționale, egalitatea deplină în drepturi, neamestecul în treburile interne, întrajutorarea tovărășească în spiritul internaționalismului socialist. Sînt principii cărora ideologia marxist-leninistă le-a dat un puternic suport teoretic, iar experiența le-a statuat ca singurele viabile.

Conferințele județene de partid au dat glas sentimentelor de prețuire ale întregului nostru popor față de înalta responsabilitate cu care acționează conducerea partidului pentru elaborarea și aplicarea unei poziții **constructive** în domeniile atît de complexe ale relațiilor internaționale. O poziție constructivă, înainte de toate, prin eforturile menite să plaseze țara noastră în avanposturile lumii contemporane, prin receptivitatea la necesitățile obiective ale evoluției progresiste a omenirii, prin caracterul ei științific și realist.

În zilele noastre, progresul este într-o strînsă legătură dialectică cu dezvoltarea largă a relațiilor normale între state, menite să faciliteze schimbul valorilor create de geniul uman în procesul revoluției tehnico-științifice, să apropie popoarele, să înlesnească dialogul interstatal în probleme esențiale de care depinde securitatea popoarelor. Acestor necesități ale vieții internaționale le corespund acțiunile de politică externă ale țării noastre îndreptate spre dezvoltarea relațiilor de colaborare și cooperare cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială. S-a relevat și în dezbaterile largi din preajma Congresului, că autoritatea României pe plan internațional este determinată în mod nemijlocit de faptul că în politica internațională a partidului și statului nostru se pornește de la o premisă în concordanță cu interesele fundamentale ale poporului român, cu aspirația tuturor națiunilor : necesitatea respectării dreptului fiecărui popor de a hotărî calea dezvoltării sale de sine stătător, fără nici un amestec dinafară. Susținerea unui asemenea principiu corespunde intereselor tuturor națiunilor, mari sau mici, înnobilează forțele și resursele interne ale tuturor țărilor, dezvoltate sau în curs de dezvoltare, polarizează acțiunile de solidaritate cu popoarele și țările care luptă pentru eliberarea națională și socială, împotriva colonialismului și a intervențiilor imperialiste.

În activitatea sa internațională, România ține seama în permanență de faptul că în lume există încă imperialism, forțe reacționare, că este necesar să se acționeze cu hotărîre pentru a contracara planurile și acțiunile agresive ale acestor forțe și că, în acest scop, o importanță uriașă au întărirea și consolidarea întregului front mondial antiimperialist.

Promovînd neobosit o politică externă dinamică, România și-a extins, pe planuri multilaterale, relațiile sale internaționale. În prezent, țara noastră întreține relații diplomatice cu 93 de state și legături economice cu peste 100 de țări, fiind cunoscută pentru conduita ei corectă în relațiile internaționale, pentru identitatea dintre principiile pe care le proclamă și acțiunile sale concrete pe arena internațională. Este un motiv de mare mîndrie pentru toți membrii Partidului Comunist Român, pentru toți cetățenii României, locul de cinste pe care îl ocupă, azi, țara noastră în lume. Și constituie un motiv de mare satisfacție, de siguranță deplină asupra viitorului convingerea că destinele țării sînt conduse de un partid identificat cu aspirația întregului popor de înălțare a României pe noi trepte ale civilizației moderne, de sporire a aportului ei la soluționarea marilor probleme internaționale.

În mii de telegrame și scrisori, numeroase organizații ale partidului, muncitori, țărani, oameni de știință și de artă, și-au exprimat sentimentele de bucurie și de vie satisfacție în legătură cu propunerile conferințelor județene privind realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului. De numele tovarășului Nicolae Ceaușescu, eminent militant al clasei muncitoare, al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, patriot înflăcărat și luptător neobosit pentru interesele vitale ale poporului, pentru socialism — se subliniază în unanimitate în aceste scrisori — sînt indisolubil legate forța și prestigiul partidului nostru, marile înfăptuiri ale României socialiste, prestigiul de care se bucură țara noastră pe plan internațional.

Cu prilejul conferințelor județene de partid ca și în timpul recentelor vizite făcute în țară de tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a relevat că în momente de extremă complexitate a situației internaționale un rol uriaș, hotărîtor, în orientarea partidului, în stabilirea liniei sale juste l-a avut secretarul general al Comitetului Central. În fruntea unor delegații ale partidului nostru la reuniuni internaționale de mare însemnătate — Conferința de la Budapesta a țărilor participante la Tratatul de la Varșovia, Sesiunea C.A.E.R. de la Moscova, Consfătuirea internațională a partidelor comuniste și muncitorești (pentru a nu cita decît pe cele mai recente) — tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat cu o puternică forță de convingere poziția constructivă a P.C.R. în lupta pentru unitatea țărilor socialiste și a mișcării comuniste internaționale, pentru cauza socialismului și păcii în lume.

Aceste considerente stau la baza mandatului dat de conferințele județene delegaților la Congres pentru realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al Comitetului Central. Este un mandat încredințat cu cele mai convingătoare argumente, relevate de participanții la conferințele județene în aprecierile despre politica internă și externă a țării, politică elaborată de conducerea partidului în spiritul muncii colective, eficiente, stimulată și coordonată cu îndrăzneală creatoare de secretarul general al Comitetului Central. În perioada care a trecut de la cel de al IX-lea Congres, tovarășul Nicolae Ceaușescu a militat cu consecvență pentru aplicarea tuturor hotărîrilor Congresului și ale Marii Adunări Naționale în toate problemele majore ale activității interne și internaționale. În această perioadă s-au desfășurat, pe plan internațional, o serie de acțiuni în direcția creșterii permanente a contribuției românești la normalizarea și dezvoltarea relațiilor dintre țările socialiste, la refacerea și întărirea coeziunii mișcării comuniste mondiale, la promovarea nobilelor idei ale colaborării între popoare.

Dezbaterea Tezelor și a Directivelor pregătite de Comitetul Central pentru cel de-al X-lea Congres al P.C.R. a prilejuit, încă o dată, demonstrarea încrederii comuniștilor, a tuturor cetățenilor patriei noastre, în capacitatea partidului, a conducerii sale, de a elabora și aplica soluțiile cele mai potrivite pentru obținerea unor noi și mari progrese în desăvîrșirea construcției socialiste pe pămîntul României. Indisolubil legată de activitatea internă a partidului, politica externă promovată de P.C.R. este apreciată de întregul nostru popor ca o politică întru totul corespunzătoare intereselor dezvoltării socialiste a României, intereselor generale ale socialismului, ale cooperării internaționale, pe baza respectului și avantajului reciproc.

Sînt, acestea, aprecieri exprimînd convingerea că politica internă și externă a României va asigura creșterea contribuției ei la triumful socialismului și păcii, și, prin aceasta, permanența considerației care se manifestă față de țara noastră în lume, sporirea continuă a prietenilor ei de pretutindeni. Acesta este unul din sensurile majore ale Marii Dezbateri dinaintea celui de-al X-lea Congres al partidului.

Eugen POP

New Delhi

DIVERGENȚE ÎN PARTIDUL GUVERNAMENTAL

Mai-august 1969 este o perioadă de interimat pentru vîrful ierarhiei politice indiene. Ea a debutat prin decesul fostului președinte Zakir Hussain și va sfîrși prin alegerea la 16 august a unui nou șef al statului. Momentul este al unei reașezări a echilibrului de forțe din viața politică, al confirmării sau modificării ponderii diferitelor componente ale acesteia în ansamblul general. Evenimentele actualității imediate își găsesc, mai toate, finalizarea în acest sens. Pentru această săptămînă, două fapte mai notabile constituie o exemplificare :

1) Contextul desemnării candidatului prezidențial de către partidul (majoritar) al Congresului. Favoritul părea să fie V.V. Giri, fostul vicepreședinte, căruia i se încredințaseră, pînă la alegeri, prerogativele șefului statului. Consensul întrunit de el nu era însă unanim, nici măcar în interiorul propriului partid. Atît din motive politice, cît și din altele (vîrsta înaintată, de pildă). Totuși, primul său insucces în cursa prezidențială — concretizat în desemnarea unui alt fruntaș al majorității drept candidat al partidului Congresului în alegeri — a constituit o surpriză, știut fiind că Giri se bucura de sprijin activ chiar din partea primului ministru Indira Gandhi. Beneficiarul este Sanjiva Reddy, președintele Camerei Inferioare a parlamentului ; el s-a bucurat, între altele, de sprijinul masiv al principalilor lideri de dreapta ai partidului Congresului, ministrii Desai și Chavan. Premierul, deși îl susținuse serios pe Giri, s-a înclinat în cele din urmă în fața votului majorității din propriul partid. În schimb, Giri a hotărît să se lanseze în campania electorală chiar în aceste condiții ; primul său act a fost demisia din funcția de președinte interimar al țării.

2) Acțiunile de politică economică ale guvernului și, în primul rînd, naționalizarea a 14 bănci comerciale. Ele constituie un teren acut de înfruntare între diferite tendințe din cadrul partidului Congresului, atît în guvern cît și în parlament. Hotărîrea de naționalizare a băncilor, care, a explicat Indira Gandhi, „va permite o mai bună dezvoltare agricolă și o mai bună utilizare a creditelor", s-a bucurat de „reacții entuziaste" (A.F.P.) în aripa de stînga a partidului Congresului. Liderii de dreapta ai partidului au reacționat însă în mod fățiș nefavorabil. Desai, calificat drept „unul din stîlpii dreptei", și-a prezentat imediat demisia din postul de vicepremier ; mai ales că doar cu cîteva zile înainte primul ministru îi retrăsese portofoliul finanțelor.

Ambele evenimente — și desemnarea candidatului la președinție și naționalizarea băncilor — au pus deci în evidență distanțarea tot mai evidentă a liderilor de dreapta din partidul Congresului față de linia politică a primului ministru. Se amintește, legat de aceasta, că Desai aspiră de mult timp la ascensiunea în partid și în stat ; în 1964 ,la moartea lui Nehru, și în 1966, la moartea lui Shastri, el a depus toate eforturile pentru a le succeda la conducerea guvernului.

Criza politică nu a atins totuși (cel puțin pînă acum) momente ascuție ; așa cum premierul Indira Gandhi s-a declarat gata să susțină candidatura lui Reddy, adepții lui Desai s-au angajat să se încline, în cele din urmă, în fața deciziei de naționalizare.

Madrid

VIITORUL MONARH

Succesiunea generalului Franco (76 de ani) se pregătește de cel puțin două decenii. În 1947 Spania, la 16 ani după abdicarea regelui Alfons al XIII-lea și instaurarea republicii, a fost proclamată din nou regat. A urmat apoi o lungă perioadă, care a plutit în cele mai mari incertitudini în ce privește eventualul succesor al lui Caudillo. Pretendenții cei mai des invocați, în mod cu totul neoficial — Don Juan de Bourbon (fiul fostului rege), Don Juan Carlos de Bourbon (fiul lui Don Juan), și, mai puțin decît ei, descendenții ramurii Bourbonilor din Franța (Hugues Charles de Bourbon Parma etc.). În decembrie 1966 a fost organizat „referendumul constituțional" și emise „legile organice". Articolul 6 din „legea succesiunii" declara că șeful statului „poate propune Cortesurilor, la momentul considerat oportun, persoana care, după acesta, trebuie să fie chemată într-o zi pentru a-i succeda ca rege sau regent".

După eliminarea veleităților mai multor aspiranți la coroană, opțiunea rămasă, în cele din urmă, era între Don Juan și Don Juan Carlos. Ultimii ani au dat tot mai mult cîștig de cauză celui de-al doilea.

Don Juan Carlos de Bourbon, născut în 1938, a petrecut cea mai mare parte a copilăriei în afara granițelor Spaniei. Tatăl său, Don Juan, era într-o veche antipatie față de generalul Franco din epoca războiului civil. Totuși, în 1954, cei doi s-au întîlnit și au căzut de acord ca prințul să-și urmeze, mai departe, studiile în Spania. Don Juan Carlos a învățat timp de șase ani la diverse școli militare (de aviație, infanterie, marină), obținînd grade superioare în toate aceste arme, iar apoi a făcut studii universitare de științe politice. Este căsătorit din 1962 cu prințesa Sofia a Greciei (sora regelui Constantin) ; familia regală are astăzi două fete și un băiat. Angajarea sa în viața statului spaniol s-a accentuat în ultimul an ; la 7 ianuarie el declara : „Mă străduiesc zilnic să procedez astfel încît să fiu cît mai util pentru viitorul spaniolilor", cuvinte pe care tatăl său, pretendent, și el, la tron, le-a comentat „cu profundă tristețe". În sfîrșit ultimul pas înaintea desemnării oficiale ca succesor al șefului statului spaniol a fost decretul care atribuia lui Don Juan Carlos cel de al doilea loc în ierarhia statului.

Ceea ce țin să remarce comentatorii este că „desemnarea lui Don Juan Carlos drept viitor rege al Spaniei nu va schimba cu nimic situația generalului Franco care, pînă la moarte sau la retragere voluntară, va rămîne «Caudillo al Spaniei prin grația lui Dumnezeu»".

În același timp, agențiile de presă străine (pentru că ziarele spaniole au fost avertizate de ministrul informațiilor să fie cît mai reticente) înregistrează faptul că desemnarea succesorului nu a suscitat „nici o pasiune în opinia publică". Pentru că, explică ziarul „Le Monde", „cea mai mare parte a spaniolilor manifestă cea mai completă indiferență pentru monarhie, iar marea majoritate a antifranchiștilor sînt republicani".

Tegucigalpa

STATU QUO ANTE ?

Conflictul armat dintre Honduras și Salvador (țări a căror populație însumată nu depășește șase milioane de locuitori, după cum remarca fără umor, un comentator) s-a dovedit mult mai mult decît un „război de operetă" iscat dintr-o rivalitate fotbalistică acerbă și purtat cu avioane care, în bună parte, au supraviețuit celui de-al doilea război mondial.

Cauzele sale — enumerate succint de săptămînalul francez „L'Express" ca fiind : „mizeria, suprapopulația, exploatarea a sute de mii de oameni de un pumn de familii bogate".

Apoi, trebuie spus că, după calcule preliminare — și foarte aproximative — războiul ar fi costat pînă acum peste 3 000 de vieți omenești (2 000 de hondurieni și 1 000 salvadorieni).

Se vorbește apoi, în cercurile O.S.A. de faptul că revenirea la statu quo ante bellum (presupunînd în primul rînd, retragerea trupelor salvadoriene, adînc implantate în teritoriul Hondurasului) care tărăgănează, ar putea traduce intenții anexioniste nutrite de guvernul de la San Salvador.

Odată armistițiul perfectat, ciocnirile militare s-au oprit (deși intermitent se mai produc incidente). Nu mai este totuși de așteptat reluarea ostilităților de anvergură chiar și datorită faptului că munițiile lipsesc, iar aprovizionarea se face cu mari greutăți.

De notat următoarea implicație în plan politic : conflictul pericliteză existența Pieței comune a Americii Centrale care, fondată în 1961, era considerată drept „singurul succes aparent al marelui vis latino-american nutrit de Jonh Kennedy, Alianța pentru progres".

Corneliu VLAD

Post de frontieră salvadorian la granița cu Hondurasul

DEZVOLTAREA RELAȚIILOR ROMÂNIEI CU ȚĂRILE EUROPENE

Vasile Gliga

adjunct al ministrului afacerilor externe

România aparține Europei nu numai geograficeşte. Ființa națiunii noastre, limba și cultura poporului român sînt legate în aceeași măsură de istoria acestui continent. Desfășurat de-a lungul mai multor veacuri și încheindu-se în ultimele secole ale mileniului I din era noastră, procesul de formare a poporului român s-a dezvoltat în mod continuu într-o strînsă și indisolubilă legătură cu istoria popoarelor continentului european. În acest sens, sînt grăitoare pagini relativ mai recente din cronica luptei poporului nostru pentru făurirea unui stat național unitar. Puternicele frămîntări revoluționare ale anului 1848 din Europa s-au făcut simțite în egală măsură în Moldova, Țara Românească și Transilvania, unde poporul suferea din pricina apăsării feudale, a stăpînirii imperiilor otoman și habsburgic. Lupta dusă de poporul român pentru Unirea Principatelor a fost sprijinită cu multă căldură de popoarele rus, francez, italian și de alte popoare europene. După cîteva decenii, o dată cu crearea statului unitar național, la 1 decembrie 1918, procesul de afirmare a României pe plan politico-diplomatic în Europa a continuat să se dezvolte, vocația sa de stat european făcîndu-se tot mai simțită. Problemele majore care frămîntau națiunile continentului nostru, în perioada de după primul război mondial, preocupau, în egală măsură, poporul român. La tribuna Societății Națiunilor, Nicolae Titulescu, cu realismul și curajul ce-l caracterizau, făcea cunoscute întregii lumi voința de cooperare a națiunii române, dorința acesteia de reglementare în spirit constructiv a problemelor care ar putea afecta pacea în Europa. El a sprijinit cu clarviziune propunerile Uniunii Sovietice referitoare la definirea agresorului și încheierea unui Tratat de securitate colectivă în Europa.

În cei 25 de ani care au urmat istoricului act de la 23 August 1944, dorința și interesele țării noastre de a dezvolta pe baze egale relații de colaborare cu toate statele continentului, vocația sa europeană au putut și au reușit să se manifeste din plin.

În aceste zile, pretutindeni în țară continuă să aibă loc dezbateri entuziaste, ample, ale documentelor pregătitoare ale Congresului al X-lea al partidului ; întregul nostru popor își exprimă adeziunea sa fierbinte față de politica internă și externă a P.C.R., hotărîrea de a-și consacra eforturile programului ce va fi elaborat de Congres. În prezent, politica noastră externă, intim legată de realitățile contemporane ale României socialiste, încununare a năzuințelor și luptelor de secole ale maselor populare din țara noastră, exprimă — așa cum se arată și în Tezele C.C. al P.C.R. — o înaltă grijă și responsabilitate a partidului și statului nostru pentru interesele socialismului și păcii în lume.

Ca țară europeană — așa cum arătam mai sus, organic legată de continent prin așezare, dezvoltare și tradiții, exprimînd hotărîrea poporului nostru de a milita pentru pace și securitate pe continent și pornind de la interesele generale ale păcii și progresului contemporan, — Republica Socialistă România dezvoltă astăzi, în noile condiții, relații politice, de colaborare economică, culturală și științifică cu celelalte state ale Europei. Potrivit concepțiilor de politică externă ce caracterizează întreaga sa activitate internațională, România promovează în mod constant și în relațiile cu țările europene principiile independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi, avantajului reciproc, principii a căror strictă respectare constituie, după părerea noastră, principala condiție a dezvoltării unor relații normale între țări, a întăririi încrederii și colaborării între popoare.

România imprimă tot mai mult un caracter dinamic, ascendent relațiilor sale cu țările europene, pe baza principiilor enunțate. Și e firesc să fie așa. Continentul nostru a fost, nu o dată, teatrul unor conflagrații care au atras în vîlvătaiele războaielor nu numai țările europene, ci întreaga lume. Cele două războaie mondiale s-au soldat cu pierderi de zeci de milioane de vieți omenești, cu distrugeri imense de bunuri materiale, de comori de artă și cultură. După cum este bine cunoscut, țara și poporul nostru au avut mult de suferit de pe urma acestor războaie. Dînd glas gîndurilor și aspirațiilor poporului român, guvernul Republicii Socialiste România acționează hotărît pentru crearea în Europa a unor condiții care să împiedice repetarea unei noi conflagrații mondiale. El consideră dezvoltarea relațiilor bilaterale intereuropene drept una din căile cele mai eficiente pentru întărirea încrederii și stimei reciproce între națiunile europene, pentru dezvoltarea unui climat de cooperare, pace și securitate pe continent.

Partidul și statul nostru acordă în această direcție o mare importanță lărgirii și întăririi colaborării în cele mai diverse domenii cu țările socialiste europene. Este o orientare de bază a politicii externe românești, în centrul căreia se situează în mod statornic prietenia frățească, alianța și colaborarea multilaterală cu toate țările socialiste.

Hotărîrea de a adînci relațiile prietenești, de stimă și încredere reciprocă cu aceste țări își găsește expresia, între altele, în atenția permanentă pe care conducerea noastră de partid și de stat o acordă dezvoltării contactelor directe cu conducerile de partid și de stat din toate țările socialiste. Numeroase personalități din conducerile țărilor socialiste europene vizitează an de an România. La rîndul lor, delegații românești la nivel superior vizitează statele socialiste de pe continentul nostru. Toate aceste vizite, întîlniri și convorbiri bilaterale, de la conducere la conducere, permit o mai bună informare reciprocă, o examinare aprofundată a problemelor de interes comun și de ordin general, contribuind la consolidarea relațiilor lor internaționaliste, la dezvoltarea colaborării pe toate planurile.

Relațiile economice ale țării noastre cu țările socialiste europene cunosc o dezvoltare continuă. În comerțul nostru exterior, schimburile comerciale cu aceste țări au ponderea cea mai însemnată ; Uniunea Sovietică, spre exemplu, ocupă primul loc în comerțul exterior al României. Între țara noastră și țările socialiste europene se desfășoară numeroase acțiuni de cooperare care se materializează în realizări importante, așa cum este, de pildă, Complexul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier, pe care-l realizăm împreună cu Iugoslavia.

O dată cu legăturile economice s-au amplificat relațiile în domeniul tehnico-științific, schimburile de experiență între specialiști, oameni de știință, institute de cercetări etc., au sporit relațiile pe tărîmul culturii și artei.

Vizitele și contactele într-un număr tot mai sporit și vizînd cele mai diverse domenii de activitate au contribuit la concretizarea unor noi forme de colaborare, la încheierea de noi instrumente juridice în relațiile bilaterale. Numai în primul semestru al acestui an, cadrul juridic al relațiilor bilaterale a fost extins prin semnarea a 38 noi instrumente de colaborare.

România își afirmă hotărîrea de a dezvolta continuu prietenia și alianța cu

„Țara noastră acordă un loc de primă însemnătate realizării securității în Europa, instaurării în această regiune a unei atmosfere de încredere și a unor relații de bună vecinătate, de conviețuire pașnică și de largă cooperare între toate statele, înfăptuirii principiilor cuprinse în Declarația de la București și în recentul Apel de la Budapesta ale țărilor socialiste membre ale Tratatului de la Varșovia".

(Din Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al X-lea al partidului).

toate țările socialiste, de a îndeplini întocmai îndatoririle ce-i revin ca membră a C.A.E.R. și a Tratatului de la Varșovia, în spiritul statutului și al principiilor adoptate de comun acord la întemeierea acestor organisme. În cadrul C.A.E.R., țara noastră a manifestat un interes constant și inițiativă pentru perfecționarea activității acestei organizații, în vederea dezvoltării colaborării și cooperării statelor membre. Alături de celelalte țări socialiste membre ale Tratatului de la Varșovia, România nu-și precupețește forțele pentru a-și îndeplini obligațiile în cazul unui atac imperialist împotriva vreunui stat participant la Tratat.

Așa cum se arată și în Tezele Comitetului Central al P.C.R. pentru Congresul al X-lea, *Partidul Comunist Român și guvernul Republicii Socialiste România vor acționa necontenit pentru extinderea și întărirea raporturilor politice, economice, tehnico-științifice și culturale cu toate țările socialiste vecine — Uniunea Sovietică, Bulgaria, Iugoslavia, Ungaria, cu celelalte țări socialiste europene — Albania, Cehoslovacia, Republica Democrată Germană, Polonia, cu toate țările socialiste.*

În activitatea sa internațională România pornește de la realitatea obiectivă a lumii contemporane, caracterizată, printre altele, de existența statelor cu orînduiri sociale diferite și necesitatea dezvoltării relațiilor dintre ele în scopul rezolvării celor mai urgente probleme ale vieții internaționale, ale apărării păcii, creării unui climat de încredere și de securitate. Astfel se explică faptul că *România extinde și diversifică raporturile sale bilaterale cu toate statele, indiferent de sistemul lor social-politic, în spiritul coexistenței pașnice.*

Consecventă acestei orientări, România a intensificat relațiile sale bilaterale pe plan economic, politic, cultural cu statele nesocialiste europene.

Sînt semnificative, în acest sens, vizitele numeroase, din ultimii ani, în și din multe asemenea state. În anul trecut, spre exemplu, la invitația președintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, ne-a vizitat țara președintele Franței. Au avut loc vizitele președintelui Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, în Italia, Finlanda și Suedia. România a fost vizitată de miniștrii de externe ai Angliei și Belgiei, iar în acest an de primul ministru al Suediei și ministrul de externe elvețian.

Contactele directe între conducerea noastră și oameni de stat din alte țări europene au dus la o mai bună cunoaștere și încredere reciprocă, la crearea unei atmosfere care a permis părților să înțeleagă mai bine problemele care le interesează — ilustrare elocventă a largilor modalități de înțelegere între națiuni, în scopul întăririi securității și dezvoltării colaborării rodnice în Europa, al consolidării păcii în întreaga lume. *„Noi considerăm că aceste contacte și întîlniri* — arăta președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu — *reprezintă o contribuție la cauza apropierii și înțelegerii între popoare, la intensificarea schimbului de valori materiale și spirituale, la cauza păcii și progresului social".*

În urma contactelor directe, stabilite la diferite niveluri, au fost încheiate numeroase acorduri bilaterale în domeniul economic, științific, cultural, care au însemnătate nu numai din punct de vedere al părților contractante, dar și pentru evoluția situației din Europa într-o direcție favorabilă cauzei păcii.

O importanță deosebită acordă țara noastră dezvoltării legăturilor de colaborare cu statele balcanice, creării în această regiune a unor relații trainice de coexistență pașnică și de prietenie. Eforturile guvernului român în această direcție au fost materializate, între altele, în cunoscutele propuneri din 1957—1959 referitoare la transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și cooperării multilaterale. După cum este cunoscut, țara noastră nu are diferende cu nici unul din statele balcanice și dezvoltă relații de bună vecinătate cu toate țările din această zonă a continentului european. Acest fapt a rezultat clar și cu ocazia vizitei în Turcia a președintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu. Conducătorii celor două țări și-au exprimat atunci dorința de a contribui la promovarea unor relații care să favorizeze afirmarea deplină și nestingherită a fiecărei țări, dezvoltarea colaborării și cooperării în Balcani și în lume. Nu încape îndoială că o evoluție pozitivă a relațiilor politice dintre țările acestei regiuni — ca rezultat al eforturilor tuturor statelor balcanice — poate duce la transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și colaborării pașnice, ceea ce ar avea, desigur, o influență binefăcătoare în contextul preocupărilor generale pentru întărirea păcii și securității pe continentul european și în lume.

În ultimii ani, se poate constata o evoluție ascendentă în colaborarea României cu numeroase țări din Europa vestică. Relațiile bilaterale ale României cu Franța, Italia, Austria, Belgia, Olanda, Elveția, Anglia se dezvoltă cu succes. Au fost intensificate, de asemenea, relațiile cu Norvegia, Danemarca, Suedia, Finlanda, au fost stabilite relații diplomatice cu R.F.G. care evoluează normal.

România promovează, astfel, în raporturile cu țările continentului pe care se află normele conviețuirii pașnice și ale bunei vecinătăți. Aceasta reprezintă, după convingerea noastră, calea cea mai sigură pentru înfăptuirea securității europene și spre rezolvarea marilor probleme politice rămase încă în suspensie.

Dezvoltarea relațiilor bilaterale ale României cu țările nesocialiste europene a dus, de asemenea, la o cooperare lărgită, vizînd cele mai variate domenii de activitate. Au fost încheiate noi acorduri comerciale și de colaborare cultural-științifică și tehnică. Au fost încheiate noi convenții consulare și de asistență juridică și acorduri privind desființarea vizelor.

În acest fel, România înțelege să participe pe măsura posibilităților sale la circuitul accelerat și multilateral al relațiilor intereuropene, la amplificarea permanentă a sferelor cooperării, la contribuția pe care trebuie să o aibă fiecare stat european în cadrul schimbului tot mai activ și diversificat de valori materiale și spirituale.

Viața arată că există largi posibilități de dezvoltare a legăturilor cu toate țările din Europa, că eforturile pentru valorificarea acestor posibilități servesc intereselor fiecărui popor, contribuie nemijlocit la cauza securității europene, la promovarea păcii în lume. În lumea de astăzi, a puternicei interdependențe între națiuni, izvorîtă din vertiginoasa revoluție tehnico-științifică ce determină necesitatea unor schimburi continue de valori pe plan mondial, se evidențiază tot mai puternic însemnătatea deosebită a dezvoltării relațiilor bilaterale între țările din întreaga lume, ca temelie a unei înțelegeri multilaterale menite să pună capăt divizării în grupări închise, opuse una alteia, focarelor de tensiune și conflicte persistente încă pe planeta noastră.

Mai mult ca oricînd, în aceste condiții se realizează o întrepătrundere a relațiilor bilaterale, dînd naștere unei platforme viabile unde se întîlnesc statele, indiferent de mărimea lor, de sistemul politic sau social, creîndu-se condiții favorabile de a conlucra pe baza unor acțiuni și inițiative proprii sau conjugate pentru influențarea favorabilă a climatului de respect, pace, înțelegere și securitate pe continent. Totodată, trebuie avut în vedere faptul că în epoca noastră probleme din ce în ce mai numeroase ale vieții internaționale depășesc cadrul relațiilor bilaterale, cer rezolvări care solicită colaborarea mai multor state și vădesc o pronunțată vocație de universalitate.

De aici, necesitatea de a se acorda atenție, paralel cu dezvoltarea relațiilor bilaterale, contribuției la așa-numita diplomație multilaterală, încercărilor de a rezolva problemele existente pe continentul european prin conjugarea eforturilor tot mai multor state.

În acest sens, țara noastră manifestă, de asemenea, un spirit dinamic, constructiv, inițiative. Acordînd importanța cuvenită rolului ce revine O.N.U. și organismelor sale specializae în stimularea cooperării internaționale, în slujirea cauzei păcii, România a depus eforturi stă-

ruitoare în cadrul acestei organizații mondiale pe linia întăririi securității și dezvoltării colaborării în Europa. Este cunoscută, printre altele, inițiativa României cu privire la acțiunile pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor între statele europene cu orînduiri diferite, inițiativă căreia i s-au alăturat și alte state europene și care s-a bucurat de sprijin și audiență la O.N.U. și pe plan internațional.

Numeroase alte activități și inițiative ilustrează continuu efortul României la dezvoltarea pe planuri multilaterale a relațiilor dintre țările europene, care să genereze încredere și să conducă la apropierea între popoarele continentului nostru, la întărirea relațiilor politice, economice, culturale și științifice între toate statele Europei.

La nivelul continentului nostru, colaborarea internațională se adeverește a fi acea exigență fundamentală a instaurării unui autentic climat de destindere în Europa, imperativul major al creării securității europene.

Este un fapt incontestabil că actualul moment politic european se definește printr-o marcată disponibilitate spre conlucrare, spre lărgirea contactelor între state, amplificarea proceselor de schimburi materiale și spirituale, diversificarea acestui circuit dovedindu-se una din normele esențiale ale însănătoșirii climatului politic al continentului nostru.

In acest context, necesitatea realizării securității europene se bucură de o audiență tot mai largă în opinia publică și în forurile guvernamentale din Europa. Această realitate fundamentează concepția despre securitatea europeană promovată de Apelul de la Budapesta al statelor participante la Tratatul de la Varșovia către toate statele continentului în vederea consolidării securității și extinderii colaborării pe continent, propunerea de a se organiza o conferință europeană. In temeiul unei analize realiste a situației politice din Europa, România — alături de celelalte state semnatare — se pronunță împotriva divizării continentului, pentru desființarea blocurilor militare, pentru încetarea cursei înarmărilor, pentru desființarea bazelor militare pe teritorii străine; totodată, subliniind necesitatea unei viziuni lucide asupra realităților postbelice, țara noastră consideră că, pentru îmbunătățirea climatului european, esențiale sînt recunoașterea existenței celor două state germane, a inviolabilității granițelor, inclusiv a liniei Oder—Neisse.

In spiritul creării unei cît mai favorabile atmosfere de colaborare, România militează pentru o continuă intensificare a contactelor dintre factorii politici de răspundere ai statelor europene, pentru un cît mai amplu schimb de opinii — dus în spirit realist, cu răbdare și comprehensiune — în care să fie analizate punctele de vedere, problemele implicate de realizarea securității europene.

In sfertul de veac care s-a scurs de la eliberarea țării de sub jugul fascist, România a promovat ferm o politică de colaborare largă, pe diferite planuri, cu toate țările continentului nostru, indiferent de orînduirea socială. Ea va folosi în continuare toate posibilitățile pentru a dezvolta relațiile sale cu statele europene, cu toate țările lumii, convinsă că aceasta servește cauzei păcii și securității internaționale.

De la trimisul nostru la Varșovia, Felicia Antip

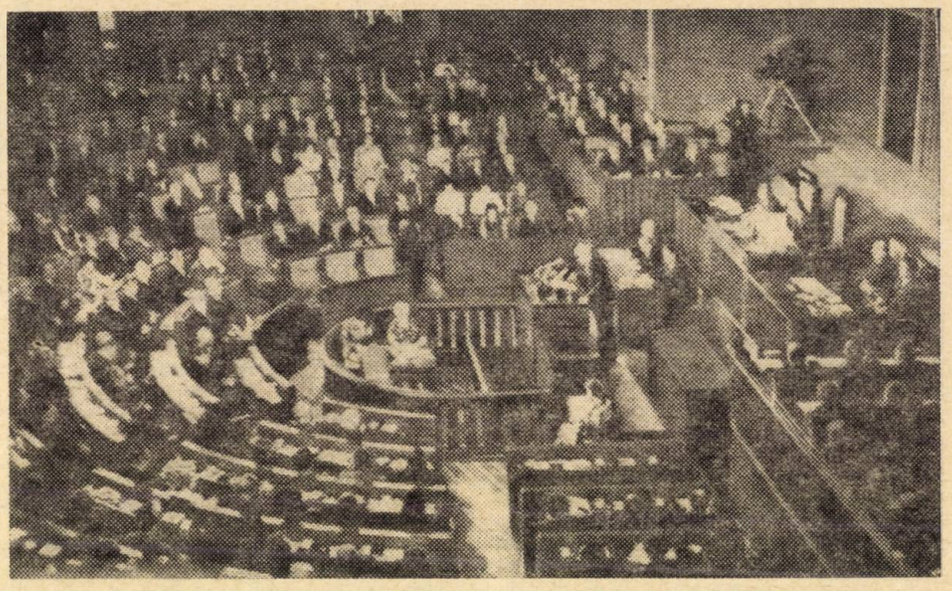

Varșovia. Aspect de la sesiunea festivă a Seimului, consacrată celei de-a 25-a aniversări a Poloniei populare. La tribună, Wladyslaw Gomulka

Coordonate poloneze contemporane

Pentru a înțelege cu adevărat ce reprezintă Polonia astăzi, la 25 de ani de la eliberare, trebuie să vii aici, la Varșovia. Sînt multe orașe frumoase în Europa și în lume. Sînt multe orașe în care epocile istorice, stilurile arhitectonice stau alături sau se amestecă, structurînd priveliști încîntătoare. Varșovia se numără, însă, printre acele orașe care au avut forța de a se reconstitui cărămidă cu cărămidă, pentru a sfida postum ordinul naziștilor de a fi „ras de pe fața pămîntului".

Astăzi, orașul este la locul lui și monumentele la fel. A fost reconstituit un oraș întreg. Așa cum fusese. Cu străzile lui, mai vechi și mai noi, cu casele lui, mai scunde sau mai înalte, somptuoase sau modeste. Ar fi fost mai ieftin, mai ușor, să se construiască numai blocuri de locuințe, simple, moderne, pentru sute de mii de oameni rămași fără adăpost. Dar varșovienii au preferat să pună umărul pentru ca mărturiile vremurilor de glorie sau de restriște, tot ceea ce făcea parte din ființa lor istorică, să se înalțe din nou, neștirbite. Ba chiar mai real, mai nealterat decît înainte de holocaust. Au lucrat după schițe străvechi, după planuri inițiale, iar ulițele medievale, palatele impunătoare de pe Krakowskie Przedmiescie, statuile orașului au revenit fiecare la locul lor. Polonezii n-au permis să fie lipsiți de rădăcinile lor istorice, de semnele continuității lor pe aceste meleaguri și de simbolurile împotrivirii lor permanente față de agresiunea și opresiunea străină. Trecătorul întîlnește la colțuri de stradă inscripții despre aducere aminte, sînt menționate anul zidirii inițiale, data distrugerii și a refacerii.

Aflîndu-mă în aceste zile în capitala R. P. Polone, am avut prilejul să trăiesc alături de populația varșoviană bucuria sărbătoririi a 25 de ani de la eliberarea țării de sub jugul fascist, satisfacția pentru marile realizări obținute de Polonia populară, realizări invocate cu mîndrie atît în adunări festive cît și în ședința solemnă a Seimului, la care am participat luni după-amiază. În prezența unor înalți oaspeți din țările socialiste care se învecinează direct cu Polonia, primul secretar al C.C. al P.M.U.P., Wladyslaw Gomulka, a făcut bilanțul ultimului sfert de veac, caracterizîndu-l drept „perioada cea mai hotărîtoare și, în același timp, cea mai rodnică din istoria națiunii poloneze". El a vorbit despre succesul cu care au fost rezolvate cele trei sarcini cardinale ale acestei perioade: restabilirea statului polonez în noi frontiere echitabile și asigurarea independenței, securității și viitorului său pașnic, crearea unei puteri populare trainice care să înfăptuiască reorganizarea socialistă, să apere noua orînduire socială și să asigure dezvoltarea ei cu succes; ridicarea țării din ruină și lichidarea rămînerii în urmă în care se afla Polonia începînd din secolul al XVII-lea.

Înaintînd pe calea socialismului, luptînd pentru a dobîndi în Europa și în lume locul pe care consideră că îl merită, poporul polonez urmărește, în primul rînd, obiectivul de a feri generațiile viitoare de suferințele încercate în trecut. La ministerul afacerilor externe, Josef Czyrek, directorul depar-

tamentului european, îmi spunea că Polonia a tras învățămintele necesare din istoria ei amară și că aceste învățăminte sînt cele care determină politica ei externă. Obiectivul central al acestei politici îl constituie pacea și securitatea, precum și cooperarea europeană. Securitatea, consideră polonezii, trebuie să se întemeieze nu pe divizarea Europei, nu pe împărțirea ei în grupări opuse, ci pe cooperare, pe baza principiilor coexistenței pașnice, ale colaborării între statele cu sisteme sociale diferite. Această politică, a continuat interlocutorul meu, reprezintă o îmbinare a intereselor naționale ale Poloniei cu interesele generale europene. De pace, de securitate, de cooperare internațională, Polonia are nevoie pentru propria ei dezvoltare socialistă.

Rolul Poloniei pe arena internațională poate fi descris, a continuat d-sa, în funcție de mai mulți factori. Factorul primordial este dezvoltarea generală a țării pe plan politic, economic, social-cultural. Alt factor important îl constituie relațiile prietenești cu țările socialiste și, în primul rînd, cu Uniunea Sovietică.

În politica externă, îmi spunea Josef Czyrek, guvernul Poloniei încearcă nu numai să afirme principii, ci să le și aplice. Sînt cunoscute inițiativele poloneze privind securitatea europeană. Polonia a propus în 1957 planul unei zone dezatomizate în centrul Europei. În 1963 planul unei zone de înghețare a înarmărilor nucleare. În 1964, un proiect de conferință europeană asupra securității și cooperării, iar în 1967, încheierea unui tratat european privind renunțarea la folosirea forței și la oricare amenințare în acest sens.

Pentru Polonia — și acest capitol al discuției purtate la ministerul de externe a fost deosebit de amplu, dată fiind importanța deosebită care i se acordă în cadrul politicii generale a țării — securitatea europeană și securitatea teritorială sînt legate, în primul rînd, de o rezolvare corectă a problemei germane : recunoașterea existenței celor două state germane, renunțarea de către Germania occidentală la pretenția de a reprezenta întreaga națiune germană, recunoașterea inviolabilității frontierelor existente, inclusiv a frontierei Oder-Neisse. Vestul țării a cunoscut un excepțional proces de industrializare, concomitent cu un aflux de populație venită din alte regiuni pentru a se stabili definitiv acolo. Pentru acești 9 milioane de cetățeni din această parte a lumii și pentru securitatea întregii națiuni — îmi spunea interlocutorul — este imperios necesar să se pună capăt definitiv oricărei incertitudini privind statutul frontierei Oder-Neisse.

La 17 mai 1969, primul secretar al C.C. al P.M.U.P, Wladyslaw Gomulka, a propus încheierea unui tratat între Polonia și R F. a Germaniei, care să statueze recunoașterea frontierei Oder-Neisse, tratat similar cu cel semnat de Polonia cu R. D. Germană. Semnarea unui asemenea tratat, se apreciază la Varșovia, ar fi un pas pe care ambele țări îl pot face și ar avea o importanță considerabilă pentru stabilitatea politică a Europei și pentru cauza securității și păcii, ar constitui, totodată, o acțiune concretă în pregătirea conferinței europene preconizate de Apelul de la Budapesta.

Vorbind despre acest Apel, Josef Czyrek a ținut să sublinieze ecoul favorabil de care s-a bucurat și mai ales faptul că ideile lui au fost preluate de îndată de o țară europeană nesocialistă, Finlanda. Cu ocazia recentei sale vizite la Varșovia, ministrul de externe al Finlandei a fost informat că reacția poloneză față de inițiativa finlandeză este extrem de pozitivă. După opinia guvernului polonez, contactele bilaterale sînt cea mai bună metodă de pregătire a acestei importante conferințe internaționale. „Încercăm să dezvoltăm un dialog normal cu toate țările", mi-a spus interlocutorul, referindu-se la schimburile de vizite, oficiale și de lucru, cu numeroase țări europene, asiatice etc.

Pentru a înțelege și mai bine locul Poloniei în Europa, la un sfert de veac de la eliberare, e necesar să examinăm și poziția ei economică. După statisticile proprii, Polonia — cu o suprafață de 312 700 kmp și o populație de 32 400 000 de oameni — se plasează pe locul 61 între țările lumii în ceea ce privește suprafața și pe locul 19 în privința populației ; R. P. Polonă furnizează 2 la sută din producția industrială a lumii.

Vizitîndu-l, pentru a discuta problema dezvoltării economice a țării și schimburile ei comerciale, pe Stanislaw Dlugosz, director de departament în ministerul comerțului exterior, am avut o surpriză agreabilă. Vorbind cursiv românește, d-sa m-a întîmpinat cu cuvintele : „Am fost refugiat polonez" și, înainte de a trece la problemele care formau obiectul întrevederii, mi-a povestit despre anii petrecuți în țara noastră, între 1939 și 1945, la fel ca mii de alți concetățeni ai săi alungați din patrie ca urmare a cotropirii temporare a țării de către armatele naziste. Am aflat, așadar, că a terminat liceul și și-a luat bacalaureatul la Buzău, că a mai învățat doi ani la Academia de înalte studii industriale și comerciale din București, că a fost alături de bucureșteni la 23 August 1944, la 6 Martie 1945 și că a rămas un adevărat prieten al României.

Pentru a reveni însă la tema acestei corespondențe, iată ce am aflat la ministerul comerțului exterior. Dacă producția industrială a Poloniei a fost în 1968 de 14 ori mai mare decît în 1938, volumul schimburilor comerciale a crescut în același interval tot de 14 ori. Dar dezvoltarea comerțului exterior nu a ținut, de fapt, pasul cu cea a industriei și a venitului național. Rămas în urma lor pînă în 1958, comerțul exterior a cunoscut în ultimii zece ani o dezvoltare mult mai rapidă, iar în viitorul cincinal, 1970—1975, urmează să crească cu încă 50 la sută. Orientarea geografică, transformarea structurii schimburilor comerciale prezintă cîteva caracteristici interesante. Ele vădesc tendința Poloniei de a se impune ca un partener serios pe toate piețele importante ale lumii și de a prezenta la export mărfuri cît mai bine cotate și, în special, produse industriale finite. Ponderea principală în comerțul exterior al Poloniei o dețin schimburile cu țările socialiste ; în același timp, se dezvoltă relațiile ei comerciale cu țările capitaliste dezvoltate și cu țările în curs de dezvoltare.

Stanislaw Dlugosz mi-a vorbit pe larg despre situația schimburilor economice cu țările care intră în sfera activității sale, cu statele membre ale Pieței comune și A.E.L.S., precum și cu S.U.A. și Japonia, principalii parteneri extraeuropeni ai Poloniei. Bilanțul comercial cu aceste țări este, în general, echilibrat, cu o tendință de ușoară creștere a debitului. Dacă deficitul pe 1968, care a reprezentat ceva mai puțin de 8 la sută, nu este considerat un fenomen cu adevărat negativ, nu același lucru se poate spune despre structura exporturilor. Există, în această privință, unele obstacole, resimțite mai ales în privința mărfurilor contingentate sau cu diverse restricții de import. Polonia se bucură de „clauza națiunii celei mai favorizate" în relațiile comerciale cu aproape toți partenerii săi occidentali, inclusiv S.U.A. Unii interpretează însă clauza în sensul „reciprocității efective", ceea ce constituie, de asemenea, o acțiune restrictivă. Pe de altă parte, barierele și restricțiile din Europa occidentală și în special din Piața comună lovesc în partenerii din exterior, cum este Polonia.

Cum se poate menține și ameliora ritmul dezvoltării relațiilor comerciale ? Punctul de vedere polonez — îmi spunea interlocutorul — este că cea mai bună cale pentru a se impune cu autoritate pe piețele străine e cooperarea industrială. Procesul inițiat cu treipatru ani în urmă este considerat abia la începuturile sale. Asigurarea cadrului legal pare să fie partea cea mai simplă. S-au realizat acorduri intergu-vernamentale în acest sens cu Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg. Este în curs de perfectare un acord cu Franța. În prezent, se construiesc cu succes în Polonia automobile „Polski Fiat 125", motoare Diesel cu licența firmei engleze Leyland, magnetofoane vest-germane Gründig etc. Dar există și alte aranjamente : cu englezii în domeniul industriei textile, cu finlandezii în domeniul construcțiilor navale. Licențele străine au devenit pentru industria poloneză un factor esențial al creșterii exporturilor și îmbunătățirii structurii lor. Desigur, dificultățile, obstacolele — menționează Stanislaw Dlugosz — n-au fost lichidate cu totul. Unii parteneri occidentali ar prefera să producă în Polonia mai ales mărfuri simple, prelucrate rudimentar, ceea ce nu adaugă prea multă valoare materiei prime întrebuințate. Este apoi problema taxelor vamale față de care nu există reciprocitate, Polonia neaplicînd taxe vamale produselor necesare propriei ei industrii. Aceste obstacole întîrzie poate, dar ele nu împiedică în nici un caz realizarea obiectivului principal : impunerea Poloniei ca un partener de care trebuie să se țină seama. Apartenența la G.A.T.T. — deci participarea directă la adoptarea măsurilor care o pot interesa — reprezintă, mi s-a spus la ministerul comerțului exterior, un important avantaj suplimentar.

■

Cuceririle obținute în dezvoltarea multilaterală a Poloniei de azi, rod al eforturilor conjugate ale întregului popor sub conducerea Partidului Muncitoresc Unit Polonez, sînt sigure chezășii pentru noi victorii pe drumul construcției socialiste, al progresului și înfloririi continue a patriei.

Varșovia, 22 iulie

Deplină solidaritate cu lupta poporului vietnamez

Printre documentele publicate cu prilejul celei de a 15-a aniversări a semnării Acordurilor de la Geneva cu privire la Vietnam, Apelul președintelui Ho Și Min și Declarația Guvernului revoluționar provizoriu al Republicii Vietnamului de sud s-au bucurat de o atenție deosebită pe plan internațional. Exprimînd hotărîrea de luptă pînă la victoria finală a poporului vietnamez împotriva agresiunii cercurilor imperialiste din S.U.A., evidentă încălcare a normelor elementare ale relațiilor dintre state, aceste importante documente sintetizează componentele principale ale evoluției actuale a problemei vietnameze, coordonatele soluționării ei, sprijinul acordat de întreaga omenire Vietnamului eroic.

Care este concluzia principală care se desprinde în prezent din evoluția problemei vietnameze? Incontestabil — marile victorii pe plan militar, politic și diplomatic obținute prin lupta întregului popor vietnamez împotriva intervenției străine. Aceste strălucite victorii nu au numai o componentă morală, simbolică. Ele au dus la deplasări materiale importante în raportul de forțe dintre agresori și masele populare, la concretizarea unor succese ale luptei de eliberare. Astfel, ca urmare a luptei eroice, neînfricate a poporului vietnamez, Statele Unite au fost nevoite să întrerupă necondiționat bombardamentele asupra Republicii Democrate Vietnam și să participe la convorbirile de pace de la Paris. A fost creat Guvernul revoluționar provizoriu al Republicii Vietnamului de sud — recunoscut pînă în prezent de peste 20 de țări — ceea ce a consacrat parcurgerea unei etape de mare importanță în lupta poporului vietnamez și a forțelor armate ale F.N.E., pentru împlinirea idealurilor lor de libertate, independență și progres. Această etapă a fost urmată de extinderea și consolidarea continuă a zonei eliberate a Vietnamului de sud. Zi de zi ne parvin noi știri în această privință: în regiunile aflate sub controlul forțelor patriotice sînt constituite comitete populare revoluționare, sînt proiectate și realizate numeroase măsuri pentru ridicarea nivelului de trai al populației. Aceste elemente ale vieții de zi cu zi ale poporului sud-vietnamez sînt tot atîtea argumente ale forței sale de granit în calea intervenției, ale puterii sale de organizare și de luptă pentru salvgardarea ființei naționale.

Înfrîngerile suferite de S.U.A. în războiul din Vietnam demonstrează, încă o dată, că astăzi politica forței este sortită eșecului, că nu există forță în lume să poată înfrînge un popor hotărît să trăiască liber și independent, hotărît să-și apere dreptul sfînt de a decide singur propria soartă. Viața arată că un asemenea popor se bucură de cea mai largă solidaritate a forțelor progresiste și democratice, de sprijinul opiniei publice înaintate de pretutindeni, ceea ce contribuie la victoria cauzei sale drepte, îl face de neînfrînt.

Evoluția evenimentelor arată fără putință de tăgadă că singura perspectivă reală, rațională, pentru instaurarea păcii, pentru asigurarea drepturilor fundamentale ale poporului vietnamez o oferă soluția în patru puncte, formulată de guvernul R.D. Vietnam, și programul în zece puncte al Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud, susținut în prezent de Guvernul revoluționar provizoriu al Republicii Vietnamului de sud. Aceste importante documente programatice exprimă interesele vitale ale poporului vietnamez, constituie cheia de boltă în rezolvarea problemei vietnameze, în asigurarea păcii în această regiune a lumii. Ele se bucură de sprijinul țărilor socialiste, al opiniei publice progresiste internaționale, al tuturor popoarelor iubitoare de pace și libertate.

O deosebită importanță are cerința retragerii totale, necondiționate a trupelor americane și ale aliaților lor din Vietnam. Numai în felul acesta vor putea fi create premise esențiale pentru o evoluție pozitivă în problema vietnameză. Or, unele cercuri militare agresive din S.U.A., în acord cu marionetele saigoneze, încearcă să justifice o prezență cît mai îndelungată a trupelor străine în Vietnamul de sud.

Retragerea trupelor străine este indisolubil legată de problema garantării dreptului la autodeterminare al populației sud-vietnameze. Este necesar — așa cum se arată în programul în zece puncte — ca după această retragere totală și necondiționată, precum și după înfrîngerea completă a armatei și administrației antipopulare de la Saigon, să se organizeze alegeri generale democratice, pentru a se da posibilitate populației sud-vietnameze să-și stabilească singură regimul politic, să aleagă o adunare constituantă, să elaboreze o constituție și să formeze un guvern oficial de coaliție al Vietnamului de sud, fără nici un amestec străin.

Conștient de faptul că alegeri generale, libere, ar însemna prăbușirea sa definitivă, Saigonul caută să substituie propunerilor clare, precise ale Guvernului revoluționar provizoriu, un plan care să-i prelungească dominația politică în Vietnamul de sud. Acestui scop îi servesc recentele „propuneri" ale lui Thieu privind organizarea unor așazise „alegeri libere" în condițiile prezenței trupelor agresoare pe teritoriul Vietnamului de sud. Un comunicat dat publicității la Paris de delegația Guvernului revoluționar provizoriu al Republicii Vietnamului de sud la conferința cvadripartită demasca această nouă manevră a administrației saigoneze menită să înșele opinia publică americană și mondială. „Atîta timp cît o jumătate de milion de soldați americani — se arată în declarație — se află încă pe teritoriul Vietnamului de sud și administrația dictatorială coruptă Thieu-Ky-Huong se opune aspirațiilor populației sud-vietnameze la pace, independență și neutralitate, orice farsă de alegeri montată de această clică nu este decît o înșelătorie care urmărește să mențină administrația marionetă, să mențină trupele de agresiune americane în Vietnamul de sud și să prelungească războiul".

■

România s-a pronunțat și se pronunță în mod consecvent împotriva acțiunilor agresive și a politicii de forță promovate de cercurile imperialiste. Țara noastră și-a dovedit în permanență deplina solidaritate cu lupta justă a poporului vietnamez, căruia i-a acordat și îi va acorda în continuare întregul său sprijin internaționalist — politic, diplomatic, economic și militar. Partidul și guvernul țării noastre militează în mod constant pentru încetarea războiului și retragerea trupelor Statelor Unite și ale aliaților lor din Vietnam, pentru asigurarea păcii și libertății Vietnamului eroic. La mitingul din Pitești, tovarășul Nicolae Ceaușescu a declarat: **„Solidar cu lupta poporului vietnamez, poporul român consideră că este timpul să înceteze acțiunile militare, să fie retrase trupele din Vietnam, să fie lăsat poporul vietnamez să-și hotărască dezvoltarea sa, inclusiv unificarea, fără vreun amestec dinafară. Noi sîntem partizanii rezolvării pe calea tratativelor a problemelor litigioase dintre state, pentru excluderea forței din relațiile dintre state. Astăzi nici nu se poate concepe altfel rezolvarea problemelor internaționale".**

În întreaga lume se intensifică, pe multiple planuri și în formele cele mai diferite, lupta opiniei publice pentru soluționarea problemei vietnameze în interesul poporului vietnamez, al cauzei păcii și destinderii. Sfera acestei lupte cuprinde noi și noi pături și categorii sociale, cercuri politice din cele mai diverse țări de pe toate continentele, inclusiv din Statele Unite. Este tot mai larg răspîndită convingerea că pacea în Vietnam poate fi asigurată numai prin respectarea strictă a drepturilor și intereselor vitale ale poporului vietnamez, prin afirmarea consecventă a principiilor și normelor de bază ale relațiilor dintre state.

Ion FLORESCU

Pierre HARMEL

ministrul afacerilor externe al Belgiei

„Trebuie optat pentru coexistență"

Politica externă a Belgiei, activitatea sa internațională, relațiile belgo-române erau temele principale ale interviului solicitat ministrului de externe belgian, dl Pierre Harmel. Ca de obicei, domnia sa a răspuns pozitiv — în ciuda programului deosebit de încărcat — rugăminții noastre.

Ministrul de externe belgian — om politic binecunoscut nu numai în țara sa — a desfășurat o intensă activitate diplomatică. Începînd din 1950, ocupă diferite funcții guvernamentale, iar din 1966 este ministru de externe.

O primă întrebare s-a referit la domeniul atît de actual al problematicii europene. Porneam de la faptul că ameliorarea climatului politic în Europa constituie o preocupare majoră a opiniei publice și doream să cunosc părerile d-sale.

— În ciuda unor evenimente de natură să compromită coexistența pașnică, guvernul belgian consideră că Europa nu are de ales : între „războiul rece" și căutarea unor înțelegeri pașnice cu țările avînd regimuri diferite, trebuie optat pentru coexistență și, pe baza colaborării, trebuie instaurată o ordine pașnică. Sîntem dispuși să menținem dialogul chiar atunci cînd acest lucru este dificil și să discutăm cu oamenii politici din țări cu regimuri diferite pretutindeni unde de ambele părți există impresia că dialogul ar putea fi rodnic.

Sîntem conștienți că, dincolo de concepțiile sociale și politice diferite, guvernul român este animat de mobiluri asemănătoare. În acest spirit, am fost fericit că, în septembrie 1968, am fost oaspetele țării dv. Considerăm contactele bilaterale între țările mijlocii și mici ca putînd avea, în special în Europa, un efect folositor pentru pace. Aceste țări sînt cele mai numeroase și trebuie recunoscut că nu se poate face nimic important fără sprijinul lor, chiar dacă singure ele nu sînt destul de puternice pentru a-și impune punctul de vedere.

Dl Pierre Harmel vorbise și cu alte prilejuri despre raporturile belgo-române. Într-un interviu anterior acordat revistei noastre (septembrie 1968) își exprima opinia că cele două țări au asupra unor aspecte ale evoluției europene păreri apropiate, sprijină cooperarea ca normă a relațiilor între state. I-am solicitat de aceea d-sale o caracterizare a dezvoltării relațiilor dintre Belgia și România.

— În ultimii ani, politica Belgiei s-a bazat pe convingerea că națiunile mijlocii și mici din Europa pot promova pacea în măsura în care, fără să renunțe cîtuși de puțin la principiile lor, stabilesc între ele o largă rețea de relații economice, tehnice, culturale și comerciale. Acest lucru, țin să subliniez, este deosebit de valabil pentru relațiile dintre Belgia și România și sînt încredințat că așa va fi în continuare în cursul anului curent. Convorbirile pe care le-am avut cu dl Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al României, precum și cu primul ministru, dl Ion Gheorghe Maurer, și cu ministrul afacerilor externe, dl Corneliu Mănescu, mi-au întărit această convingere. De asemenea, vizita la Bruxelles, în fruntea unei delegații române, a d-lui Macovescu, prim-adjunct al ministrului afacerilor externe, ilustrează direcția pe care, la București în septembrie 1968, am înțeles s-o dăm raporturilor noastre și voința de a persevera pe această cale. De altfel, perspectivele de colaborare între țările noastre, atît pe tărîm economic cît și pe tărîm cultural și artistic, sînt dintre cele mai încurajatoare.

Răspunsul la o ultimă întrebare ne prezintă o serie de elemente — atît de principiu cît și concrete — ale politicii externe belgiene :

— Angajamentele luate de Belgia în cadrul a numeroase instituții internaționale îi impun să joace un rol activ pentru apărarea unei păci bazate pe dreptate. Acest lucru este deosebit de adevărat în cadrul obligațiilor ei față de Europa. Europa va fi făurită nu numai în măsura în care ea se va întări sub raport economic, dar în special în măsura în care fiecare dintre noi, prin vorbele și — mai mult încă — prin faptele sale, îi va trasa rolul în lume. Această convingere ne-a determinat să participăm activ la discuțiile de la Organizația Națiunilor Unite și să ne alăturăm tuturor inițiativelor de pace care au fost luate, indiferent dacă este vorba de dezarmare, și aici mă gîndesc îndeosebi la tratatul de neproliferare a armelor nucleare, de folosirea pașnică a spațiului cosmic, de exploatarea pașnică a fundului mărilor sau de probleme, din păcate mai dureroase, ca pacea în Orientul Apropiat ori în alte regiuni agitate ale lumii, ca Vietnamul și Nigeria. De fiecare dată, Belgia a ținut să sublinieze răspunderile care revin țărilor mari în apărarea păcii, dar își dă seama că ar fi prea simplu și, în cele din urmă, riscant ca problemele să fie lăsate numai pe seama eforturilor țărilor mari, în timp ce toate celelalte ar rămîne spectatoare la evenimente care ne privesc pe toți. Iată de ce, ea a ținut să-și dea sprijinul Organizației Națiunilor Unite ca fiind cadrul ideal pentru formarea acestui consens universal în apărarea păcii, sprijin care se adresează în mod deosebit Consiliului de Securitate. De altfel, am avut prilejul să reamintesc și să precizez sensul acțiunii noastre în fața Adunării Generale a O.N.U. și, în special, în cursul sesiunii a XXII-a, cînd ministrul afacerilor externe al României a asigurat în mod magistral președinția ei. Această poziție de bază a fost completată la ultima sesiune a Adunării printr-un anumit număr de propuneri concrete, privitoare la modificările ce ar trebui aduse folosirii dreptului de veto, la acțiunile ce urmează să fie duse în comun în cadrul unor planuri urgente pentru reconstrucția și dezvoltarea economică a regiunilor de conflict din Asia de sud-est, din Orientul Mijlociu și Nigeria și, în sfîrșit, la prezentarea de către statele mari a unor propuneri privind limitarea livrărilor de armamente convenționale în zonele de conflict recent. Sper că aceste propuneri vor fi luate în considerație și vor putea constitui obiectul unei dezbateri care să ducă la hotărîri concrete.

În intervalul care a trecut de la acordarea interviului, ministrul de externe belgian a făcut — cu numeroase prilejuri — o serie de declarații în care se precizau tendințele generale ale politicii belgiene. Este vorba mai ales despre atitudinea față de securitatea europeană și destindere. Dl Harmel s-a referit, de pildă, la problema unei conferințe europene în acești termeni : „Logica eforturilor noastre impune ca o conferință asupra securității europene să devină posibilă. Pentru ca lucrurile să se petreacă astfel sînt necesare prospecțiuni prealabile, poate negocieri parțiale care să facă dovada că se au în vedere acoduri asupra unor puncte concrete".

Sînt aici reunite o serie de opinii provenind din partea șefului diplomației belgiene, iar sensul lor este că baza reală de cooperare intereuropeană, pornindu-se de la respectul reciproc și drepturi suverane, se dovedește o dată în plus o constantă a relațiilor internaționale.

Sergiu VERONA

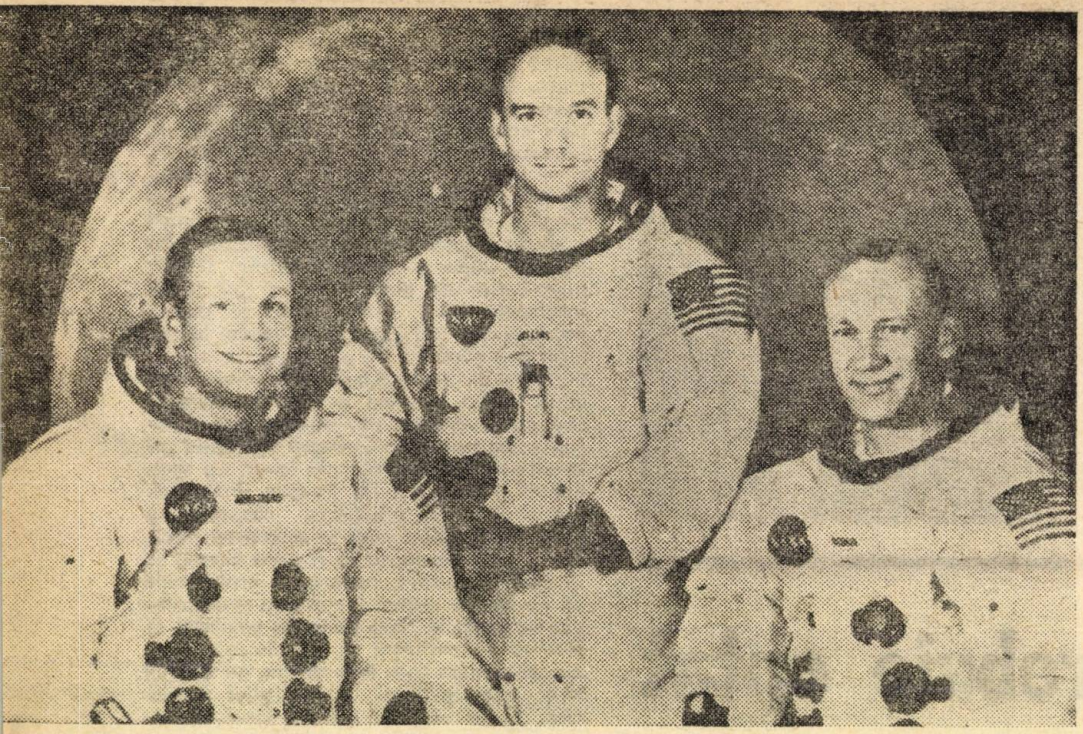

Armstrong, Collins și Aldrin

DOUĂ ORE PE LUNĂ

- Cum au lucrat ordinatoarele
- „Diagrama Pert"
- Cele 13 „secunde lungi"
- Un eșantion de vid selenar
- Ce au lăsat oamenii pe Lună

În secunda cînd piciorul stîng al lui Neil Armstrong și-a lăsat pentru eternitate amprenta numărul 1 în pulberea selenară, s-a stabilit, din punctul de vedere al umanității, cel dintîi releu spațial între doi aștri. Despre însemnătatea științifică și filozofică a momentului acela, despre mutațiile în planul psihologiei umane, despre nenumăratele urmări practice din viața de fiecare zi a unui șir lung de generații omenești, se va scrie și se va vorbi mai mult decît ne putem închipui astăzi, cînd sîntem, pe întreaga noastră planetă, sub imperiul primelor emoții.

Dar, ca de obicei în asemenea împrejurări, gravate profund în istorie, nimeni, nici savantul cel mai binevoitor, nu va reuși să spună astăzi, în termeni științifici indiscutabili, **cînd** și **unde** s-a întîmplat evenimentul acesta unic. Numai printr-un procedeu convențional, care introduce noțiuni relative în faptele omenești de înaltă precizie și de mari dimensiuni, putem afirma că Neil Armstrong a coborît pe suprafața Lunii la data calendaristică pămînteană de 20 iulie 1969, și anume la 22 de ore, 40 de minute și 20 de secunde de la începutul acelei zile, considerată în funcție de fusul orar în care se află centrul astronautic de la Houston, în Statele Unite ale Americii de Nord. La Greenwich, în Anglia era în același moment ora 02,40'20" din ziua de 21 iulie, iar în redacția noastră, la București, cu două ceasuri mai mult.

Este, oare, util să ne întrebăm ce oră era pe Lună? Desigur că, cea dintîi oră din ceea ce se va numi, nu peste mulți ani, istoria selenară. Din punct de vedere astronautic, oamenii din sistemul Pămînt-Lună vor stabili atunci, cu un sentiment de recunoștință, calendarul **propriu** al Lunii, orientîndu-se eventual după fazele Pămîntului, așa cum strămoșii lor pămînteni și-au ridicat fruntile spre Lună și au urmărit-o de la un orizont la altul, pentru întocmirea calendarelor terestre, cu doar cîteva milenii înainte.

Se înțelege că, față de problema timpului (această a patra dimensiune a universului, dimensiune ce ne fuge printre degete) problema **locului** unde s-a produs contactul spațial este mult mai simplă. Oricare din cei aproape un miliard de spectatori pe care i-a avut televiziunea mondială în memorabila noapte-zi de 20—21 iulie, va spune că „Vulturul" a aselenizat, lin, spre țărmul de sud-est al vestitei „Mări a Liniștii", ceea ce este, de asemenea, foarte relativ. Marea Liniștii, una din cîmpiile mari de pe Lună, așteaptă, bineînțeles, să ia loc într-o hartă a Lunii întocmită altfel decît cu telescopul. „Poziția sud-est" este luată și ea în mod relativ, în raport cu punctele cardinale selenare, așa cum sînt concepute și privite de pe Pămînt.

Ceea ce se știe precis este că, după 108 ore de deplasare în virtutea inerției, pe orbite și pe traiectorii atît de bine efectuate încît n-a fost necesară nici o corectare în 400 000 de kilometri, astronauții au reușit să aselenizeze la 6 kilometri și 400 de metri distanță de locul dinainte calculat. S-ar părea că diferența aceasta, aproape imperceptibilă la scara umană și la depărtarea Pămînt-Lună, nu are importanță. În orice caz, ea nu răpește nimic din măreția faptei. Totuși, savanții de la Houston și din numeroase observatoare și laboratoare astronautice presărate pe Terra sînt preocupați profund de problema aselenizării și fac cercetări intense pentru a stabili coordonatele exacte ale locului istoric.

Noi l-am văzut, clar, în timpul celor două ore.

Știm foarte bine cum se imprimau urmele pașilor în pulberea aceea fină și aderentă, despre care am aflat că nu este nici nisip, nici firișoare de bazalt, nici fragmente pulverizate din explozii de meteori — ci altceva, o aglomerare misterioasă de particule decantate în vid. Revedem, în gînduri, peisajul acela înfiorător de simplu și totuși nemaipomenit de nou, pe care dansau două ființe venite din altă lume. Îl revedem perfect, cu ochii minții, dar astronomii și geofizicienii vor să știe exact unde este, nu numai pentru istorie și selenografie, ci mai ales pentru că Armstrong și Aldrin au lăsat pe Lună un fel de oglindă-reflector de raze-laser, destinată celor mai precise măsurători cosmice făcute vreodată. Acum, după ce astronauții au plecat de pe Lună, laboratorul din California, despre care s-a spus în primele momente că reușise să trimită și să primească o rază de pe Lună, nu mai regăsește locul unde fusese plasată oglinda.

La Houston, unde la ora cînd scriem noi, emoțiile călătoriei astrale sînt tocmai pe punctul de a se încheia, s-au dat asigurări că, așa cum au fost rezolvate toate problemele de pînă acum, va fi regăsit, cu o eroare mai mică de un metru, și locul aselenizării, inclusiv stația-laser. Pe ce se întemeiază optimismul sau, mai exact, convingerea lor? Pe ordinatoare.

■

Prima aselenizare a fost înfăptuită de doi oameni, timp de două ceasuri. Pregătirea ei este opera a patru sute de mii de lucrători și de savanți, în douăzeci de mii de ateliere și de laboratoare, după o muncă de unsprezece ani, în care s-au făurit circa 5 miliarde de piese pentru agregatele astronautice.

Propriu vorbind, nici oamenii, cu toată străduința lor binevoitoare, nici banii, cu forța lor de pătrundere, n-ar fi biruit într-un timp atît de scurt com-

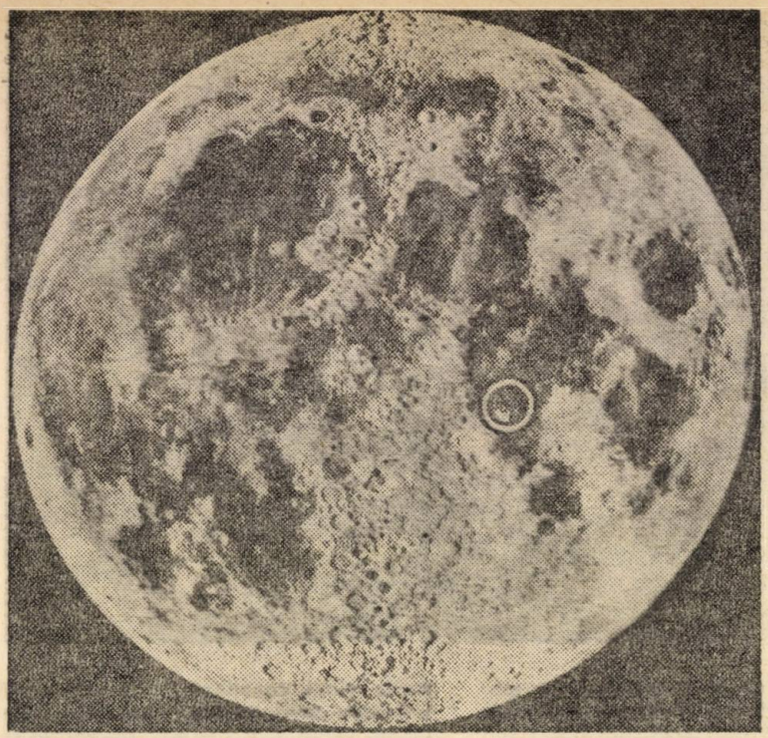

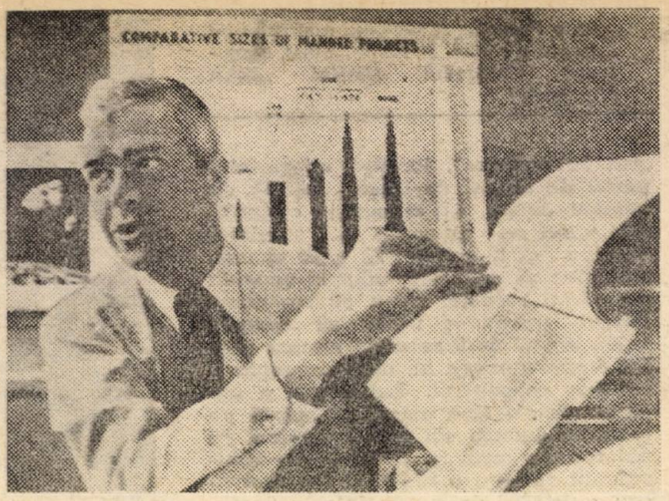

Inginerul John Houbolt, inventatorul modulului lunar

Un loc devenit istoric pentru Lună (și pentru Pămînt!). În această zonă din Marea Liniștii au debarcat primii ambasadori ai Terrei

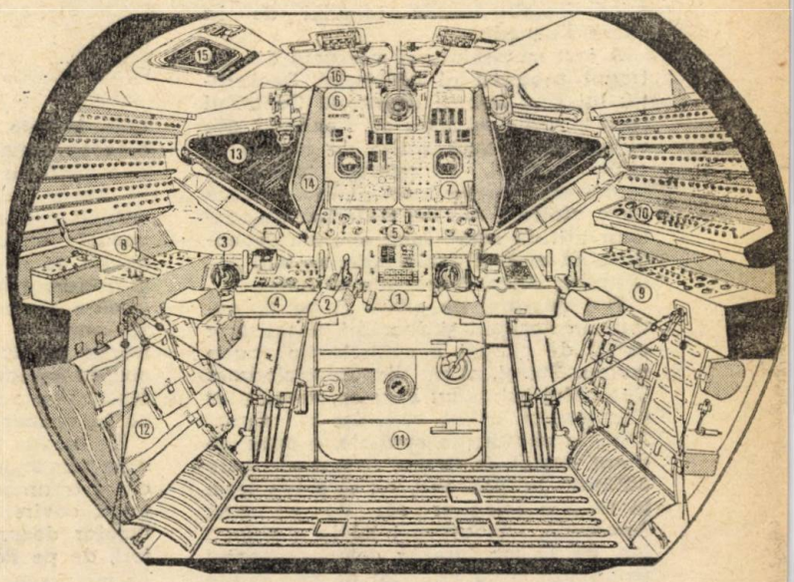

Schema și aparatajele aflate la bordul modulului lunar : 1) Cadran de vizualizare și ordinator ; 2) Manetă de comandă pentru orientare ; 3) Manetă pentru accelerare și frînare ; 4) Tablou de bord al comandantului modulului ; 5) Comandă și cadran radar, iluminarea cabinei și lumina albastră (care inseamnă „contact cu solul lunar") ; 6) Tablou de control al sistemului principal de propulsie (motorul pentru coborîre și motorul pentru decolarea de pe solul lunar) ; 7) Tablou de control pentru motoarele care comandă orientarea ; 8) Buton de comandă pentru presurizarea rezervoarelor și buton de comandă pentru sistemul comunicațiilor cu Pămîntul (numai pentru vocea umană) ; 9) Buton de comandă pentru sistemul comunicațiilor cu Pămîntul (voce umană, telemăsurători etc.) 10) Cadran pentru voltajul circuitelor electrice ; 11) Ușă de ieșire spre exterior ; 12) Echipamente diverse și hrană ; 13) Fereastră de aterizare ; 14) Perdea pentru ferestre spre a se evita intensități excesive ale luminii solare ; 15) Fereastră „de întîlnire" pentru momentul recuplării modulului cu cabina Apollo ; 16) Telescop ; 17) Cameră de televiziune

plexitatea călătoriilor astrale dacă nu intervenea calculul rece, impecabil și lipsit de sensibilitate, al noilor ordinatoare. Nu s-a mai pus problema dacă sau cînd vor înlocui ele pe oameni. Deocamdată, au oferit un ajutor atît de bun, încît se crede că în viața obișnuită a oamenilor vor apărea excursiile pe Lună, sanatoriile circumterestre, iar după 1980, adică încă în acest secol, vor porni expediții umane spre Marte, spre Venus și expediții automatizate în jurul Soarelui și spre limitele sistemului planetar.

Oricît de extraordinare operații ar face, ordinatoarele nu sînt minuni. Mașini complexe de calculat, înzestrate cu memorie, simulînd inteligența prin procedeul comparației, ele au meritul de a lucra rapid, ca lumina. Pentru acest motiv, ordinatoarele au ocupat locul esențial în programul Apollo. Ele au fost distribuite pe patru paliere. (Nu vorbim de sutele de computere folosite în unitățile de proiectare și de producție industrială din afara administrației N.A.S.A., ci numai de acelea care au fost integrate în complexul călătoriilor cosmice). Pe primul palier au lucrat „ordinatoarele de timp". Din momentul cînd li s-au comunicat scopurile întregului sistem, ele au întocmit planul de lucru, așa-numita **„Diagramă Pert"** care, pornind de la ideea strategică (pregătirea și realizarea călătoriei dus-întors cu oameni la Lună) au analizat și descris în faze „loc-timp" toate operațiile tactice posibile în acest scop.

Al doilea palier de ordinatoare, operativ, format din agregate electronice de dimensiuni mici, aproape portabile, a fost instalat pe trenul Saturn-5 — Apollo-11 — LEM, cu misiunea de a supraveghea și declanșa, în parametri normali, toate aparatele, contactele și releele de la bord.

Pe Pămînt, în centrele de la Houston, de la Goddard și altele au fost instalate ultimele două grupe de ordinatoare, mai complexe și anume : unul operativ, avînd înscrise diagramele tuturor agregatelor angajate în călătorie, și, în fine, un grup izolat, un uriaș însărcinat cu verificarea supremă, „înteleaptă", inclusiv cunoașterea limitelor de toleranță și a unor soluții extreme, în caz de primejdie.

Unde sînt oamenii ? În fața și în spatele fiecăruia din aceste ordinatoare. În sala aceea vastă, albă, de la Houston, pe care am văzut-o la televizor. Așezați în fața unor ecrane mici, cu circuite speciale, pe care ordinatoarele anunță în linii verzi, steluțe albastre și mai ales în cifre, dacă și cum răspund agregatele la comenzi. Printr-un supliment de suplețe, ordinatoarele nu așteaptă ca motoarele să pornească pentru a ști dacă lucrează corect sau nu. Acesta ar fi un mod de control la nivel uman. În ordinatoare, procesele sînt prefigurate și anticipate. Se stabilește, anticipat, dacă sînt posibile, dacă au fost întruniți factorii care determină funcționarea. În miimea de secundă cînd află dacă un agregat va lucra corect sau va cădea în pană, ordinatorul O (operativ) comunică ordinatorului C (control) semnalul verde sau îl întreabă ce are de făcut. C dă o nouă variantă de funcționare sau cere sfaturi ordinatorului V (verificare). Abia în următoarea fracție de secundă, omul, fie de sus, din capsula Apollo-11, fie din fața unuia din cele peste 400 de ecrane T.V. cu circuite interne, va afla dacă are sau nu de intervenit.

În fapt, în splendidul circuit spațial efectuat în ultima săptămînă, oamenii au intervenit de puține ori și fără să se știe precis dacă fără actul lor de prezență s-ar fi produs vreun accident. Desfășurarea întregului film a fost aproape impecabilă, din punctul de vedere uman. Unul din ordinatoare, însărcinat cu startul rachetei, a fost pus să aștepte, fără nervi, faimoasa și întotdeauna lunga „numărătoare inversă". În secunda zero, a făcut contactul

Rocco Petrone, directorul operației de lansare a navei, și Kurt Debus, directorul Centrului spațial „John Kennedy"

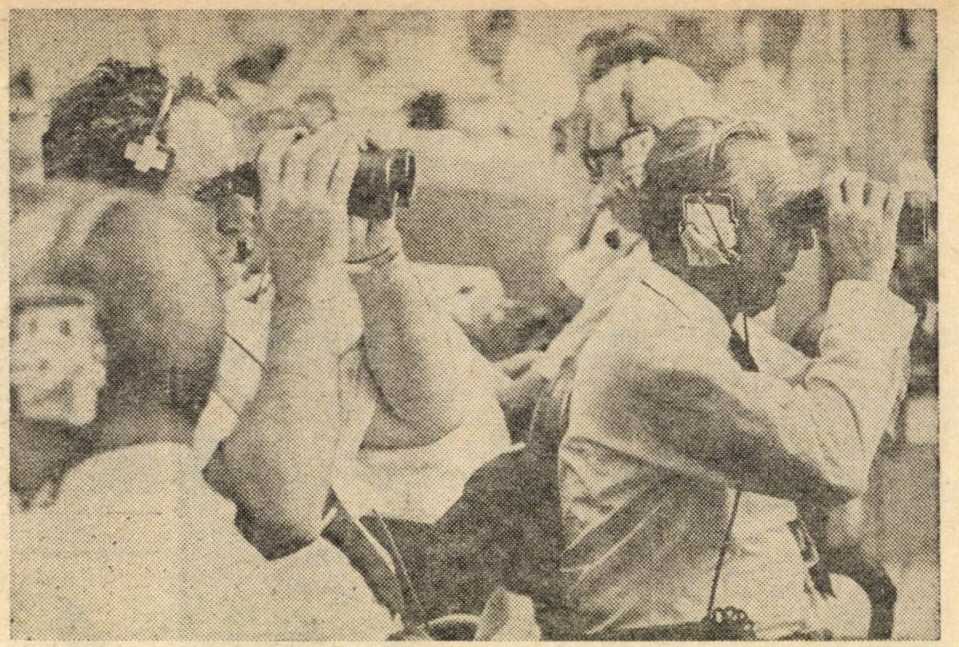

„foc la motoare", lansînd uriașa ciupercă de fum și de flăcări, văzută de oameni de la 2,5 kilometri distanță. Este greu de presupus cîtă stăpînire de sine ar fi trebuit să aibă un om, mai ales un astronaut aflat în capsula din vîrful rachetei plină cu supercarburant, pentru a putea să aștepte, calm, timpul de 9 secunde în care cele 5 motoare aprinse au ajuns la regimul necesar propulsării. Ordinatorul a așteptat, firește fără emoții, și îndată ce termoconductorii săi i-au comunicat că puterea de recul a rachetei este echivalentă cu forța a 92 000 de locomotive sau a 500 000 de automobile, a desfăcut cele 4 brațe de oțel (20 000 de kilograme fiecare) și a eliberat nava cosmică din strînsoarea turnului de la Cape Kennedy.

A fost momentul cel mai greu din întregul program al călătoriei. Declarația lui Kurt Debus, directorul Centrului spațial, care admitea că Apollo-11 are numai 80 la sută șanse de succes în clipa startului, se referea tocmai la faptul că, în acea fază, au loc procese de o violență atît de mare într-un răstimp atît de scurt, încît ele, din secunda cînd au fost declanșate, nu mai pot fi oprite, orice consecințe ar avea.

Mai departe, pe orbite și pe traiectorii, la dezlipiri și decolări, riscul unor astfel de situații necontrolabile scade mereu. Totuși, el nu dispare niciodată. Colonelul astronaut Borman, veteran al Cosmosului, astăzi consilier al Casei Albe în chestiunile spațiale, a spus pe drept cuvînt, în timpul recentei sale călătorii la Moscova, că el crede ferm în reușita colegilor săi de pe nava Apollo-11, deoarece totul în misiunea lor, de la motoare la comportamentul psihologic, este verificat de mai multe ori. Cu toate acestea, accidentele nu pot fi excluse în mod absolut. Au fost și vor mai fi accidente, poate și jertfe umane, mai ales în acest vast domeniu al necunoscutului, în care îndrăzneala este obligatorie.

De aceeași părere sînt și ordinatoarele. Ele sînt chiar mai exigente decît oamenii, pentru că nu știu să greșească. De exemplu, pe ecranul directorului de la Houston a apărut, în clipa în care Apollo-11 era relansat de pe orbita circumterestră pe traiectoria spre Lună, informația că plecarea s-a făcut cu 724 miimi de secundă mai tîrziu decît era prevăzută în „Diagrama Pert".

Cu toată importanța și emoția clipei, Debus a zîmbit, dar nimeni nu poate să ne spună azi, cînd admirăm performanța și o încununăm cu lauri, dacă nu cumva tocmai această minimală nuanță de timp a contribuit la perfecțiunea traiectoriei sau, dimpotrivă, la deplasarea locului de aselenizare.

■

Convorbirea mută dintre aparate, ordinatoare și oameni, mereu prezentă în operația Apollo, a încetat numai în clipa cînd Neil Armstrong a coborît pe Lună. De altfel, în acea clipă nu s-au mai auzit nici glasuri omenești. Au fost cele mai lungi secunde, 13 la număr, în care un om a vrut să afle dacă e bine primit pe astrul vecin.

Se știau, adică se credea că se știu, multe despre Lună, așa cum credeau oamenii că știu ce este picătura de apă înainte de a o vedea la microscop. Armstrong, însă, nu putea să afle decît cu vîrful piciorului dacă solul acela pur îl va înghiți sau îl va susține. L-a susținut. Și a fost de-ajuns această experiență făcută de un om, pentru ca al doilea să joace pe Lună și oricare din noi să fie convins, chiar dacă e, deocamdată, o convingere naivă, sumară, că noi, oamenii, putem merge pe Lună. Declanșarea acestui simplu mecanism psihologic, printr-un resort viu, va avea contribuția decisivă în concepția programelor viitoare.

Nu încape îndoială, din punct de vedere pur științific, că atît ordinatoarele cît și aparatele automate au o importanță covîrșitoare în progresul cunoștințelor despre Cosmos. În anii următori, de pe Pămînt vor pleca din ce în ce mai multe stații automate, iar volumul de informații comunicat de ele va crește în proporții geometrice.

Gesturile de pe Lună, pașii de balet, implantarea camerei de T.V. pe un trepied, ca la fotografii „fin de siècle"; săpăturile stîngace într-o rocă ingrată, pe care ochii o vedeau grea iar mîinile o simțeau ușoară; faptul că Armstrong era să cadă, împleticit în cablul electric așezat pe Selene, iar Aldrin s-a speriat de această încurcătură și l-a strigat ca pe un copil în zorile vieții conștiente, demonstrează valoarea inegalabilă a experimentului uman. Omul și-a cîștigat drepturile asupra oricărei mașini, cînd a implantat, ca un bun gospodar, o stație seismică a cărei înaltă sensibilitate ne va transmite fiorii Lunii cu atîta finețe încît va fi imposibil, în următoarele 12 luni, să cadă pe Selene un meteorit de un kilogram, la un kilometru de seismograful depus de oameni, fără ca noi să nu aflăm. Nici vorbă că eventualele cutremure sau convulsii vulcanice ne vor fi comunicate imediat, dacă se vor produce vreodată.

Mai pline de viață s-ar putea să fie mostrele de sol și de roci selenare. În cursul convorbirilor radiofonice cu oamenii de pe Lună, Armstrong ar fi exclamat, pe cînd punea în conteinerul etanș o mostră de sol recoltată cu sonda de la o mică adîncime, că „i se pare a fi umed". Această impresie, evident surprinzătoare, s-ar putea să rămînă fără urmări, mai ales dacă ne gîndim că Armstrong o făcea cu ochii, nu cu vulgarele dar sigurele noastre posibilități tactile. Să nu uităm că degetele lui erau bine învăluite într-o mănușă impermeabilă, articulată cu folii de aluminiu. Oricum, uscate sau umede, în capsula-mamă Apollo-11 se află azi, în drum spre Terra, 31,5 kilograme de Lună, evaluate la greutatea

STATUTUL JURIDIC AL LUNII

Organizația Națiunilor Unite elaborează o legislație internațională a Cosmosului, ca urmare a prezenței tot mai frecvente a oamenilor și a unor obiecte și aparataje lansate de oameni în spațiul extraterestru.

Primul text adoptat în acest domeniu a fost (la 19 decembrie 1966) tratatul privitor la „principiile ce guvernează activitățile statelor în materie de exploatare și utilizare a spațiului extraatmosferic, inclusiv Luna și celelalte corpuri cerești".

Iată principalele 5 articole ale acestui tratat:

Articolul 1 — Spațiul extraatmosferic, inclusiv Luna și celelalte corpuri cerești, în conformitate cu dreptul internațional, poate fi explorat și utilizat în mod liber de toate statele.

Articolul 2 — Acest spațiu nu poate forma obiectul aproprierii naționale, nici pe calea utilizării sau a ocupării, nici pe vreo altă cale.

Articolul 3 — Activitățile statelor în acest spațiu trebuie să se efectueze în vederea menținerii păcii și securității internaționale.

Articolul 4 — Statele se angajează să nu plaseze pe orbită, în jurul Pămîntului, nici un obiectiv purtător de arme nucleare sau de orice alt fel de arme de distrugere masivă.

Articolul 5 — Statele vor considera pe astronauți ca trimiși ai umanității în spațiul extraatmosferic și le vor acorda toată asistența posibilă în caz de accident, de pericol sau de aterizare forțată.

La 16 decembrie 1967, Adunarea Generală a O.N.U. a reluat în discuție principiile utilizării pașnice a spațiului extraatmosferic. Principala preocupare a fost salvarea astronauților de pe urma unor eventuale accidente, apoi recuperarea și restituirea obiectelor lansate în spațiu și căzute pe teritoriul altor state.

relativă ce o vor avea ajungînd pe Pămînt.

Împărtășind soarta ingrată a navigatorilor astrali, aceste mostre vor înfrunta înainte de orice, rigorile unei carantine de tip absolut. Trei săptămîni, ele vor trece, cu o anumită cadență, dintr-o încăpere într-alta, prin labirintul științific anume instalat la Houston, într-un laborator gigantic, cu peste 200 de camere, pregătit pentru decontaminare. După acest intermezzo, dacă vor rămîne în stare autentică, mostrele trebuie să răspundă, exact, celui mai sever interogatoriu : ce este Luna, este ruptă din Pămînt sau venită din alte lumi ; ce vîrstă are ea și deci oam ce vîrstă ar avea Pămîntul ; dacă mai are un sîmbure cald în inima ei, simțitor mai mică decît a Pămîntului (Luna este de 15 ori mai puțin voluminoasă decît Terra) sau dacă, ostenită de sterila ei călătorie prin spațiu, s-a stins de mult.

Pe lîngă aceste mostre, mai scumpe decît orice piatră prețioasă (fie numai dacă ne gîndim la cît a costat transportul lor), Armstrong și Aldrin aduc pe Pămînt un folio de aluminiu, pe care se presupune că s-au incrustat particule cosmice, indicii de prezență ale vreunor radiații enigmatice și, într-o butelie de plastic neutru, o mostră specială : cîțiva centimetri cubi de vid selenar, recoltat, dacă se poate spune așa, din non-atmosfera Lunii.

■

Ce au lăsat oamenii pe Lună ? În primul rînd, impresionantele semne ale civilizației lor. Aduceri aminte, relicve solemne, care atestă momentul istoric al aselenizării ; expresii majore ale gîndirii oamenilor, în forme care consemnează, totodată, gradul lor de civilizație tehnică.

Desigur că, după acest splendid debut, următoarele expediții pe Lună vor lăsa urme altfel materializate. Cîndva, poate să înceapă era laboratoarelor, apoi a construcțiilor industriale sau a habitaclelor pentru colonii umane și generații de oameni-selenari. Cîndva, s-ar putea ca mica arie călcată de oameni în „Marea Liniștii" să devină, fără nici un fel de misticism, un loc de pelerinaj. Structura de coborîre a lui LEM, probabil afumată de racheta de plecare, va fi acolo pentru totdeauna.

Astronauții au lăsat și urme vii ? Problema aceasta este foarte dezbătută. Pînă acum, teza imposibilității oricărei forme de viață pe Luna lipsită de aer și apă domină discuția. Sînt, totuși, oameni de știință care se îndoiesc de natura absolută a acestei ipoteze. Anumite forme inframicrobiologice pot exista și prolifera chiar în condițiile de pe Lună. Contaminarea, presupun alții, poate fi reciprocă, „șansele" fiind mai mari în cazul solului virgin și lipsit de apărare al Lunii, decît în condițiile de protecție organizate de oameni, cu oarecare ipohondrie.

În primele relatări despre popasul celor doi astronauți, s-a spus că, revenind în cabina LEM, ei au lăsat pe Lună instrumentele cu care au lucrat, apoi ranițele de aluminiu, în care aveau oxigenul, lichidul de răcire a combinezonului și diferite agregate electronice, menite să-i protejeze de mediul selenar ostil. Informațiile ulterioare au arătat, însă, că debarasarea de toate aceste accesorii devenite inutile s-a făcut la bordul părții superioare a lui LEM, numai după încheierea timpului de explorare a Lunii.

În timp ce se peria pe haine pentru a nu aduce în cabina-mamă nici cel mai mărunt fir de praf (adevărată dinamită pentru micuțele agregate electronice de la bord), Aldrin a auzit, undeva în structura LEM-ului, trosnituri ciudate, neprevăzute în program. Originea acelor impresii alarmante va rămîne în veci necunoscută, dar ele au determinat pe astronauți să accelereze operația de părăsire a modulului, deja cuplat cu nava Apollo. Au trecut în cabină fără să mai întrebe pe nimeni și au îmbrățișat cu căldură pe bravul lor Collins, care nu i-a părăsit nici o clipă, de pe orbita lui circumlunară. Această scenă s-a produs în timp ce cabina și modulul se aflau în spatele Lunii. A fost unica situație pe care toate palierele de ordinatoare și echipele omenești de control au aflat-o abia după efectuare. Cînd s-a reluat contactul radiofonic cu Pămîntul, centrul de la Houston a înțeles că astronauții pot manevra autonom și au aplaudat inițiativa lor temerară.

Apoi a început traiectoria spre Pămînt, care este, în volumetria continuu curbă a spațiilor, laolaltă urcare și coborîre, cu țintă invariabilă.

■

Periplul celor doi oameni de pe Lună și a colegului lor dintre Lună și Pămînt a fost, așadar, cea mai frumoasă călătorie din lume, călătoria din povești, în care realitatea nu este, încă, suficient de palpabilă. Probabil că din această cauză, sau pentru că undeva ni se părea că totul se petrece în vis, oamenii au respins vraja somnului, au rămas să aștepte și să spere și ei, o dată cu astronauții, realizarea pasului dintre Lună și Pămînt.

Aici, pe sol, unde am început să măsurăm realitatea în kilowați, emoția concretă, stîrnită de orele de transmisie de pe Lună s-a cifrat, în special, prin creșterea consumului de electricitate, în aglomerațiile demografice, cu cote care au mers de la 4 la 25 la sută peste nivelul normal. Consumul de televizoare a crescut și el, ca o săgeată. Au scăzut, în schimb, în intervalul de ore cînd oamenii au privit Luna de aproape, numărul de furturi, de scandaluri și de accidente de circulație. La Londra, la Haga, la Paris, secțiile de poliție n-au primit nici un telefon timp de 8—10 ore. Ceva mai mult : pînă și spitalele au fost foarte puțin solicitate.

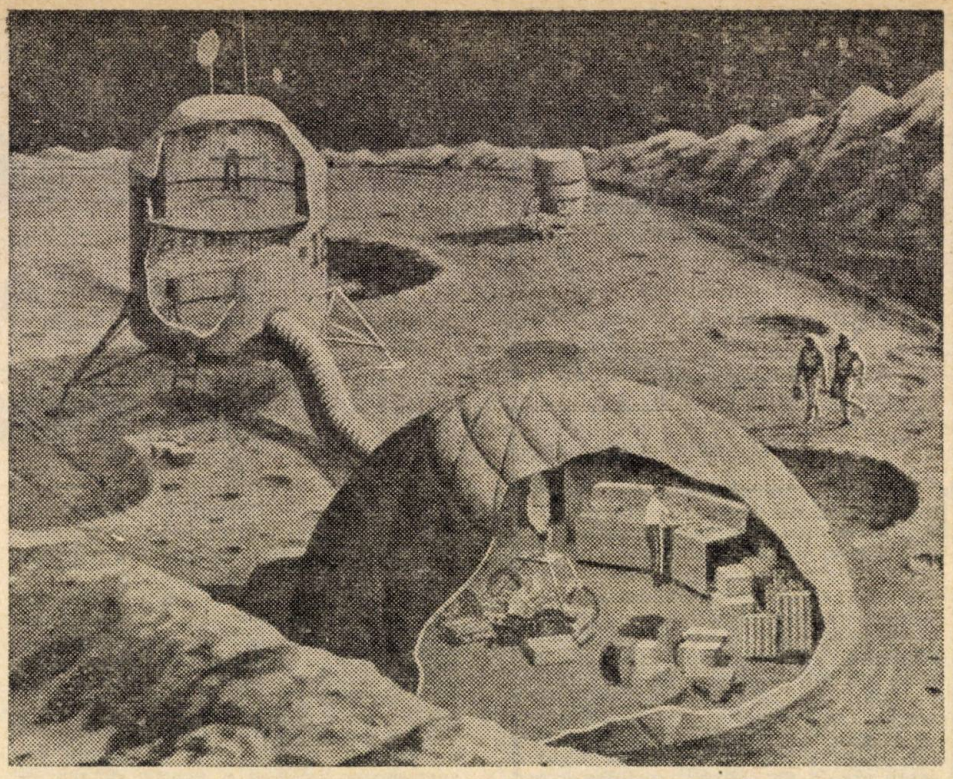

Cucerirea Lunii deschide uriașe perspective pentru investigarea științifică a Cosmosului și pentru dezvoltarea ulterioară a astronauticii. Iată proiectul unei baze lunare semi-permanente pentru șase persoane.

În zilele acestea, gravate în istoria astronauticii, businessul a rămas — și el — credincios lui însuși. Fabricile de jucării au lansat mii de LEM-uri minuscule. Păpușile, toate, poartă rochii astro-lunare (care vor deveni, în toamnă, linia modei și la persoane adulte). O casă de discuri a imprimat și vinde milioane de reproduceri ale convorbirilor dintre Armstrong — Aldrin și Lună — Pămînt. Ziarele și revistele ilustrate au realizat tiraje enorme, uneori de trei-patru ori mai mari decît edițiile obișnuite. Antrenată în acest „boom" audio-vizual, cartea unui student american, un fel de reportaj colorat care anticipa cu doar cîteva zile sosirea pe Lună, s-a vîndut, subit, în 2,5 milioane de exemplare.

■

Inima lui Armstrong, omul cel mai bine antrenat pentru a coborî pe Lună, avea, în clipa aselenizării, 156 de bătăi pe minut, iar inima lui Aldrin, omul cel mai puțin impresionabil, 160 de pulsații pe minut în așteptarea clipei cînd va apăsa pe comanda „plecăm de pe Lună". Întreruperea curentului electric, care era necesar, în totalitatea lui pentru racheta ce-i readucea pe Pămînt, a împiedicat camera de televiziune să ne transmită pînă și ultimul minut din prețioasele ore petrecute de oameni pe Lună. N-am putut vedea plecarea. Dar sute de milioane de inimi așteptau fiecare cuvînt ce venea de pe LEM și băteau atunci, la unison cu Aldrin și Armstrong, ca un unanim mesaj de admirație pentru marea lor călătorie.

Mircea GRIGORESCU

reflector

UN APEL NEOBIȘNUIT

Instanțele judecătorești din S.U.A. continuă să pronunțe sentințe de pedeapsă cu moartea pentru infracțiunile grave, în special pentru crimele săvîrșite cu premeditare. Dar, deocamdată, aceste sentințe nu se mai execută, problema fiind în curs de reexaminare de către corpurile legiuitoare. Ultima execuție capitală pe teritoriul S.U.A. a avut loc la 12 aprilie 1967. De atunci condamnații la moarte sînt deținuți în închisoarea de la San Quentin, în așteptarea noilor legiuri. În prezent, această închisoare are 78 de „clienți", printre care și pe Robert L. Massie, care și-a ucis soția și a fost condamnat la moarte prin gazare în 1965. În decursul anilor care au trecut, Massie a epuizat toate căile de apel, rămînînd condamnat definitiv. Acum a înaintat Curții Supreme ultimul său apel — să fie executat neîntîrziat deoarece „nu mai poate trăi în incertitudine, aceasta fiind pentru el cea mai aspră pedeapsă și, în același timp, anticonstituțională".

TURNUL DÉFENCE

Au fost definitivate planurile celui mai înalt turn metalic din lume, care urmează a fi construit în suburbia pariziană Puteaux, în decurs de doi ani și jumătate. Turnul, înalt de 750 de metri, va fi amplasat în centrul

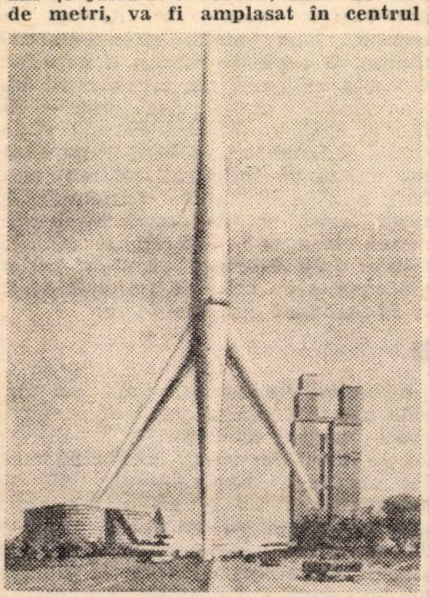

complexului comercial Défence și va servi, în primul rînd, ca antenă de televiziune. Principiul de construcție constă într-un fus central, vertical, compus din două conuri inegale asamblate, cu vîrfurile opuse și sprijinite de trei picioare conice. La cota 640 a turnului vor fi amenajate două platforme, dintre care cea mai mare servind ca restaurant, se va învîrti permanent în jurul ei cu viteza indicatorului de minute al ceasornicului, deci va face o rotație completă în fiecare oră.

Corespondență din Geneva de la Tiberiu Bogdan

O nouă rundă a negocierilor de dezarmare

La 3 iulie, în Palatul Națiunilor din Geneva, au fost reluate lucrările Comitetului pentru dezarmare, care se reunește pentru a doua oară în acest an.

Un element nou se cuvine a fi menționat de la început : este pentru prima oară cînd la masa tratativelor au luat loc delegațiile Republicii Populare Mongole și Japoniei, țări cooptate în Comitet la 23 mai a.c. în urma unei recomandări a copreședinților acestui organism — U.R.S.S. și S.U.A. În afară de însemnătatea politică a acestei acțiuni — mărirea numărului de participanți la negocieri — trebuie arătat că includerea celor două țări a determinat schimbarea titulaturii acestui organism, cunoscut pînă în prezent sub denumirea de „Comitet al celor 18 state pentru dezarmare". Deși, oficial, nu este cunoscută pînă în prezent adoptarea unei noi denumiri a Comitetului, presa internațională reflectă schimbarea intervenită în componența acestui organism, folosind termenul „Comitetul de dezarmare".

În prima ședință a actualei sesiuni, delegații Japoniei și Mongoliei au făcut declarații în care au exprimat atașamentul țărilor lor față de cauza dezarmării și dorința de a-și aduce contribuția la progresul negocierilor de dezarmare.

La începutul unei noi etape a tratativelor, o succintă trecere în revistă a stadiului actual al negocierilor apare utilă, date fiind atît interesul și atenția cu care acestea sînt urmărite de cercurile politice și de presă, de întreaga opinie publică internațională, cît și implicațiile multiple ale problemelor dezarmării asupra păcii și securității mondiale.

Mai întîi, pe un plan general, sesiunea care a început la Geneva se integrează preocupării, tot mai evidente în ultima perioadă, la O.N.U. și în Comitetul de dezarmare, de a se degaja și promova măsuri de primordială însemnătate pentru cauza dezarmării și a păcii, de a se identifica domenii susceptibile de acorduri concrete, care să conducă la apropierea de aceste obiective majore ale lumii contemporane.

IMPERATIVUL DEZARMĂRII NUCLEARE

Această preocupare capătă noi valențe și dimensiuni, dacă este privită în contextul Tratatului de neproliferare a armelor nucleare — aflat în prezent în procesul de semnare și ratificare — precum și al multiplelor rezoluții ale Adunării Generale a O.N.U., documente ale căror prevederi cer întreprinderea unor măsuri hotărîte care să contribuie la realizarea dezarmării generale și, în primul rînd, la dezarmarea nucleară.

Nevoia înfăptuirii acestor măsuri apare și mai evidentă — și tratativele de la sesiunile precedente ale Comitetului au relevat pregnant acest lucru — dacă o raportăm la ritmul și proporțiile pe care le înregistrează cursa înarmărilor, îndeosebi în domeniul nuclear. La dezbaterile Comitetului din ultimii ani, numeroase delegații au ilustrat cu date statistice concludente și convingătoare amploarea și rata de creștere a spiralei înarmărilor.

Actuala sesiune beneficiază de faptul că, la 15 august 1968, Comitetul a adoptat o agendă complexă, menită să servească drept îndreptar al tratativelor pentru cîțiva ani în șir, la înfăptuirea cărora negocierile trebuie să contribuie permanent. Pe această ordine de zi figurează patru mari grupe de probleme : dezarmarea nucleară, interzicerea armelor chimice și bacteriologice, demilitarizarea teritoriilor submarine, dezarmarea generală și totală.

În legătură cu problematica dezarmării nucleare, apare semnificativă împrejurarea că, evocînd primejdia fără precedent pe care o constituie existența și perfecționarea continuă a arsenalelor nucleare și referindu-se la prioritatea stabilită pentru măsurile din domeniul nuclear prin rezoluțiile Adunării Generale, prin Tratatul de neproliferare și prin însăși ordinea de zi a Comitetului — marea majoritate a statelor membre ale Comitetului se pronunță pentru examinarea cu precădere a măsurilor din această categorie. Un mare număr de țări au cerut, pe aceste temeiuri, puterilor nucleare să dea curs stipulațiilor din Tratatul de neproliferare referitoare la negocierea și încheierea unor noi acorduri de dezarmare, arătînd că procesul de semnare și intrare în vigoare a acestui tratat nu trebuie să întîrzie angajarea fermă și urgentă pe această cale.

La capitolul dezarmării nucleare au mai fost avansate propuneri privind examinarea unor măsuri ca limitarea producției de materiale fisionabile în scopuri militare, interzicerea folosirii armelor nucleare, crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii.

„În discutarea dezarmării nucleare — spunea șeful delegației Japoniei, K. Asakai — este necesar să se ia în considerare atît aspectele ei calitative, cît și cele cantitative. Arsenalele nucleare deja existente conțin arme începînd cu ordinul megatonelor, capabile să distrugă dintr-o lovitură un oraș imens, cu mai multe milioane de locuitori, și pînă la armele tactice, de putere mai mică, de ordinul kilotonelor, care pot fi utilizate pe cîmpul de luptă ; cercetările și operațiunile de perfecționare a acestora se desfășoară în continuare, pentru sporirea eficacității lor. Cel mai bun mijloc pentru îngrădirea acestei perfecționări calitative a armelor nucleare îl constituie interzicerea experiențelor nucleare subterane. Cel mai eficient mijloc pentru încetarea creșterii cantitative a armelor nucleare este oprirea producției de ma-

teriale fisionabile pentru producerea de arme nucleare și transferarea stocurilor pentru utilizarea în scopuri pașnice. Întrucît obiectivul Tratatului de neproliferare a armelor nucleare este limitat la împiedicarea proliferării pe orizontală a armelor nucleare, trebuie depuse acum eforturi pentru încetarea proliferării pe verticală a acestor arme, prin încheierea unui tratat de interzicere a tuturor experiențelor cu arma nucleară, încetarea producției de materiale fisionabile pentru scopuri militare și transferul stocurilor existente de asemenea materiale pentru scopuri pașnice".

Paralel cu susținerea urgenței și precăderii măsurilor din sfera dezarmării nucleare, un număr însemnat de state accentuează nevoia de a se relua negocierile asupra problematicii dezarmării generale — obiectivul fundamental al tratativelor, care constituie însăși rațiunea pentru care a fost înființat Comitetul.

Necesitatea „repunerii în drepturi" a problemei dezarmării generale este subliniată de faptul că, în ultimii ani, concentrîndu-se asupra discutării unor măsuri colaterale, Comitetul a exclus, practic, din preocupările sale această chestiune majoră, a cărei rezolvare este stringent reclamată de interesele fundamentale ale păcii și securității internaționale.

„Multe delegații — arăta reprezentantul Uniunii Sovietice în Comitet — acordă o mare atenție problemei dezarmării generale și totale. Ne exprimăm speranța că actuala sesiune a Comitetului va continua discutarea acestei probleme, pentru a se imprima negocierilor pe această temă o formă și un conținut mult mai concrete și a contribui la progresul lor".

ARMELE CHIMICE ȘI BACTERIOLOGICE

O problemă importantă pe agenda actualei sesiuni a Comitetului este aceea a interzicerii armelor chimice și bacteriologice. Ținînd seama de locul și importanța acestei chestiuni în contextul general al problemei prohibirii armelor de distrugere în masă, numeroase state consideră că rezolvarea ei trebuie să pornească de la consolidarea Protocolului de la Geneva din 1925, prin respectarea lui strictă și aderiunea tuturor statelor.

La sesiunea anterioară a Comitetului (18 martie — 23 mai), statele membre au efectuat un schimb de păreri asupra problemei interzicerii armelor chimice și bacteriologice, iar delegația engleză a depus un document de lucru pe această temă. În ședința din 8 iulie a.c., în Comitetul de dezarmare a fost prezentat „Raportul secretarului general asupra armelor chimice și bacteriologice (biologice) și asupra efectelor eventualei lor utilizări", întocmit de un grup de 14 experți în materie, desemnați de secretarul general al O.N.U. în temeiul rezoluției Adunării Generale 2454 A (XXIII) din 20 decembrie 1968. Documentul, însumînd un număr de 124 pagini, este structurat în cinci capitole, care tratează, pe baza celor mai recente date științifice accesibile, următoarele aspecte ale problemei : caracteristicile de bază ale mijloacelor chimice și bacteriologice de luptă ; efectele posibile ale utilizării armelor chimice și bacteriologice asupra personalului militar și civil protejat și neprotejat ; rolul mediului în folosirea armelor chimice și bacteriologice ; efectele de durată ale folosirii armelor chimice și bacteriologice asupra sănătății și ecologiei ; implicațiile economice și de securitate ale dezvoltării, achiziționării și eventualei utilizări a armelor chimice și bacteriologice și a mijloacelor lor de transportare la țintă.

La întocmirea raportului și-au adus contribuția Organizația Mondială a Sănătății (OMS), Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO), Comitetul Internațional al Crucii Roșii, Conferința Pugwash pentru Știință și Probleme Internaționale, Institutul Internațional pentru cercetări în problemele păcii și conflictelor. În raport se face constatarea că „potențialul de dezvoltare a unui arsenal de arme chimice și bacteriologice a sporit considerabil în ultimii ani, nu numai sub raport numeric, ci și sub acela al gradului de toxicitate și al diversității efectelor". Existența armelor chimice și bacteriologice — se arată în raport — contribuie la menținerea tensiunii în relațiile internaționale, iar dezvoltarea lor nu poate duce decît la intensificarea cursei înarmărilor, punînd în pericol securitatea fiecărei țări.

Raportul grupului de experți cuprinde, de asemenea, un apel adresat de U Thant tuturor țărilor în vederea încheierii unui acord pentru încetarea cercetării producției și stocării armelor chimice și bacteriologice, precum și pentru reafirmarea prevederilor Protocolului de la Geneva din 1925.

În cuvîntul lor pe marginea raportului, delegații Angliei, Poloniei, Suediei, Canadei, Japoniei, Mexicului și ai altor state au relevat importanța acestui document pentru progresul negocierilor asupra interzicerii armelor chimice și bacteriologice.

În cadrul dezbaterilor pe această temă, șeful delegației engleze, Fred Mulley, ministru de stat la Foreign Office, a prezentat proiectul unei convenții pentru interzicerea armelor biologice. După cum a declarat delegatul Marii Britanii, propunerea engleză urmărește consolidarea Protocolului de la Geneva din 17 iunie 1925 privind interzicerea folosirii în război a gazelor asfixiante, otrăvitoare sau a altor gaze și a mijloacelor bacteriologice de război. Reprezentantul englez a prezentat și un proiect de rezoluție, ce ar urma să fie adoptat de Consiliul de Securitate, pentru reglementarea modului de acțiune în cazul încălcării Convenției.

DEMILITARIZAREA TERITORIILOR SUBMARINE

Alături de problemele menționate, un loc important în dezbaterile actualei sesiuni îl va deține — așa cum s-a conturat din dezbaterile anterioare ale Comitetului — chestiunea demilitarizării teritoriilor submarine. La acest punct, după cum este cunoscut, U.R.S.S. a prezentat, la 16 martie a.c., un proiect de tratat privind interzicerea folosirii în scopuri militare a fundului mărilor și oceanelor și a subsolului acestora. La 22 mai a.c., Statele Unite au depus, la rîndul lor, un „Proiect de tratat privind interzicerea amplasării armelor nucleare și a altor arme de nimicire în masă pe fundul mărilor și oceanelor". Pe baza acestor documente și a propunerilor care au fost sau vor fi prezentate de diferite state, se așteaptă ca în actuala etapă a negocierilor să aibă loc o dezbatere aprofundată pe această temă. Discuțiile vor trebui să clarifice unele aspecte esențiale ale problemei demilitarizării teritoriilor submarine și ale încheierii unui acord în acest domeniu, cum sînt natura activităților ce urmează a fi prohibite (toate activitățile militare sau numai cele cu arme nucleare și alte arme de nimicire în masă), întinderea zonei de aplicabilitate a acestei interdicții (pînă în prezent au fost propuse diferite limite de la care să înceapă această interdicție: 3 mile marine, 12 mile etc.), sistemul de verificare a obligațiilor asumate printr-un viitor tratat și alte chestiuni.

Din opiniile exprimate de diferite state la O.N.U. și în Comitet în legătură cu demilitarizarea teritoriilor submarine, se desprinde preocuparea statelor de a asigura, pe calea unei reglementări internaționale, folosirea în scopuri pașnice a fundului mărilor și oceanelor și a subsolului acestora — mediu care, potrivit estimărilor specialiștilor, înmagazinează resurse uriașe, ce deschid perspective impresionante pentru progresul și prosperitatea omenirii. O viitoare reglementare în materie va trebui să pornească de la recunoașterea necesității ca teritoriile submarine să fie utilizate în folosul tuturor națiunilor, mari și mici, în condițiile luării în considerare a drepturilor și intereselor economice și de securitate ale tuturor statelor lumii.

În legătură cu perspectivele unui acord în acest domeniu, reprezentantul U.R.S.S. în Comitet, ambasadorul A. A. Roscin, și-a exprimat, la 3 iulie a.c., încrederea că „soluționarea acestei probleme nu va întîmpina obstacole insurmontabile și că un proiect de tratat privind prevenirea folosirii teritoriilor submarine în scopuri militare va fi elaborat în timpul actualei sesiuni a Comitetului și supus spre aprobare Adunării Generale". Referitor la această chestiune, în mesajul adresat Comitetului de către președintele Statelor Unite, Richard Nixon, se apreciază că „s-ar putea ajunge la un acord în cursul actualei sesiuni".

Analiza eforturilor omenirii în favoarea instaurării unui climat de pace, pentru înfăptuirea dezarmării, examinarea negocierilor postbelice din acest domeniu pun în lumină contribuția constructivă a țării noastre la această cauză comună a întregii umanități, evidențiază prezența constantă și activă a României în dezbaterile asupra dezarmării.

Delegația română în Comitetul de dezarmare de la Geneva, exprimînd poziția cunoscută și larg apreciată pe plan internațional a țării noastre în problemele dezarmării, s-a pronunțat și se pronunță cu hotărîre pentru înfăptuirea dezarmării generale — obiectivul central al tratativelor de dezarmare și al activității Comitetului, militează pentru realizarea cu prioritate a dezarmării nucleare. În conformitate cu poziția de principiu a țării noastre, delegația întreprinde eforturi constructive în direcția negocierii — paralel cu eforturile tinzînd la dezarmarea generală și, în primul rînd, la dezarmarea atomică — a unor acorduri privind unele măsuri parțiale de dezarmare, care să pregătească și să înlesnească atingerea acestor obiective. O asemenea concepție inspiră participarea României la dezbaterile asupra problemelor aflate pe agenda actualei sesiuni a Comitetului.

Actuala etapă a tratativelor de dezarmare este chemată să marcheze noi pași pe calea înfăptuirii unor măsuri reale de dezarmare, a diminuării și eliminării pericolului de război. Opinia publică internațională așteaptă ca negocierile de dezarmare să se soldeze cu rezultate semnificative, să contribuie efectiv la împlinirea deziderateloor de pace, securitate și progres ale omenirii.

Geneva, 22 iulie

„LOS LIMEÑOS“

Carlos Ortega

Siluete noi

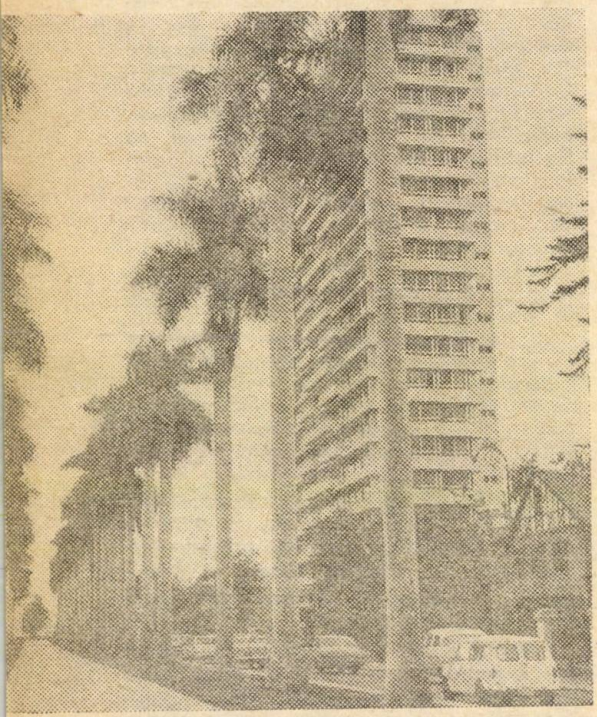

Lima nocturnă

Lima pe ecran panoramic

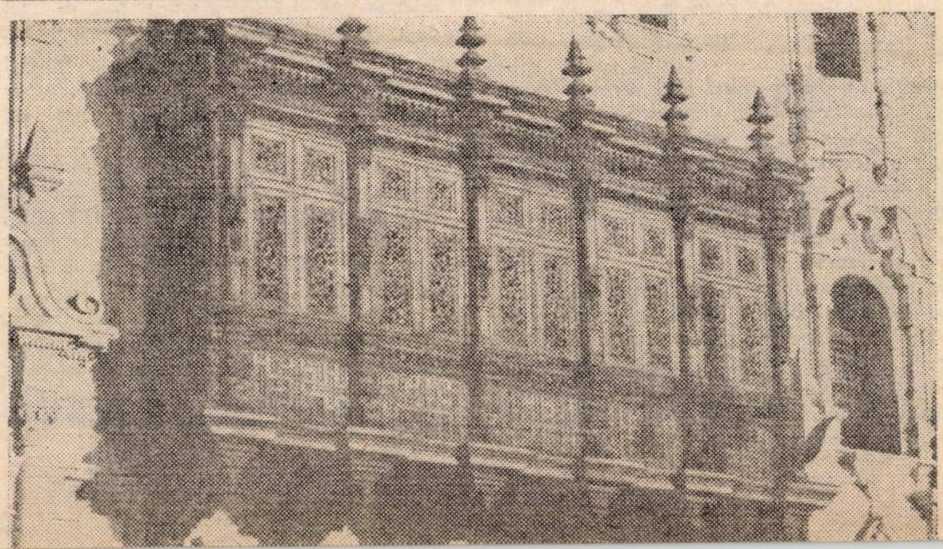

Gustul pentru ornamente arhitectonice e prezent în detaliile multor clădiri

O salutară demnitate națională — ce, timp de secole, a fost sufocată de colonialismul spaniol, în trecut, și apoi de un alt colonialism (sau „coca-colonialism") mai subtil, mai destructiv și mai pernicios, — ca și o deschidere încă timidă către alte sisteme de viață sînt factorii ce-i îndeamnă pe peruvieni să-și îndrepte tot mai mult privirile către țările socialiste ; cred că un interes crescînd pentru țara noastră se manifestă și în țările socialiste, în dorința unei mai bune cunoașteri mutuale. Așa înțeleg aceste rînduri, ca dorind să contribuie — cercetînd istoria, particularitățile și fizionomia unui oraș ca Lima — la această cunoaștere ce are șanse să devină tot mai largă.

Centralismul egoist de care beneficiază capitala în unele țări în curs de dezvoltare, prejudiciind implicit celelalte orașe și zone ale țării, face ca Lima să fie, pentru o analiză a situației din Peru, un „oraș tip". Cineva a spus că „Lima înseamnă Peru" și, fără a trece cu vederea o oarecare exagerare, trebuie recunoscut că această frază respectă adevărul.

Nimeni n-ar putea nega că Lima este un oraș plăcut, frumos. Depășind deja cifra de două milioane și jumătate de locuitori, capitala Perului este una din cele mai mari capitale ale Americii Latine, prezentînd pentru oricare vizitator o gamă largă de atracții.

Apropierea de Ocean (zece minute cu mașina pînă la Pacific) transformă Lima — din decembrie pînă în mai — într-un oraș estival. Cu plaje splendide foarte aproape de oraș, capitala este accesibilă tuturor locuitorilor ei — „los limeños". Nu se poate nega că, pentru vizitator, capitala peruviană este unul din orașele ce prezintă cele mai frapante și variate atracții din punct de vedere istoric în raport cu alte capitale latino-americane, excepțînd, eventual, Mexico. Și aceasta pentru că fosta capitală a Viceregatului spaniol a fost orașul care s-a bucurat de atenția precumpănitoare a Coroanei Spaniei. Dar dacă ținem să fim, istoric vorbind, cît mai corecți, va trebui să insistăm puțin asupra acestui aspect și, în primul rînd, să semnalăm ceea ce, din ignoranță sau intenționat, pare să fie „uitat" de unii istorici.

ADEVĂRATA ISTORIE A UNEI ERORI

Începînd din momentul cuceririi spaniole, Lima a trecut de la viața exclusiv utilitară pentru conchistadorul european la acea creștere urbană — cînd foarte lentă, cînd deosebit de intensă, din a doua jumătate a secolului trecut — continuată pînă în prezent.

Nu ne îndoim că cititorii revistei „Lumea" cunosc istoria Perului și, deci, care au fost momentele premergătoare întemeierii capitalei, Lima. Dacă reamintesc unele episoade, o fac pentru că ele sînt ocolite în unele materiale istorice.

Lima s-a născut dintr-o eroare... Cine o cunoaște și a trăit printre oamenii ei știe că valea în care s-au săpat temeliile orașului, foarte aproape de Oceanul Pacific, se caracterizează printr-o scurtă perioadă de vară și nouă luni de iarnă permanentă, saturată de burniță și zăpadă. Pămînturile ei, la fel ca întregul litoral peruvian, sînt puțin fertile și numai în apropierea fluviului Rimac, utilizabile. O dată spuse toate acestea, este greu de înțeles de ce conchistadorii spanioli au ales acest loc pentru a instala capitala Coloniei. Explicația, însă, e foarte simplă : tovarășii de arme ai conchistadorului Francisco Pizarro, ajungînd în Jauja, vale foarte frumoasă și bogată din Sierra Central, și-au spus că depărtarea de mare a unei viitoare capitale era un motiv suficient pentru a căuta un loc mai propice. Pizarro i-a împuternicit pe trei din însoțitorii săi, Tello, Martin și Diaz, să traverseze versantul occidental al Anzilor și să înainteze pînă spre Ocean în căutarea locului ideal : fertil, cu climă bună și în vecinătatea mării.

Misiunea a ajuns la valea fluviului Rimac, în apropierea vărsării sale în Pacific, în ianuarie 1535. Vara plăcută a acestei regiuni ține din ianuarie pînă în aprilie. Conchistadorii ajunseseră, deci, în momentul începerii acelei perioade cu soare și climă dulce. Puțin cunoscător al particularităților geografice ale litoralului peruvian, „cuceritorul" a fost „cucerit" de înșelătoarea atmosferă estivală. Așa a fost fondată Lima, cu solemnitate, la 18 ianuarie 1535. Cînd, mai tîrziu, redusa ospitalitate naturală a locului a devenit evidentă, a fost imposibilă orice încercare de schimbare. Planul urbanistic conceput de Pizarro, adică un dreptunghi cu 117 edificii sau grupuri de case, împărțit în patru solare sau cartiere, era deja suficient de populat ; începuseră chiar construcțiile din spațiul liber lăsat pentru Piața Mare. Aici trebuiau ridicate, așa cum le găsim pînă astăzi, Casa Guvernului, primăria (acum Municipiul) și biserica (acum Catedrala). Mulți istorici, pe baza unor criterii greu de înțeles, au încercat să mitifice fondarea Limei, explicînd-o ca rezultatul unei „supreme îndemînări". Adevărul este, însă, cu totul altul : Lima, așa cum am văzut, a fost fiica erorii.

ARHITECTURĂ ȘI MITURI

Ridicată, la originile ei, în mijlocul influenței și rigorilor asupririi conchistadorilor, Lima se desfășoară pe un plan drept — dispunere criticabilă, dar care corespundea împrejurărilor războinice în care se aflau fondatorii ei.

Fără îndoială, gustul palatin al colonilor spanioli și al familiei lor creole a realizat capodopere de arhitectură, contrazicînd rigiditatea criteriului fondator. Gustul ornamental, extravertit și senzorial al locuitorilor Limei a impus apoi adoptarea liniilor arhitectonice încărcate și, ceea ce este cel mai rău, copiate fără discernămînt, deplorabil după șabloanele la modă ale Lumii Vechi.

Cu excepția nobleței materialului și a desenului care împodobește unele biserici și edificii coloniale, arhitectura Limei s-a manifestat inform, într-un amalgam labirintic de stiluri. Barocul, platerescul și chiar rococoul căutau posibile înrudiri cu arhitectura din Bagdad și Andalucia, lăsînd în urmă, ca cel mai frapant rezultat, un non-stil sau, poate, un stil mediu, bastard, care s-a numit „barroco limeño" (baroc din Lima). Acest non-stil a trebuit apoi să se adapteze lipsei de material, care, foarte rar, erau piatra sau marmura. În locul lor, s-a recurs la materiale mai puțin nobile și la abile procedee de ornament. Cu variații exclusiv circumstanțiale, același criteriu a primat în epoca Republicii. La sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea, Lima s-a travestit din nou, adăpostindu-se în spatele unei pastișe de clasicism uneori pompeian. Apoi, a redevenit academică, pentru a se lăsa în cele din urmă furată de influența străină, informă, a caselor în stil elvețian, a celor din timpul dinastiei Tudorilor și a celor neocoloniale care merg, chiar și acum, spre un „cubism" sau „futurism" cu totul despersonalizate.

S-ar putea argumenta că, în ciuda acestor contorsiuni, Lima este, totuși, un oraș prin excelență frumos. Și, în realitate, și este, deși o asemenea opinie se exprimă cu rezerve. Ar putea părea ciudat că un peruvian se referă în acești termeni la Lima, dar adevărul este că ea redevine frumoasă dacă e privită numai din anumite unghiuri. Farmecul ei trebuie pus pe seama bunului gust izolat, al cîtorva concepții arhitectonice personale și nu a unui criteriu general uniform, coerent. Aceasta pentru că „el limeño" nu a avut niciodată șansa de a se desprinde de influențele exterioare, datorate permanentei stări coloniale în care a trăit țara. Probele mute dar elocvente ale acestui adevăr pot fi întîlnite chiar și în menționatul non-stil al vechilor case din Lima. De asemenea, în replicile caricaturale ale construcțiilor de pe Madison Avenue sau din Manhattan, care au cîștigat atîta teren în Lima în ultimii 20 de ani, cu abominabilele lor spelunci „futuriste" acoperite de reclame de neon, care își pîlpîie monotone anunțurile pline de anglicisme de cel mai îndoielnic gust.

Aceasta este, în realitate, imaginea Limei, a așa-numitului „oraș al viceregilor" pe care interesații propagatori ai neocolonialismului și vechii apărători ai Arcadiei coloniale îl preamăresc, încercînd, conștient sau nu, să stăvilească sub toate formele eforturile poporului peruvian ce-și caută adevăratele sale origini și destine istorice, adevărata sa personalitate.

A spus-o deja scriitorul peruvian Salazar Bondy în „Lima cea oribilă" : „...Arcadia colonială nu dorește altceva decît actualizarea trecutului — o întoarcere îndărăt a timpului. Dar timpul, care se scurge fără complexe de îmbătrînire, pune în evidență, cu fiecare zi mai convingător, că America — și Peru și Lima — dorește o revoluție".

Trebuie aici menționată și acceptată existența unui factor de predispoziție, de ambianță, care a determinat o realitate : „el limeño" poate fi comparat, într-un anumit fel, cu clima orașului său — el este suav, cald, melancolic, neexpansiv. Așa s-ar putea explica faptul că evenimente care au mișcat lumea, pentru locuitorii Limei, au fost motive de momentană revoltă, curînd înecată în uitare. Așa a fost cazul catastrofei de pe stadionul național din Lima, în urmă cu trei ani, cînd, printr-o absurdă și ireparabilă acțiune a poliției, au fost ucise patru sute de persoane. Unii încearcă să afirme că totul s-ar datora băștinașilor peruvieni. A spune doar că afirmația e falsă înseamnă a spune foarte puțin, pentru că examinată cu chibzuință, ea se dovedește diametral opusă adevărului : indianul peruvian a fost dintotdeauna, și e și acum, singurul care a transformat neconformismul său în acțiune.

Nici o nenorocire, însă, nu e veșnică. Unii din factorii care condiționează natura locuitorilor orașului, poate cei mai importanți și pe care-i identificam în formele de dominare străină cărora le-a fost supusă în trecut Lima, încep a fi înlăturați pentru totdeauna. Atunci, această Limă pe care Salazar Bondy o numea „oraș fără ploi și tunete, fără inundații și secete, fără zăpezi și călduri toride, care suferă numai de umiditate și, la intervale regulate, de cîte un cutremur catastrofal", trebuie să se lase cuprinsă definitiv de o dorință mistuitoare de schimbare care va acorda fiilor ei posibilitatea de a fi ei înșiși, de a modela fizionomia orașului potrivit concepției pe care o au despre o societate nouă, dreaptă și liberă.

Carlos Ortega este director al suplimentului duminical editat de redacția ziarului „El Comercio" din Lima. Specialist în probleme economice, Carlos Ortega este cunoscut și ca un cronicar de prestigiu al principalelor evenimente politice care au loc în Peru și în alte țări latino-americane.

Opinii despre comerţul internaţional

În epoca actuală, forţele de producţie, nivelul tehnico-ştiinţific mondial cunosc o dezvoltare impetuoasă, încă neîntîlnită pînă în prezent, urmare firească a procesului care a primit denumirea generică de revoluţie tehnico-ştiinţifică contemporană. În aceste condiţii, cresc şi se diversifică continuu schimburile de mărfuri şi servicii, de informaţii şi experienţă între toate ţările lumii.

Contribuind la proliferarea legăturilor dintre state, în multiple domenii, şi, astfel, la cunoaşterea între popoare, dezvoltarea relaţiilor economice între toate statele lumii poate deveni un factor important al destinderii internaţionale, al asigurării unui climat de pace şi securitate în lume. Pentru aceasta trebuie ca relaţiile economice între state să se desfăşoare într-un cadru principial, sănătos, echitabil şi trainic, care nu poate fi decît acela al respectării normelor unanim recunoscute şi universal valabile ale dreptului internaţional. Într-o conferinţă ţinută cu prilejul vizitei sale recente în ţara noastră, profesorul Johan Galtung, **directorul Institutului internaţional pentru cercetare asupra păcii din Oslo, s-a exprimat în favoarea colaborării şi cooperării între state pe care le consideră drept un element capabil să realizeze pacea lumii, arătînd că „această cooperare, pentru a conduce la pace, trebuie să fie, în primul rînd,** simbiotică, **adică o cooperare atît de intensă încît să favorizeze progresul reciproc al ţărilor respective şi, în al doilea rînd,** simetrică, **bazată pe egalitate, cele două părţi urmînd să beneficieze aproximativ în aceeaşi măsură de pe urma cooperării şi să depindă la fel de mult de ea".**

Revista noastră s-a adresat unor economişti de peste hotare, solicitîndu-i să-şi expună opiniile în legătură cu următoarele probleme :

1. Tendinţele şi principalele direcţii manifestate, în ultimul timp, în cadrul comerţului internaţional ;

2. Sensul raportului existent între comerţ şi dezvoltarea economică ;

3. Principiile care trebuie să stea la baza relaţiilor comerciale internaţionale ;

4. Rolul comerţului în crearea unui climat internaţional propice înţelegerii, colaborării, destinderii internaţionale şi păcii între popoare.

Iată opiniile comunicate revistei de JANEZ STANOVNIK şi prof. NIKOLAI ORLOV.

Janez STANOVNIK

secretarul executiv al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa

1. — Mă voi referi la problemele care prezintă interes în cadrul Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa.

a) Cele mai dinamice sectoare ale schimbului internaţional sînt cele unde cercetarea ştiinţifică este cea mai intensă. De aceea, comerţul exterior este utilizat într-o măsură tot mai mare ca o cale de dirijare a transferurilor internaţionale de cunoştinţe tehnice şi tehnologice.

b) Tendinţele actuale nu oferă nici un temei teoriei lui Sombart [1]) despre „importanţa descrescîndă a comerţului exterior". Dimpotrivă, importanţa sectorului „comerţ exterior" creşte şi acesta are mai degrabă tendinţa de a duce la creşterea venitului naţional pe locuitor. Este, în special, situaţia ţărilor mai mici. Un asemenea femonen îşi are, fără îndoială, originea în tendinţa folosirii crescînde a comerţului exterior ca mijloc de diseminare a cunoştinţelor tehnice şi tehnologice.

c) În multe ramuri ale economiei naţionale, introducerea unei tehnologii noi este legată de existenţa unei producţii pe scară largă. Cu cît nivelul de industrializare este mai ridicat, cu atît mai mari sînt şi nevoile de creştere a schimburilor comerciale.

2. — Comerţul internaţional este, fără îndoială, un factor de creştere economică. El ajută la sporirea venitului naţional, deschizînd şi posibilitatea transferurilor tehnologice. Relaţiile între comerţul exterior şi dezvoltarea economică nu sînt unilaterale, ci reciproce : creşterea economică sporeşte capacitatea şi cerinţele comerţului, iar comerţul, la rîndul său, contribuie la creşterea economică.

3. — Comerţul internaţional se desfăşoară între diferitele economii naţionale. Diferenţele între aceste economii naţionale sînt de ordin structural, instituţional şi economic. Principiile comerţului internaţional ar trebui să fie acelea care să permită depăşirea acestor diferenţe şi să nu dea loc la discriminări. Pe de altă parte, aceste diferenţe de structuri economice şi în nivelul de dezvoltare trebuie să fie depăşite, în măsura posibilului, printr-un tratament, în cadrul comerţului, mai favorabil ţărilor în curs de dezvoltare (avînd în vedere situaţia lor economică). Discrepanţele ar trebui să dispară pe măsură ce comerţul se va dezvolta, ceea ce ar fi de natură să împiedice o prea mare dependenţă comercială de o singură piaţă.

4. — În stadiul actual al dezvoltării tehnologice militare, nici cel mai perfecţionat sistem de apărare anti-rachetă nu va furniza vreodată soluţia problemei păcii şi războiului. Singurul mijloc al apărării şi securităţi este o colaborare largă. Această colaborare nu trebuie să rămînă verbală ci trebuie tradusă în fapt. Comerţul permite economiilor naţionale legături, relaţii tot mai largi şi, în consecinţă, multiple interdependenţe. Dacă este adevărat, cum s-a declarat la Conferinţa O.I.C. [2]) din 1944, că „sărăcia, în orice loc ar fi, este o ameninţare la prosperitatea generală", este, de asemenea, adevărat că, în cadrul relaţiilor comerciale din ce în ce mai strînse, prosperitatea generală este sursa prosperităţii locale. Comerţul nu este numai un beneficiu prin rezultatele sale directe, concrete — creşterea bunăstării —, dar şi prin rezultatele sale indirecte, care rezidă în îmbunătăţirea climatului de înţelegere între popoare.

[1]) Sombart — economist german (1863—1941) — n. n.

[2]) În 1944 s-a organizat o conferinţă care viza, printre altele, crearea unei Organizaţii Internaţionale de Comerţ (O.I.C.). Aceasta, conform proiectelor, avea să funcţioneze sub egida O.N.U. pe baza unei Carte — de fapt, o primă încercare de codificare a relaţiilor economice internaţionale — ce urma să fie elaborată. Ulterior, Carta nefiind ratificată, O.I.C. nu a mai luat fiinţă.

prof. NIKOLAI ORLOV

directorul Institutului de cercetări ştiinţifice asupra conjuncturii al Ministerului Comerţului Exterior al U.R.S.S.

1. — Principalele orientări şi tendinţe în dezvoltarea comerţului internaţional ar putea fi formulate, pe scurt, cam în felul următor :

a) Ritmul relativ rapid al dezvoltării schimbului de mărfuri internaţional şi, ca urmare a acestui fapt, creşterea rolului comerţului în lumea contemporană ;

b) Lărgirea şi înnoirea structurii mărfurilor ce fac obiectul comerţului internaţional, sub influenţa revoluţiei tehnico-ştiinţifice, manifestate în rolul crescînd al produselor finite şi în primul rînd al maşinilor şi utilajelor ;

c) Extinderea rapidă a comerţului exterior al ţărilor socialiste determinată de succesele însemnate ale dezvoltării lor economice ; aceasta se datorează atît adîncirii colaborării economice între ţările socialiste, cît şi dezvoltării comerţului lor cu ţările capitaliste dezvoltate şi în curs de dezvoltare ;

d) Din păcate, se poate vorbi şi azi despre unele tendinţe discriminatorii care se manifestă în comerţul internaţional. Este vorba, în primul rînd, de politica unor cercuri imperialiste, ce urmăreşte să menţină actuala situaţie de inegalitate pentru ţările în curs de dezvoltare în cadrul sistemului capitalist de diviziune a muncii, ceea ce are ca urmare înrăutăţirea continuă a poziţiilor ţărilor în curs de dezvoltare în comerţul mondial ; în al doilea rînd, nerespectarea de către aceleaşi cercuri guvernamentale din Occident, cît şi de către grupările economice occidentale închise, a

principiilor și a normelor relațiilor economice internaționale, acceptate de majoritatea covîrșitoare a țărilor lumii.

2. — Necesitatea schimbului de mărfuri între țări este determinată de legi economice obiective. După cum se știe, există o strînsă corelație între dezvoltarea economiei și extinderea comerțului. Creșterea producției oferă perspective noi intensificării comerțului, iar lărgirea relațiilor comerciale contribuie la dezvoltarea economică în ritm susținut.

3. — Conferința de la Geneva din 1964 a stabilit principiile dezvoltării relațiilor comerciale internaționale. Aceste principii, după părerea noastră, oglindesc uriașa evoluție din ultimele decenii. Ele corespund sarcinilor care stau astăzi în fața relațiilor economice internaționale. Sarcina actuală este de a da eficiență acestor principii și de a le transforma în norme autentice ale relațiilor internaționale. În epoca noastră, cînd consolidarea păcii, dezvoltarea economică și socială intensă sînt sarcini de primă importanță mai ales pentru tinerele state care și-au cucerit recent independența politică, comerțul între țări este o importantă formă de colaborare economică, baza consolidării relațiilor politice, schimburilor reciproc avantajoase în domeniul științei, tehnicii și culturii. Comerțul, atunci cînd se inspiră din egalitate și avantaj reciproc, permite țărilor să se bucure de avantajele diviziunii internaționale a muncii și să contribuie la soluționarea sarcinilor care le stau în față în domeniul dezvoltării economice și sociale.

4. — Dezvoltarea relațiilor comerciale este un mijloc eficient de normalizare a diferitelor raporturi dintre țări. Apropiind popoarele, întărind încrederea, comerțul contribuie la îmbunătățirea relațiilor politice dintre state. Discriminarea și barierele artificiale ridicate de adversarii coexistenței pașnice dintre state cu orînduiri sociale diferite poluează atmosfera politică, seamănă neîncredere și suspiciuni. Normalizarea comerțului internațional și larga dezvoltare a colaborării economice internaționale pe baza principiilor progresiste ale egalității în drepturi, ale neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, creează condiții favorabile destinderii internaționale și întăririi păcii în întreaga lume. Acest lucru este exprimat cu claritate în Declarația cu privire la întărirea păcii și securității în Europa, adoptată de statele participante la Tratatul de la Varșovia în cadrul Consfătuirii de la București, în 1966: „Țările europene, legate prin relații comerciale tradiționale, au numai de cîștigat de pe urma dezvoltării colaborării lor economice pe bază reciproc avantajoasă. Expansiunea relațiilor economice între statele europene, înlăturarea discriminărilor și barierelor existente în acest domeniu reprezintă un factor deosebit de important pentru apropierea și pentru statornicirea unei atmosfere de încredere și înțelegere reciprocă între popoare. Dezvoltarea legăturilor economice între țările europene dă posibilitatea extinderii schimburilor comerciale cu parteneri din alte regiuni ale lumii. Aceste legături împreună cu dezvoltarea multilaterală a colaborării tehnico-științifice și culturale, care permite să se ajungă la o mai bună cunoaștere reciprocă între popoare, pot, pe măsura dezvoltării lor, să devină baza materială a securității europene și a întăririi păcii în întreaga lume".

R. F. G.

Partidele „marii coaliții" în febra preelectorală

Asociere guvernamentală a unor adversari tradiționali, „marea coaliție" a excelat prin arta compromisului. Era o virtute întruchipată cu eleganță și abilă cumpănire de un cancelar despre care se spune deseori că ar fi prea puțin înclinat deciziilor ferme. Tehnocratica alcătuire a cabinetului corespundea scopului: depășirea unui grav moment de criză. Învingerea periculoasei recesiuni economice și necesitatea unor schimbări în politica externă au fost considerate rațiuni suficiente pentru ca, acum doi ani și jumătate, creștin-democrații și social-democrații să hotărască o colaborare, concepută la modul pragmatic, pe un termen limitat.

Scadența e însă electorală, iar la 28 septembrie, aliații guvernamentali vor apare în fața alegătorilor vest-germani. Colaborarea de circumstanță se convertește în adversitate electorală, și nimeni nu și-ar fi închipuit că lucrurile s-ar putea petrece altfel. Înfruntarea dintre partide atinge însă tensiunile cele mai înalte tocmai în domeniile pe care „marea coaliție" a fost chemată să le asaneze — în primul rînd, economic, și apoi al politicii externe — și care, pînă acum cîteva luni, mai ofereau încă argumente-cheie în favoarea colaborării.

În 1966, coaliția n-a dorit-o nimeni. Atașați prin tradiție de fotoliile guvernamentale, creștin-democrații au acceptat-o ca pe singura soluție de a nu le părăsi. Pe atunci, U.C.D. resimțea din plin nereușita experienței lui Erhard, iar clasicul partener de guvernămînt, micul partid liber-democrat (P.L.D.), se dovedea prea incert și lipsit de influență pentru a face față situației de criză. La rîndul lor, social-democrații n-au vrut-o nici ei cu tot dinadinsul, ci, mai curînd, au văzut în „marea coaliție" o șansă de a accede la conducerea țării, în intenția mărturisită de a-și demonstra capacitatea de guvernare. Poziția celor două partide nu e mult schimbată nici acum, în preajma consultării electorale; iar, prin programele lor, ele lasă să transpară destul de clar solicitarea către alegători de a le izbăvi de povara coaliției. S-ar părea, însă, că acest lucru nu stă în puterea alegătorilor vest-germani din toamna acestui an. După toate probabilitățile, ei nu-i vor putea înzestra nici pe creștin-democrați, nici pe social-democrați cu fracțiuni parlamentare atît de puternice încît să se dispenseze unii de ceilalți, iar eventualitatea unor mici coaliții — P.S.D.—P.L.D. sau U.C.D./U.C.S.—P.L.D. va fi la fel de incertă ca în urmă cu trei ani. În lumina acestor considerații de aritmetică electorală, continuarea „marii coaliții" pare inevitabilă. Efectul asupra corpului electoral n-a întîrziat să se manifeste: perspectiva unei coaliții care nu strînește entuziasmul nimănui, o campanie electorală care nu se va solda cu un „da" sau un „nu" hotărît se traduc — după ultimele sondaje de opinie — prin marele număr de indecișI, o treime din totalul alegătorilor vest-germani.

CE VA CONFIRMA SCRUTINUL?

Și, totuși, momentul politic (deci și electoral) 1969 e încărcat de semnificații necunoscute pînă acum în R.F.G. Noul președinte al Republicii Federale, Gustav Heinemann nu exclude posibilitatea ca apropiatele alegeri să fie „cele mai politice" din istoria țării. Cu patru luni în urmă, tot el vorbea despre dramatica sa alegere în cea mai înaltă funcție a statului ca despre „o parte a schimbării de putere", înțelegînd, prin aceasta, schimbarea de care are nevoie Republica Federală în domeniile esențiale ale politicii sale. Opinia celei mai înalte personalități politice vest-germane cîntărește, desigur, mult chiar în balanța electorală, de care o detașează doar funcția sa. Prin atitudinea lui politică de consecventă ținută anti-conservatoare, Heinemann este direct angajat în confruntarea de forțe interne în spațiul atît de frămîntat al politicii vest-germane. Alegerea sa a constituit evenimentul cel mai de seamă din perioada de funcționare a „marii coaliții" și mulți au văzut în ea o prefigurare a problematicii electorale din toamna acestui an. Necesitatea confirmării, pe plan național, a tendinței care l-a adus pe socialistul Heinemann în fruntea statului se dovedește primordială în conjunctura politică actuală. Alegerile parlamentare pot însemna, deci, ceva mai mult decît jocul subtil al procentelor; ele pot lu-

mina dimensiunile noi ale profundelor schimbări din viața politică vest-germană. În acest sens, ele se dovedesc a fi, într-adevăr, „cele mai politice". Mai mult, s-ar putea spune că ele vor continua și după data de 28 septembrie la nivelul structurilor sociale și politice vest-germane. E vorba de o alegere nu numai între Brandt și Kiesinger, între ministrul socialist al economiei Karl Schiller și Fr. J. Strauss, între partidele pe care ei le reprezintă, ci, în același timp, de una mai largă, depășind rigorile partizane, între spiritul unei stîngi democratice în continuă afirmare și tradiționalul conservatorism politic vest-german.

„BĂTĂLIA MĂRCII"

Pe fronturile rigide ale campaniei electorale, prima bătălie s-a dat pe tărîmul, încărcat de simboluri, al economiei și finanțelor R.F.G. E terenul pe care s-a ridicat și a căzut Erhard, pentru ca apoi să se justifice apariția „marii coaliții".

Acum, cînd R.F.G. a reușit, într-o perioadă relativ scurtă, să prezinte în conjunctura vest-europeană imaginea unei economii cu certe aparențe de prosperitate, laurii reușitei sînt revendicați de ambele partide de guvernămînt, aflate sub semnul campaniei electorale. În această stare de spirit, scorul în mult disputatul meci al revalorizării mărcii vest-germane, ca o consecință a afluenței de devize străine evaluată la patru miliarde dolari, a explodat ca o adevărată bombă politică, argumentele financiare — pro sau contra unei revizuiri a parității monedei vest-germane — cedînd deseori pasul intereselor partizane. Susținuți de cancelar, creștin-democrații, prin vocea ministrului lor de finanțe, Strauss, apărătorul unei „mărci dure", s-au opus categoric revalorizării, concepută de ei ca o „concesie unilaterală". Punctul lor de vedere a avut cîștig de cauză, iar social-democrații, mai susceptibili la consecințele posibile ale acestui refuz — creșterea prețurilor și a inflației importate — au fost nevoiți să se încline în fața unei decizii pe care au combătut-o cu tenacitate prin intermediul ministrului economiei, K. Schiller. Era în ochii liderilor U.C.D. un succes, cîntărind cu atît mai mult cu cît el părea să submineze autoritatea titularului socialist al unuia din cele mai delicate și importante ministere și, totodată, a deținătorului celui mai prețios atu electoral al P.S.D. Căci dacă Erhard a fost considerat o dată „părintele miracolului economic" vest-german, astăzi socialistul Schiller și-a cîștigat popularitatea ca învingător al crizei din 1966—1967 și autor al actualei redresări.

O anume parte a mentalității politice vest-germane acordă însă mărcii valoarea unui nou „Weltanschauung" încît un comentator de la „Die Zeit" putea face un calambur înlocuind vechiul „Gott mit uns" prin noul „Gold mit uns"; dincolo de argumentele financiare, disputa a alunecat uneori spre zone în care ultimul cuvînt era cel al unui lirism viguros, de abilă exploatare a resentimentului vest-german în fața presiunilor externe ale Occidentului, fie ele numai economice. Răspunzînd unei asemenea tendințe și, indirect lui Strauss, Willy Brandt se vedea obligat să asigure că viitorul nu va da dreptate „celor care cred că pot să cîștige sufragiul poporului german, prin sloganuri conservatoare și făcînd apel la instinctele naționaliste". El avertiza, în același timp, că, prin asemenea atitudini, forțele revanșarde și naționaliste vest-germane, precum partidul național-democrat (P.N.D.), de orientare neonazistă, ar putea găsi o încurajare nedorită de masa mare a alegătorilor.

Ambele partide de guvernămînt și-au exprimat dezacordul față de P.N.D.; observatorii vest-germani remarcă astfel că, prin recenta declarație a lui Kiesinger, la congresul U.C.D. de la Essen, creștin-democrații ar fi fost nevoiți să ia o atitudine mai netă împotriva acestui partid decît au făcut-o înainte. „Această mișcare este o nenorocire, a afirmat cancelarul. Ea nu trebuie să fie reprezentată în Bundestag".

DE LA TABU-URILE POLITICE LA ARGUMENTE ELECTORALE

Exemplul dezbaterii monetare care a inaugurat tumultuos campania electorală vest-germană e elocvent pentru deplasarea în direcții opuse a partidelor coaliției, în sensul social-democrației mergînd și mica opoziție a liber-democraților. Pozițiile se dovedesc însă și mai contrastante cînd e vorba de politica externă și, mai ales, de problema germană. Or, e o noutate semnificativă a actualei confruntări pre-electorale că, pentru prima oară, aceste „teme-tabu" sînt aduse în discuția publică, într-un asemenea moment. Doleanța (tactică) a lui Herbert Wehner, de a le exclude din arsenalul electoral, s-a arătat nerealistă. Astăzi, problemele-cheie ale recunoașterii „de jure" a R.D.G. ca stat, a graniței Oder-Neisse, a renunțării la anacronica doctrină Hallstein și la pretenția de unic reprezentant al poporului german sînt subiecte asupra cărora acordul între partidele de guvernămînt este de neconceput. Părinte spiritual și fervent susținător al marii coaliții, Wehner e, desigur, conștient de gravitatea acestor divergențe, la fel cum pare să fie, după propria mărturisire, și de faptul că „politica nerecunoașterii nu poate fi, și nici nu trebuie, continuată la nesfîrșit". Expresie a realităților politice și statale ale Europei contemporane, această cerință se impune din ce în ce mai pregnant opiniei publice vest-germane și, în consecință, nici un partid nu o mai poate neglija.

Recentele declarații ale cancelarului Kiesinger în al său raport despre „Starea națiunii" în care, printre altele, a reafirmat cu o neobișnuită tărie principiul nerecunoașterii R.D.G. și a graniței Oder-Neisse au fost resimțite de socialiști și de liberali ca o reîntoarcere vădită la politica tradițională dinaintea formării coaliției, în decembrie 1966. „Nu vizăm nici o recunoaștere de fapt și nici o recunoaștere juridică" a R.D.G., a precizat cancelarul. Exprimă aceasta, desigur, o netă distanțare față de pozițiile social-democraților dispuși să accepte recunoașterea realităților create după război, a celor două orînduiri diferite pe pămînt german, sau „recunoașterea, respectiv respectarea liniei Oder-Neisse" — formule care, chiar dacă nu corespund pe deplin cerințelor opiniei publice vest-germane și internaționale, conțin totuși un spor de luciditate politică. Imobilismul în care s-au retranșat ostentativ creștin-democrații contrastează, în același timp, și cu poziția recent adoptată de liber-democrații reuniți la Nürnberg. E demn de remarcat că, pentru prima oară, un partid reprezentat în Bundestag a introdus în platforma electorală cererea de a se abandona doctrina Hallstein și pretenția de unic reprezentant al poporului german, necesitatea recunoașterii „de facto" a R.D.G. (nu însă și juridice), a normalizării relațiilor și a stabilirii unui tratat de stat cu R.D.G. În ciuda rezistenței proferate de cercuri ale U.C.D./U.C.S., evoluția progresivă a unor asemenea opțiuni a caracterizat în mare măsură ultimii trei ani de politică vest-germană, iar faptul că ele sînt reluate cu sporită intensitate în preajma alegerilor legislative demonstrează, cu prisosință, viabilitatea acestui proces.

ȘANSELE

Congenital conservatoare, Uniunea Creștin-Democrată a cancelarului Kiesinger înfruntă alegerile pe temeiul vechii sale strategii; „Keine Experimente" (nici o experiență), sloganul de pe vremea lui Adenauer și Erhard, e din nou lansat. Mizînd pe principiul tradițional al „ordinei burgheze", U.C.D. este tributară convenționalismului și dă curs, numai cu vizibile ezitări, evoluției politice interne sau internaționale. O dovedesc ultimele sale acțiuni obstrucționiste, de la rezervele cu privire la anularea prescrierilor pedepselor pentru genocid sau revalorizarea mărcii pînă la refuzul de a semna tratatul de neproliferare înaintea alegerilor.

E, însă, departe de a beneficia de o situație privilegiată. Fără a mai aminti că rîndurile creștin-democrate și-au pierdut omogenitatea de altădată, influența social-democraților asupra electoratului vest-german pare să fi înregistrat unele progrese. O victorie de prestigiu a fost alegerea președintelui Heinemann. Alta — cu tot eșecul momentan suferit în „bătălia mărcii" — o constituie politica economică. În politica externă, contribuția lui Brandt este incontestabilă. În fine, e greu de spus că P.S.D. și-a dovedit capacitatea de guvernare în mai mică măsură decît partenerul creștin-democrat. S-ar putea spune chiar, că, prin participarea lor în cabinet, social-democrații au impus, cel puțin în prima jumătate a guvernării, o reală infuzie de dinamism.

Cert este că opinia publică s-a obișnuit cu miniștrii social-democrați. Cei mai optimiști strategi ai P.S.D. trag, de aici o concluzie îndrăzneață: de ce nu s-ar obișnui și cu un cancelar social-democrat? Ar fi, totuși, o surpriză. Rămîne de văzut în ce măsură alegătorii vor onora experiența guvernamentală a P.S.D., la capătul unei campanii electorale, interesantă mai ales prin noutatea argumentelor și tendințelor care se înfruntă decît prin posibilitatea unor răsturnări spectaculoase.

În același timp trebuie subliniat faptul că în R.F.G. activează astăzi cu succes un partid comunist legal a cărui pondere este în plină creștere, că, în ultimii ani, organizații de diverse orientări politice exercită o autentică opoziție democratică, precum sindicatele, adevărate forțe quasi-autonome ale stîngii, că în afara cadrelor parlamentare, a luat o nemaiîntîlnită amploare o mișcare de tineret, contestatară și de netă împotrivire la rigorile politice și sociale conservatoare. Toate acestea demonstrează existența unor tendințe cu influență crescîndă în complexitatea vieții politice vest-germane. În perspectiva alegerilor federale, aceste forțe politice vor cîntări, cu siguranță, mai mult decît se putea bănui în urmă cu cîțiva ani. Ele au introdus — fiecare la intensități și cu implicații diferite — o nouă dimensiune a atitudinii critice în viața politică și socială a R.F.G.

Radu PASCAL

Corespondență din Havana de la Victor Stamate

Noul destin al comorilor Cubei

Călătorul care străbate Cuba de la un capăt la altul, din Pinar del Rio și pînă în Oriente, este urmărit în permanență de pămîntul roșu, fin granulat, al solului. Particulele roșietice se depun în vremea ploilor pe cauciucurile camioanelor, ca și pe bocancii oamenilor care străbat fie marile plantații, fie cărările de munte.

Cu secole în urmă, Cristofor Columb își nota în jurnalul său de călătorie surprinderea față de culorile pămîntului din această frumoasă insulă din Antile, și o dată cu aceasta, și supoziția că aici, în acest pămînt, se ascund bogății inexprimabile. Și într-adevăr pămîntul cubanez conține numeroase bogății minerale. Conchistadorii spanioli s-au mulțumit doar cu exploatarea resurselor de aur și argint. Era cert, însă, că în adîncurile Cubei se ascund bogății necunoscute, un indiciu fiind culoarea cu totul neobișnuită a pămîntului ce părea copt într-un cuptor uriaș.

Călătorind în zona muntoasă de nord a provinciei Oriente, între Nicaro și Moa, aveam să descopăr cîteva din tainele acestui pămînt de culoarea focului. Aici se află exploatările de minereu de nichel ale Cubei. Abia în vremurile din urmă s-a aflat că în această zonă sînt înmagazinate cele mai mari rezerve de nichel ale continentului american. Încă de la sfîrșitul secolului trecut cîteva companii nord-americane începuseră să exploreze „discret" bogățiile naturale ale subsolului din Antile.

Tovarășii cubanezi cu care am stat de vorbă mi-au spus că în trecut monopolurile americane, deși intraseră în posesia unor date sigure despre bogățiile din subsolul țării, le țineau în secret, întrucît aceste bogății intrau în calculele magnaților la capitolul „rezerve". Cu excepția exploatărilor de cupru de la Matahambre (Pinar del Rio) și a minelor de nichel de la Nicaro, în rest totul a fost lăsat „în rezervă", „pentru mai tîrziu". De fapt, aceasta a fost doar una din realitățile amare ale Cubei prerevoluționare, adăugată altor numeroase moșteniri nefaste pe care avea să le preia noul guvern. Și printre cele mai grele dintre ele a fost lipsa unei documentații despre natura solului și subsolului, pentru a nu mai vorbi de lipsa de utilaje și de cadre. Este știut faptul că simțind apropierea ceasului naționalizării, patronii nord-americani au demontat o bună parte din utilajul întreprinderilor industriale și așa destul de precar.

După naționalizare, situația în sectorul minier era deosebit de grea. A fost necesară o muncă titanică pe toate planurile pentru exploatarea și mai ales punerea în valoare a unor importante bogății ale subsolului. Sub egida Academiei de Științe, s-a desfășurat o

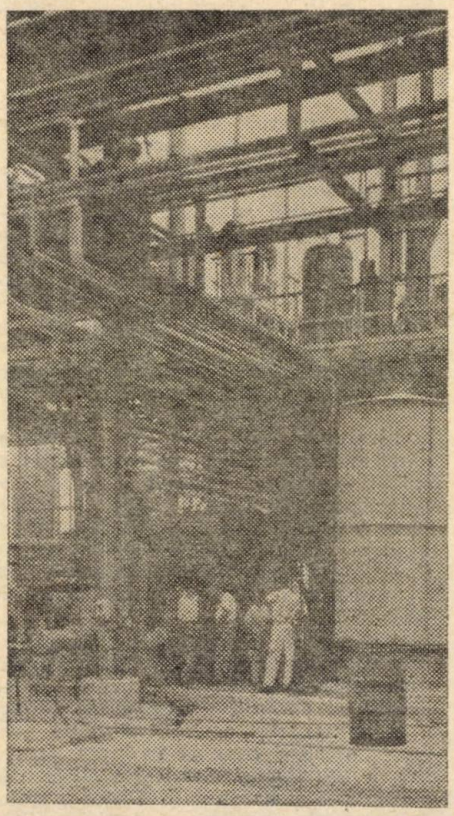

Fabrica de îngrășăminte chimice de la Matanzas

vastă activitate de cercetare pentru întocmirea primei hărți geologice a Cubei, la scara 1:200 000. A fost primul pas, de ordin științific, spre pătrunderea în tainele adîncului, spre descifrarea naturii și compoziției rocilor, spre canalizarea efortului în direcția exploatării unor bogății de importanță economică imediată.

Zona de nord a provinciei Oriente a devenit unul din importantele centre de exploatare a zăcămintelor de nichel. Am văzut aici cum oamenii care lucrează la prepararea minereurilor și la transformarea lui în sinter (concentrat) de nichel muncesc cu abnegație și pricepere pentru a da țării cît mai multe tone de acest metal prețios. Cercetările științifice întreprinse în ultimii ani au dovedit existența în compoziția minereului a unor mari procente de fier (45%), cobalt (0,3%) și a altor minerale rare. În prezent, producția de sinter de nichel este de 40 000 tone, de aproape două ori mai mult decît înainte de revoluție. Nichelul reprezintă astăzi unul din principalele produse de export ale Cubei, extracția și prelucrarea acestei bogății minerale aducînd o contribuție importantă la dezvoltarea întregii economii naționale.

Am vizitat și coasta de nord a provinciei Havana, unde acum doi ani au fost descoperite importante zăcăminte de petrol. Zona petroliferă din jurul localității Guanabo a devenit un centru de intensă activitate industrială. În baza acordului de colaborare și cooperare tehnică dintre România și Cuba, aici au fost aduse puternice instalații de foraj, fabricate la Uzinele „1 Mai" din Ploiești. Asistența tehnică este asigurată de ingineri și specialiști români. În decurs de cîteva luni, au fost date în exploatare un mare număr de sonde care vor face ca anul acesta producția de țiței a Cubei să crească de aproximativ două ori în comparație cu anul trecut. Petrolul de la Guanabo și eforturile ce se depun pentru explorarea și exploatarea lui prezintă o importanță deosebită pentru economia țării. Combustibilul lichid reprezintă aici principala sursă de energie, întrucît Cuba nu dispune de alți combustibili — cărbune sau gaz metan.

În prezent, guvernul revoluționar depune mari eforturi pentru modernizarea minelor de cupru de la Matahambre, pentru darea în exploatare a zăcămintelor de pirită și de sulf de la Carlota. Există semnat deja un acord între România și Cuba cu privire la livrarea de utilaje și asistență tehnică pentru deschiderea minei de la Carlota și a înălțării unei uzine chimice în apropierea minei. Recent, au fost date în exploatare și minele de asfaltită de la Mariel. Asfaltita, amestecată cu petrol și reziduuri de trestie de zahăr, este folosită drept combustibil — deocamdată cu titlu experimental — la cîteva din centralele termo-electrice.

În curînd, vor fi puse în valoare noi zăcăminte de materii prime pentru industria de îngrășăminte chimice și pentru fabricile de ciment aflate în construcție. În insula Pinilor au fost deja deschise o mină de caolin și o exploatare de marmură.

Descoperirea și punerea în valoare a bogățiilor subsolului reprezintă una din marile realizări ale revoluției cubane, al cărei act de naștere a fost scris la 26 iulie 1953. Acestei activități guvernul îi acordă o importanță deosebită, concretizată atît în marile investiții în sectorul mineritului, prospecțiunilor, exploatărilor petrolifere, cît și în grija față de ridicarea a noi cadre calificate de muncitori și tehnicieni.

Și dacă prin eforturi materiale și umane bogățiile subsolului au căpătat, se poate spune, un nou destin în anii socialismului, tot atît de adevărat este că prezența detașamentelor de oameni ai muncii, de constructori în toate aceste zone de mare perspectivă — care, printr-o muncă aspră de pionierat, prin eforturi pline de abnegație scot la iveală marile bogății din adîncuri — a schimbat din temelii înfățișarea locurilor. Spre noile centre ale industriei petrolifere și miniere, spre noile cariere de materii prime, au fost croite șosele asfaltate. În aceste regiuni au fost ridicate sute de locuințe muncitorești, așezăminte social-culturale.

Pentru viitorii ani se prevede punerea în exploatare a unor bogate zăcăminte de fier, care reclamă investiții cu adevărat uriașe. Guvernul Cubei și-a propus să rezolve problema siderurgiei în cea de-a doua etapă de dezvoltare a țării, în momentul de față accentul fiind pus cu precădere pe dezvoltarea multilaterală a agriculturii. Este o operă pe care numai în vremurile noi pe care le trăiește, poporul cuban putea să o conceapă și să-i creeze toate condițiile pentru a o duce la îndeplinire.

Havana, 22 iulie

Context propice unei cooperări active

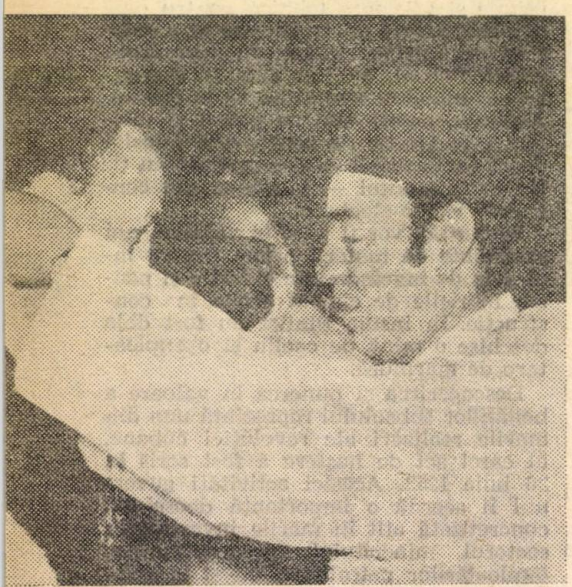

Regele Hassan al II-lea şi preşedintele Boumedienne

Maghrebul a cunoscut în cursul acestei primăveri o efervescenţă diplomatică nemaiîntîlnită pînă în prezent. Contactele dintre cele patru ţări maghrebiene — Algeria, Maroc, Tunisia, Libia — nu au fost niciodată atît de numeroase. De la începutul anului nu a trecut nici o săptămînă în care să nu fie înregistrate evenimente — schimburi de delegaţii la diferite nivele, semnarea de acorduri de mai mică sau mai mare însemnătate — indicînd intensificarea eforturilor îndreptate spre apropierea acestor ţări. Totul se petrece ca şi cum, simultan la Alger, Rabat, Tunis şi Tripoli s-a luat hotărîrea ca 1969 să fie anul bunei vecinătăţi şi al prieteniilor regăsite. Şi, pentru a aminti doar cîteva din aceste evenimente mai importante : vizita preşedintelui Boumedienne în Maroc şi semnarea cu acest prilej a unui tratat de „cooperare în toate domeniile" ; întrevederile prinţului moştenitor al Libiei cu preşedinţii Tunisiei şi Algeriei şi cu suveranul marocan ; încheierea între Algeria şi Libia a unui acord analog celui algero-marocan ; negocierile comune algero-tunisiene soldate cu parafarea a numeroase acorduri ; întîlnirea premierului marocan Benhima cu ministrul de externe algerian, Bouteflika.

„Sînt semne încurajatoare", sublinia săptămînalul „Jeune Afrique", într-o analiză consacrată problemei unităţii maghrebiene, exprimîndu-şi speranţa că proiectele de dezvoltare a legăturilor multilaterale ce se conturează între ţările Maghrebului sînt susceptibile să deschidă o „nouă eră" în instaurarea unor relaţii de bună înţelegere în această zonă.

PREMISE FAVORABILE

Între popoarele ţărilor maghrebiene, situate în regiunea nordului Africii denumită din timpuri străvechi „Djezirah al Mahrib" (Insula de la Soare Apune), există reale şi trainice trăsături comune : înainte de toate istoria, acest fond comun de preocupări şi lupte care le-a oferit un destin asemănător, apoi aşezarea geografică, religia, limba, civilizaţia şi anumite tradiţii. În timpuri de grea cumpănă, aceste trăsături ca şi interesele comune, izvorîte din lupta împotriva aceleiaşi puteri coloniale pentru cucerirea independenţei, au cimentat între popoarele maghrebiene legături de solidaritate şi sprijin reciproc. Tocmai datorită întrajutorării fireşti în lupta de eliberare naţională din Algeria, Tunisia şi Maroc — desfăşurată, este adevărat, în forme diferite în fiecare din aceste ţări — mişcarea a avut mai mulţi sorţi de izbîndă.

1958 va fi anul marilor speranţe : întrunite la Tanger, în luna aprilie, delegaţiile partidelor Istiqlal, Neo Destur şi Frontul de Eliberare Naţională vor adopta o Cartă care va prevedea eforturi comune în lupta pentru lichidarea rămăşiţelor colonialiste din aceste ţări şi un sprijin eficace acordat de popoarele marocan şi tunisian luptei de eliberare naţională din Algeria. Aceasta va fi data proclamării „resurecţiei Maghrebului arab" şi a „concretizării unităţii deja existente". Dar, în perioada cuprinsă între această dată favorabilă şi anul 1968, relaţiile intermaghrebiene vor cunoaşte o evoluţie sinuoasă şi contradictorie, în care momentele de afirmare a unităţii vor fi întrerupte de intervale prelungite de îndepărtare de la obiectivele înscrise în Carta de la Tanger, cum ar fi criza algero-tunisiană (1958—1963), tensiunea marocano-tunisiană (1960—1963) şi mai ales conflictul de graniţă dintre Algeria şi Maroc (octombrie 1963).

Destinderea încordării intervine însă curînd, determinată în principal de exigenţe economice. Numeroşi factori — atît politici cît şi economici — militau în favoarea unei mai strînse colaborări : Marocul şi Tunisia produceau electricitate la un preţ foarte ridicat care ar fi putut fi ameliorat datorită gazului algerian ; creşterea exportului de petrol algerian şi libian cerea stabilirea unui plan de cooperare activă în domeniul energiei ; existau, de asemenea, puternice justificări pentru o coordonare a cercetării şi dezvoltării industriei miniere. Se impunea, în acelaşi timp, necesitatea pentru ţările Maghrebului de a se prezenta unite în faţa Pieţei comune. Algeria, Marocul şi Tunisia abordaseră pînă la acea dată în mod separat negocierile exploratorii cu „cei şase". Adoptarea unei poziţii comune, sau cel puţin studiată în comun, faţă de piaţa vest-europeană ar fi conferit părţii maghrebiene o pondere mai mare la tratative. Toţi aceşti factori au determinat cele patru ţări să încheie între ele un număr important de convenţii, Algeria, prin poziţia sa şi datorită recentei sale eliberări, constituind pivotul unei largi reţele de acorduri bilaterale. În cursul anului 1963 vor fi abordate toate domeniile cooperării : economică şi financiară, administrativă şi tehnică, tarifară şi comercială, în materie de turism, poştă şi telecomunicaţii. Aplicarea acestor convenţii fiind amînată din cauza izbucnirii conflictelor de frontieră, ele vor fi reactivate în 1964.

Asemenea împrejurări favorabile, alături de altele (conferinţa la nivel înalt din ianuarie 1964 oferise şefilor de stat marocan, algerian şi tunisian prilejul de a se găsi pentru prima oară reuniţi în jurul aceleiaşi mese) au deschis noi perspective şi posibilităţi de a se organiza întîlniri multilaterale importante. La iniţiativa Comisiei Economice O.N.U. pentru Africa au loc primele reuniuni economice intermaghrebiene şi se creează primul cadru de cooperare între cele patru ţări. Conferinţa de la Tunis din toamna lui 1964 marchează un progres faţă de precedentele reuniuni ; ea se încheie cu semnarea unui protocol prevăzînd înfiinţarea unui comitet consultativ permanent, însărcinat cu supravegherea aplicării acordurilor şi convenţiilor de colaborare economică şi a unui centru de studii industriale. Comitetul consultativ permanent al miniştrilor economiei se va întruni de trei ori în cursul anului 1965 : în martie la Alger pentru a-şi preciza regulile de funcţionare, în mai la Tripoli, unde vor fi încheiate diverse acorduri privind armonizarea dezvoltării industriilor siderurgice, şi în decembrie la Alger pentru a stabili programul pe anul 1966. Va urma o perioadă de ezitări de aproape doi ani, iar la sfîrşitul lui 1967 miniştrii economiei vor cădea de acord să-şi ofere un răgaz mai îndelungat de „reflecţie pentru studii aprofundate".

Astăzi, această perioadă s-a apropiat de sfîrşit şi cînd, miniştrii economiei se vor întruni la cea de-a VI-a conferinţă intermaghrebiană, ei vor găsi pe masa de lucru un dosar voluminos cuprinzînd numeroase probleme asupra cărora vor trebui să se pronunţe : definirea unei „liste de industrii care se vor bucura de o protecţie comună" însoţită de enunţarea proiectelor industriale pe termen scurt ; liberalizarea schimburilor ; creşterea schimburilor de produse agricole ; crearea unei bănci maghrebiene ; stabilirea unui mecanism multilateral de plăţi.

Acordul intervenit asupra necesităţii convocării viitoarei conferinţe, ca şi ameliorarea generală a raporturilor politice intermaghrebiene sînt fapte apreciate în cercurile politice arabe ca deosebit de pozitive, dacă sînt raportate la momentele de tensiune care au intervenit în anii din urmă în aceste raporturi şi la dificultăţile încă destul de numeroase în calea politicii unităţii maghrebiene. Şi nu este vorba numai şi în primul rînd de diferenţa de regimuri politice în fiecare din statele interesate. Tocmai aspectul economic, în jurul căruia se conturează azi armonizarea relaţiilor, a jucat de multe ori un rol primordial în izbucnirea conflictelor, mai ales cele de frontieră : regiunea Gara Djebilet de la graniţa algero-marocană este un zăcămînt extrem de bo-

gat în minereu de fier, iar în zona bornei 233 de la frontiera Algeriei cu Tunisia au fost descoperite rezerve însemnate de țiței. Trasarea liniei de frontieră la limita bornei 233 de către o comisie militară mixtă algero-tunisiană, încă în primăvara anului 1967, — cînd avea să se sublinieze și de o parte și de alta că negocierile bilaterale purtate într-un spirit de conciliere pot să ducă la rezultate pozitive — va reprezenta un moment însemnat pe drumul normalizării relațiilor dintre cele două țări vecine. Între Maroc și Algeria, asperitățile lăsate de conflictul de frontieră din octombrie 1963 s-au netezit, deși contenciosul continuă să existe, iar vizita, din luna ianuarie a președintelui Boumedienne în Maroc pare să fi menținut statu quo-ul existent — subliniază observatorii politici — dat fiind că problema nu a fost evocată niciodată în cursul vizitei.

PUNCT DE PLECARE — RELAȚIILE BILATERALE

Proiectele — conturate tot mai pregnant în ultima vreme — de extindere a legăturilor multilaterale între vecinii din Maghreb, între care există reale afinități și interese comune și ale căror economii sînt sub multe aspecte complementare, vor deschide noi perspective în dezvoltarea colaborării și înțelegerii reciproce a popoarelor din această regiune a lumii. Toate aceste proiecte sînt un important punct de plecare, iar în definitivarea lor s-a avut în vedere — după cum releva presa maghrebiană — respectarea cu strictețe a principiilor egalității depline și a avantajului reciproc. Sînt principii tot mai larg recunoscute ca fiind de natură să condiționeze stabilirea unui climat propice dezvoltării relațiilor în interesul și beneficiul reciproc al statelor. Tocmai acest lucru îl sublinia președintele Habib Bourguiba, atunci cînd ne declara într-un interviu acordat cu prilejul vizitei sale la București că „numai o cooperare bazată pe respectarea suveranității și neamestecului în treburile interne duce la întărirea solidarității între popoare, este o operă de progres".

Destinderea sensibilă intervenită în relațiile dintre Alger și Rabat a contribuit fără îndoială în mod substanțial la însănătoșirea generală a atmosferei în această regiune a lumii. „Astăzi, ne acceptăm mutual, sechelele războiului dispar. Frontierele ? Problema nu mai există, este depășită", ne spunea, într-o convorbire purtată la Alger, ministrul afacerilor externe, Bouteflika, evocînd posibilitățile realizării unității maghrebiene : „Mai tîrziu, am putea ajunge la o concertare în abordarea problemelor externe, dar numai după înfăptuirea unei cooperări economice și consolidarea relațiilor bilaterale". Evident, nu toți diplomații împărtășesc același optimism. Cert este însă că există o unanimitate în a aprecia că recenta vizită a președintelui algerian la Rabat și acordurile încheiate în ultima vreme între cele două țări au deschis o eră nouă în relațiile algero-marocane — cea a cooperării active. Vizita în Maroc s-a încheiat prin semnarea unui „tratat de solidaritate, de bună vecinătate și de cooperare", tratat care se va concretiza cîteva săptămîni mai tîrziu prin deschiderea discuțiilor cu privire la folosirea portului algerian Ghazouet pentru exportul produselor agricole și al zăcămintelor de fier marocane. Au început, de asemenea, discuțiile pe marginea studierii problemelor de ordin tehnic pentru conectarea unor rețele electrice aparținînd celor două țări (în special în regiunea Oujda — localitate situată, ca și portul Ghazouet, la frontiera algero-marocană). Cele două țări exploatează în colaborare zăcămintele de zinc și plumb din localitatea algeriană El-Abed ; minereurile sînt prelucrate la Zelida și Bou-Beker în Marocul oriental, iar produsele finite sînt apoi exportate în Algeria și folosite în bazinele metalurgice de la El-Helmer. Se prevede, de asemenea, exploatarea în comun a zăcămintelor de fier de la Relida. (Există și un proiect algerian de înființare a unei societăți mixte pentru transportarea și comercializarea fierului de la Gara Djebilet, cînd zăcămîntul va intra în exploatare).

În domeniul agriculturii, cooperarea se va concretiza prin amenajări hidroenergetice, irigații de o parte și alta a rîului Kiss. A fost instituită, de asemenea, o comisie mixtă pentru a definitiva detaliile tehnice ale colaborării în ramurile petrochimiei și aprovizionării Marocului cu produse petroliere algeriene. (În ianuarie 1968 societatea algeriană de hidrocarburi „Sonatrach" a semnat cu o societate marocană un acord prin care Algeria livrează anual Marocului 400 000 tone petrol brut ; se prevede ca aceste livrări să crească simțitor).

Algeria și Tunisia au semnat același gen de acord de cooperare și bună vecinătate. Reuniunile comisiei mixte din ianuarie la Alger și din aprilie la Tunis s-au soldat cu semnarea unor acorduri economice care inaugurează perioada unei cooperări active. Ele prevăd pentru următorii ani triplarea volumului schimburilor comerciale (față de anul 1968). Prevederile capitolului referitor la domeniul hidrocarburilor sînt fără îndoială cele mai însemnate : 6 milioane de tone de petrol algerian vor fi transportate prin teritoriul tunisian, paralel cu reglementarea exploatării zăcămintelor din regiunea limitrofă El Borma. În același timp, un organism nou creat este însărcinat cu studierea posibilităților furnizării de gaz natural către Tunisia. Vizita la Tunis a ministrului de externe Bouteflika a dus la definitivarea acestor acorduri. Între Algeria și Tunisia s-a lansat, de asemenea, ideea grandioasă a construirii unui canal de la Gabès la Chotts care ar permite irigarea a 25 de milioane de hectare de terenuri aride.

De ce în aceste condiții favorabile cei patru șefi de state nu s-au întîlnit de ani de zile în jurul aceleiași mese rotunde ? Încercînd să ofere o explicație repetatelor amînări a unei conferințe la nivel înalt, revista „Jeune Afrique" arată că „șefii de state maghrebieni au învățat să fie prudenți. Pentru moment, cooperarea bilaterală li se pare cea mai potrivită", subliniind totodată că, în ciuda divergențelor politice și ideologice generate de specificul dezvoltării fiecărei țări, imperativele, ca și dorința manifestată la toate nivelele spre o colaborare mai largă, spre „clădirea Maghrebului unit" au, în actualul context, mai multe șanse de realizare.

Rodica GEORGESCU

reflector

FABRICANȚII DE ȚIGARI SE „REPROFILEAZĂ"

Masiva propagandă împotriva fumatului care se desfășoară în Statele Unite, în cadrul luptei împotriva cancerului, a provocat o sensibilă scădere în vînzarea țigărilor : anul trecut au fost vîndute cu 5 miliarde de țigări mai puțin decît în 1967. Fenomenul alarmează în mod serios pe fabricanți, care se gîndesc să-și investească banii în alte întreprinderi. R. J. Reynolds, cel mai mare producător de țigări din lume (printre care mărcile Winston, Camel, Salem) a fuzionat cu o organizație specializată în transportul prin containere. A luat astfel naștere R. J. Reynolds Industries, care se alătură altor întreprinderi (aluminiu, produse alimentare), datorită cărora Reynolds realizează un sfert din veniturile sale în afara sectorului de tutun. Societates American Tobac (Pall Mall, Lucky Strike) a început să se ocupe și ea „de altceva", interesîndu-se în special de whisky. Firma Philipp Moris are intenția să cumpere jumătate din acțiunile lui Canadian Brewery, cea mai importantă fabrică de bere canadiană. Firma va realiza astfel 50 la sută din afacerile sale în afara Statelor Unite și „în afara tutunului".

DUPĂ 30 000 DE ANI

În nordul Siberiei a fost descoperit, într-un bloc compact de gheață, corpul întreg al unui cal, perfect conservat și neavînd nici măcar pielea alterată. Specialiștii Muzeului de istorie naturală din Moscova, chemați la fața locului, au reușit să scoată din gheață acest prețios vestigiu al trecutului și l-au transportat cu avionul spre a-l instala într-un compartiment special din muzeu. Se apreciază că decesul animalului a survenit acum aproximativ 30 000 de ani.

AEROPORTUL ROISSY

Dezvoltarea rapidă a traficului aerian în regiunea pariziană reclamă dublarea capacității aerodromurilor la fiecare cinci ani. Astfel, e prevăzut ca, în 1972, viitorul aeroport de la Roissy, cu o capacitate de trafic de 30 de milioane de pasageri, să se adauge celui de la Orly, cu o capacitate de 10 milioane. Viitorul aeroport se va întinde pe o suprafață de 3 000 hectare (din care aproape 1 000 hectare vor fi acoperite) — o treime din suprafața Parisului — la 24 de kilometri de capitală. În curînd va începe construirea scheletului primei aerogări din cele cinci prevăzute. Noul aeroport va funcționa din plin abia în 1985, dar întîia aerogară și pista de aterizare nr. 1 vor fi date în funcțiune în 1972.

Aprilie 1945. Tancuri sovietice înaintînd spre periferiile Berlinului

ULTIMELE ZILE ÎN BUNKERUL LUI HITLER

Lev Bezîmenski

Cunoscutul publicist sovietic Lev Alexandrovici Bezîmenski, autorul reconstituirii istorice din care publicăm ample fragmente începînd din acest număr, s-a născut în anul 1920. Urmează cursurile Facultăţii de filozofie din Moscova, dar este nevoit să-şi întrerupă studiile la începutul Marelui Război pentru Apărarea Patriei. Din 1941 se află pe front. Ca ofiţer la statul major al mareşalului Konstantin Rokossovski, participă la interogatoriul feldmareşalului Paulus, la Stalingrad. Este apoi ofiţer la statul major al mareşalului Gheorghi Jukov, ajungînd, în cadrul forţelor armate, pînă la Berlin.

După război, L. A. Bezîmenski devine ziarist. În prezent, este membru în colegiul redacţional al revistei „Novoe Vremea". A participat, în calitate de corespondent special, la o serie de consfătuiri şi congrese internaţionale.

Specializat în problemele istoriei germane contemporane, L. A. Bezîmenski a publicat cîteva lucrări consacrate demascării nazismului şi militarismului. Cartea sa „Generalii germani, cu Hitler şi fără el" a fost editată în mai multe ţări, fiind tradusă şi în limba română. A mai publicat „Pe urmele lui Martin Bormann", „Moartea lui Adolf Hitler", „Dosarul secret Barbarossa" (despre pregătirile Germaniei naziste de invadare a U.R.S.S.).

În paginile care urmează L. A. Bezîmenski reconstituie, pe baza unor documente şi mărturii inedite, ultimele zile ale căpeteniilor hitleriste.

Ar fi o exagerare să se afirme că Armata Sovietică a dat bătălia Berlinului pentru a-l prinde pe Adolf Hitler. Obiectivele erau mult mai importante, ceea ce explică, de altfel, atenţia, relativ redusă, acordată, pînă nu de mult, de istoriografia sovietică soartei lui Hitler. Întotdeauna, inclusiv în primăvara anului 1945, această problemă a fost considerată secundară. Nu e mai puţin adevărat că locul unde se afla cel mai important dintre criminalii de război constituia o preocupare firească : o fi la Berlin ? În Bavaria ?

În aprilie 1945, lucrurile nu păreau la fel de limpezi ca astăzi. În 1945, la Moscova se considera că ar fi riscant să se dea crezare presei oficiale naziste. Înainte de începerea ofensivei, comandamenul sovietic nu dispunea de informaţii directe despre locul unde se afla Hitler. Abia la 20 aprilie s-a confirmat presupunerea că Hitler se afla în capitală. Cu prilejul sărbătoririi zilei lui de naştere, Hitler îşi părăsise pentru ultima oară adăpostul subteran. Dar exista oare vreo garanţie că va rămîne acolo ?

„CE-I CU CANONADA ASTA ?"

Istoricul are un anumit avantaj faţă de cel care a participat direct la evenimente : el poate privi nu numai dincolo de hotarul timpului, ci şi dincolo de limitele cîmpului de bătălie. Ofiţerii Frontului I bielorus, care urmau să-i caute pe principalii criminali de război, nu ştiau ce se întîmplă în acele zile în bunkerul cancelariei Reichului. Noi avem, însă, această posibilitate. Vom recurge la o sursă foarte valoroasă şi nepublicată pînă în prezent.

Sturmbahnführerul SS Otto Guensche nu şi-ar fi închipuit, probabil, că va fi nevoit să-şi scrie memoriile. SS-ist de carieră, aghiotant personal al „führerului" în 1943 şi în 1944—1945, el face parte dintr-o categorie de oameni cărora rolul de memorialist nu li se prea potriveşte. Otto Guensche a fost, însă, nevoit s-o facă şi pe asta. În timpul destul de îndelungat pe care l-a petrecut ca prizonier în U.R.S.S., el a scris o carte sau, mai precis, a dictat-o anchetatorilor sovietici. Ceea ce povestea Guensche se traducea şi se nota pe loc. Pentru ca relatarea să fie cît mai completă, a fost folosit la această acţiune şi un om extrem de bine informat, sturmbahnführerul Heinz Linge, valetul personal al lui Hitler din 1935 pînă în 1945.

Ce s-a petrecut, aşadar, la sfîrşitul lui aprilie 1945, în cancelaria Reichului ? Guensche scrie :

„...La 21 aprilie, Hitler a fost trezit la nouă şi jumătate şi informat că artileria rusească trage asupra Berlinului şi că Burgdorf şi alţi aghiotanţi îl aşteaptă în anticameră. Peste zece minute, Hitler, neras, intră în anticameră cu paşi grăbiţi. De obicei, se bărbierea singur. Nici măcar frizerului său, August Wollenhaupt, nu-i îngăduia să-l bărbierească, spunînd că nu suportă să simtă cum îi atinge cineva beregata cu briciul.

În anticameră, Hitler era aşteptat de Burgdorf, Schaub, Below şi Guensche. [1]).

— Ce s-a întîmplat ? Ce-i cu canonada asta ? De unde se trage ? întrebă el.

Burgdorf raportă că o baterie grea a ruşilor trage asupra centrului Berlinului, după toate probabilităţile dintr-o zonă situată la nord-vest de Zossen. Hitler deveni palid :

— Sînt, oare, ruşii chiar aşa de aproape ?

...În dimineaţa de 22 aprilie, tirul artileriei ruse s-a înteţit din nou. S-a primit un raport în care se arăta că mai multe baterii grele trag asupra centrului Berlinului.

Obuzele începură să nimerească tot mai des la Tiergarten şi, uneori, în parcurile ministerelor de pe Wilhelmstrasse. Hitler a fost trezit de canonadă cam pe la zece dimineaţa.

S-a îmbrăcat, l-a chemat pe Linge şi l-a întrebat pe un ton agitat : «Ce calibru au tunurile cu care se trage ?» Pentru a-l calma, Linge i-a spus că la Tiergarten trage artileria antiaeriană germană şi, pe lîngă ea, cîteva tunuri ruseşti cu bătaie lungă. După ce şi-a luat micul dejun în cabinetul său, Hitler s-a dus în dormitor, unde Morell i-a făcut obişnuita injecţie stimulatoare.

Conferinţa militară fusese fixată pentru ora douăsprezece. La amiază, în adăpostul lui Hitler se aflau Doenitz, Keitel, Winther, Kristian, Voss, Vegelein, Bormann, Hevel, Lorentz, Below, Jodl, Krebs, Burgdorf, Bule, Guensche, Johannmeyer, von Freiend şi Freitag von Loringhofen. [2]). A fost cea mai scurtă consfătuire din cursul războiului. Toţi vorbeau în şoaptă şi repetau una şi aceeaşi întrebare : «De ce nu se hotărăşte încă führerul să părăsească Berlinul ?».

Hitler ieşi din apartamentul său. Părea şi mai gîrbov decît de obicei. Îi salută scurt pe cei prezenţi şi se lăsă în fotoliul său. Krebs începu să raporteze. Situaţia trupelor germane care apărau Berlinul — a spus el — se înrăutăţise şi mai mult. La sud, tancurile ruseşti străpunseseră poziţiile lîngă Zossen şi înaintaseră pînă la

[1]) Schaub, aghiotant personal al lui Hitler ; Below, aghiotant al lui Hitler pentru probleme ale aviaţiei militare.

[2]) Doenitz, marele amiral, comandantul suprem al flotei maritime militare (Guensche greşeşte, căci Doenitz nu a fost prezent la această consfătuire) ; Keitel, şeful statului major al înaltului comandament suprem ; Jodl, şeful statului major al conducerii operative a forţelor armate ; Krebs, şeful marelui stat major ; Winther, locţiitorul lui Jodl ; Kristian, şeful statului major operativ al forţelor aeriene militare ; Vegelein, reprezentantul SS pe lîngă Hitler ; Bormann, şeful Cancelariei ; Hewel, reprezentantul lui Ribbentrop pe lîngă Hitler ; Lorentz, reprezentantul Biroului de presă german pe lîngă Marele cartier general; Johannmeyer şi von Freiend, aghiotanţi pentru forţele terestre ai lui Hitler ; von Loringhofen, aghiotantul şefului Marelui stat major.

marginea Berlinului. În suburbiile estice și nordice ale Berlinului erau în curs lupte grele. Situația trupelor germane de pe Oder, la sud de Stettin, era catastrofală. Atacînd cu tancurile, rușii au străpuns frontul german și au pătruns adînc în pozițiile germane.

Hitler s-a ridicat și s-a aplecat peste masă. Mîinile lui tremurînde se mișcau pe hartă. Pe neașteptate, s-a îndreptat și a azvîrlit creionul colorat pe masă. Răsufla greu, sîngele îi năvălise în obraji, avea ochii holbați. Făcînd un pas înapoi, a început să zbiere cu voce întretăiată :

— N-am cuvinte să calific ceea ce se întîmplă ! În condițiile astea, nu mai sînt în stare să comand ! Războiul e pierdut. Dar dacă dv., domnilor, credeți că voi părăsi Berlinul, vă înșelați amarnic. Mai bine îmi zbor creierii.

Toți îl priveau îngroziți. Ridicînd cu greu mîna în chip de salut și răcnind «vă mulțumesc, domnilor», Hitler le-a întors spatele și a ieșit din cameră."

Participanții la consfătuire înlemniseră. Era, deci, sfîrșitul ? Guensche porni în fugă după Hitler. În camera de conferință se auzeau exclamațiile lui înspăimîntate : „Dar, mein Führer... mein Führer..." Guensche l-a ajuns pe Hitler la ușa cabinetului acestuia. Hitler s-a oprit și a strigat :

— Dati-mi legătura imediat cu Goebbels !

Goebbels se afla în adăpostul antiaerian al vilei sale pe Hermann Goeringstrasse. În timp ce Hitler vorbea cu el la telefon, participanții la consfătuire, descumpăniți și tulburați, ieșiseră în anticameră. Bormann și Keitel i-au ațînut calea lui Guensche și l-au întrebat : „Unde-i führerul ? a mai spus ceva ?" Guensche le-a răspuns că führerul vorbește la telefon cu Goebbels. Toți erau surescitați și vorbeau întrerupîndu-se unii pe ceilalți. Keitel dădea din mîini. Bormann își ieșise cu desăvîrșire din fire și nu contenea să repete : „E imposibil ca führerul să fi vorbit serios atunci cînd a spus că vrea să se împuște !" Keitel striga : „Trebuie să-l oprim pe führer s-o facă". Era o harababură de nedescris. Vorbeau cu toții în același timp.

Peste cîteva minute, cam pe la douăsprezece și jumătate, în anticameră a intrat șchiopătînd grăbit Goebbels. Venise în fugă de la vila sa de pe Hermann Goeringstrasse și era tulburat la culme : „Unde-i führerul ?", a întrebat. A fost condus imediat în cabinetul lui Hitler. Discuția dintre Hitler și Goebbels a durat vreo zece minute. Cînd Goebbels a ieșit din cabinet, Bormann, Keitel, Doenitz și Jodl l-au înconjurat imediat întrebîndu-l : „Ce-a spus führerul ?". Goebbels le-a răspuns că Hitler consideră situația disperată, că nu vede nici un fel de șanse și că este de părere că războiul a fost pierdut. Hitler este absolut distrus ; el, Goebbels, nu l-a mai văzut vreodată într-o asemenea stare. Apoi, Goebbels le-a povestit că Hitler îi ceruse la telefon să se mute imediat cu soția și copiii în adăpostul său, căci totul s-a isprăvit.

Bormann era atît de tulburat încît nu putea să stea locului. Se adresa cînd lui Goebbels, cînd lui Doenitz, cînd lui Keitel și din nou lui Doenitz, repetînd mereu că Hitler trebuie convins cu orice preț să plece din Berlin. Cu voce stinsă, Goebbels îl întrebă pe Keitel :

— Domnule feldmareșal, nu vedeți, într-adevăr, nici o posibilitate de a opri ofensiva rușilor ?

Dar rușii nu mai puteau fi opriți. Ei intraseră în Berlin pentru a desăvîrși înfrîngerea Reichului. Am vrut să cunosc numele artileriștilor ruși al căror tir a avut o influență atît de nefastă asupra lui Hitler. L-am întrebat pe mareșalul artileriei, Vasili Ivanovici Kazakov, care în aprilie 1945 comandase artileria Frontului I bielorus.

Cine a deschis focul asupra cancelariei Reichului la 21 și 22 aprilie ? Se poate stabili acest lucru.

Și s-a stabilit : au tras bateriile cu bătaie lungă ale corpului de artilerie comandat de generalul Lihaciov. Acest corp sosise, pentru a sprijini artileria Frontului I bielorus, din Leningrad. Iată, așadar, că și orașele se pot răzbuna.

CE AR FI VRUT „FÜHRERUL"

Încă o dată despre avantajul istoricului. În prezent, dispunem de numeroase mărturii absolut autentice, care ne permit să înțelegem felul de a gîndi și psihologia politică a criminalului de război nr. 1.

În timpul discuțiilor dintre „führerul" în cămașă brună și cei mai apropiați colaboratori ai săi, au fost luate note succinte, iar apoi chiar stenograme. Astfel, curînd după agresiunea împotriva Uniunii Sovietice (la 17 iulie 1941), Heim, funcționar la Marele cartier general al „führerului", nota regulat toate observațiile lui Hitler și le transmitea lui Martin Bormann. Apoi, notele au fost luate de dr. Picker, tot pentru Bormann, care voia să păstreze toate gîndurile și directivele șefului său. Însemnările erau consistente, căci în timpul prînzului (la care participau în mod regulat 20—25 persoane), în timpul cinei și chiar după consfătuirile operative nocturne, Hitler obișnuia să discute pe temele cele mai diferite.

O bună parte din aceste însemnări s-au păstrat (de la 21 iulie 1941 pînă la 31 iulie 1942). Ce-i drept, în iulie 1942, Hitler a renunțat pe neașteptate la obiceiul de a lua masa împreună cu suita. A ordonat, în schimb, să fie stenografiate consfătuirile sale operative zilnice cu generalii. La sfîrșitul războiului, aceste stenograme atinseseră un volum impresionant — circa 110 000 de file. În aprilie 1945, ele au fost expediate în Bavaria și ascunse într-o galerie de mină, iar la începutul lunii mai au fost duse pe malul lacului Hintersee și arse. La 5 mai, însă, doi dintre stenografii lui Hitler și-au făcut apariția la sediul serviciului american de informații și s-au grăbit să spună ce știau despre soarta acestor însemnări. Fără să piardă o clipă, americanii s-au dus pe malul lacului Hintersee și au reușit să salveze de sub mormanele de cenușă sute de file pe care flăcările nu apucaseră să le mistuie.

Aceste însemnări, care conțineau gîndurile cele mai intime ale lui Hitler, au fost publicate în Republica Federală a Germaniei, în 1962, sub titlul „Consfătuirile operative ale lui Hitler". Împreună cu „Conversațiile la masă" (publicate în 1952), ele constituie o sursă excepțional de importantă pentru oricine studiază istoria Reichului fascist și a celui de-al doilea război mondial.

Problema atitudinii personale a lui Adolf Hitler față de combinațiile urmărind încheierea unei păci separate cu puterile occidentale nu a constituit, pînă în prezent, obiectul unor studii speciale. Există, însă, date care atestă că teoria potrivit căreia el s-ar fi opus categoric oricărei forme de tratative cu aliații occidentali nu rezistă criticii. Nu vom cita toate mărturiile referitoare la perioada războiului, întrucît pentru noi nu prezintă importanță decît atmosfera ultimelor zile ale Reichului. Or, în această ultimă perioadă, Hitler revenea tot mai des la ideea torpilării frontului unic al inamicilor săi. Sînt interesante și semnificative, în această privință, mărturiile aceluiași Otto Guensche. La finele anului 1944, Guensche făcea următoarea însemnare :

„Vorbind despre agravarea relațiilor între puterile occidentale și Rusia Sovietică, Hitler sublinia că acum problema constă în a cîștiga timp. În perioada aceea, în septembrie 1944, Hitler fusese informat că anglo-americanii sînt gata să încheie o pace separată cu Germania dar vor, în prealabil, ca el să plece. Cererea referitoare la înlăturarea lui Hitler fusese formulată pe atunci de englezi în cursul tratativelor de la Stockholm cu reprezentanții ministerului german al afacerilor externe. Inițiativa tratativelor aparținea englezilor. Cînd i s-a raportat acest lucru lui Hitler, el a ordonat întreruperea tratativelor cu englezii."

Exprimîndu-și nemulțumirea în legătură cu întreruperea tratativelor de la Stockholm, ambasadorul Hewel, reprezentantul permanent al lui Ribbentrop pe lîngă Hitler, a spus, într-o discuție cu Guensche, că războiul pe frontul de răsărit a ajuns într-un stadiu cînd este absolut necesar să se încheie pacea cu puterile occidentale.

— Ce mai așteaptă führerul ? Trebuie să ia o hotărîre, să găsească o ieșire, spunea Hewel.

Tot în 1944, cînd era în curs de elaborare planul operațiunii din Ardeni, după cum rezultă din mărturia lui Guensche, Hitler avea o intenție cum nu se poate mai precisă : să obțină prin această acțiune o pace separată cu aliații occidentali. În zilele ofensivei din Ardeni, adică în ianuarie 1945, Hitler a exclamat în fața aghiotanților săi :

—O să le arăt eu englezilor că pacea cu Germania poate fi obținută numai cu mine, nu fără mine !

Cînd acțiunea a eșuat și armata a 6-a de tancuri SS a trebuit să fie trimisă în răsărit, Hitler spunea pe față că aceasta „i-a torpilat" planul încheierii unui acord separat cu aliații.

Dar să revenim la Stockholm. Guensche menționează că amintitele contacte se desfășurau pe linia ministerului afacerilor externe. Avem și în această privință un martor, un participant direct la tratative, Fritz Hesse, fost ziarist și apoi referent pentru problemele Angliei în ministerul de externe al Reichului, care a îndeplinit în repetate rînduri misiuni foarte delicate și importante. În cartea „Jocul pentru Germania", Hesse scrie că, la începutul anului 1945, a fost chemat la Ribbentrop și a primit directiva de a pleca la Stockholm pentru a stabili contacte cu reprezentanți ai guvernului englez. Lui Hesse i s-au înmînat instrucțiuni speciale, care au fost trimise simultan șefilor unui șir de misiuni diplomatice. Aceste instrucțiuni (textul complet este reprodus în cartea lui Hesse) conțin indicația lipsită de orice echivoc că trebuie „să se explice" insistent reprezentanților Statelor Unite și Angliei că înfrîngerea Germaniei ar fi în dezavantajul lor și că puterile occidentale trebuie să încheie o alianță cu Germania. „Cine stăpînește Germania, argumenta Ribbentrop, domină nu numai Europa, ci și întreaga lume... Dacă Occidentul va cîștiga de partea sa Germania, el va fi atît de puternic încît va avea o șansă de a opri Sovietele".

După cum susține Hesse, aceste instrucțiuni au fost semnate la 19 ianuarie 1945 și aprobate fără rezervă de Hitler. Hesse a plecat cu avionul la Stockholm.

În cartea lui Hesse este descrisă cu lux de amănunte această misiune aventuristă care, precum se știe, nu a dat roade.

La fel au eșuat toate acțiunile ulterioare, așa cum a fost, de pildă, propunerea adresată de Himmler lui Eisenhower : „SS și Wermachtul sînt gata să ducă lupta împotriva Rusiei dacă anglo-americanii vor accepta un armistițiu cu noi... Sînt de

Ultima fotografie a „fuhrerului" (aprilie 1945). Ieșit pentru cîteva clipe din bunkerul său, Hitler privește ruinele Cancelariei Reichului

acord să recunosc victoria puterilor occidentale. Ele nu trebuie decît să-mi dea timp ca să resping Rusia. Dacă îmi vor lăsa armele, o voi mai putea face".

INSTRUCȚIUNI ULTRASECRETE

Dar chiar și iluziile își au aspectele lor practice. Oricît de iluzorii ar fi fost speranțele că Roosevelt și Churchill vor întoarce brusc armele împotriva Uniunii Sovietice, aceste speranțe erau întreținute de conducerea politică și militară a Germaniei cu un scop cît se poate de concret : continuarea războiului absurd și criminal care, în etapa respectivă, era, de fapt, un război fățiș împotriva poporului german.

La procesul de la Nürnberg, întreaga lume a aflat de la Albert Speer la ce se gîndea Hitler cînd vedea cum i se prăbușește imperiul său. Führerul spunea : „Dacă războiul va fi pierdut, trebuie să piară și poporul. Acest destin este ineluctabil. Poporul a arătat că este slab... Afară de asta, cei rămași în viață sînt oameni fără valoare. Cei buni au pierit..."

Aceste cuvinte ale lui Hitler sînt relativ binecunoscute. Faptul că ele au fost rostite spre sfîrșitul războiului ar părea să furnizeze o motivare psihologică furiei nemiloase cu care voia să se răzbune pe poporul german. Ceea ce se știe, însă, mai puțin este că Hitler luase de mult această hotărîre. La 27 noiembrie 1941, în zilele în care armatele germane se împotmoliseră în fața Moscovei, Hitler a rostit pe neașteptate următoarele cuvinte :

— Dacă, într-o bună zi, se va dovedi că poporul german este insuficient de puternic și că nu este gata să facă sacrificii și să-și verse sîngele pentru propria-i existență, ar fi mai bine să piară și să fie nimicit de o forță și mai puternică. Atunci, el nu va merita locul pe care și l-a cucerit astăzi în lume... Fărădelegile sînt ca un bumerang. Dacă, la 7 septembrie 1943, Himmler i-a ordonat obergruppenführerului SS Prützman „să nu lase în Ucraina nici un singur om, nici o singură vacă, nici un chintal de cereale, nici o singură șină de cale ferată", în martie 1945, același Prützman a primit ordin să îndeplinească „misiuni speciale în spatele frontului inamicului" și anume, să arunce în aer clădiri, să distrugă poduri etc. Prützman era același, numai că, de data aceasta, prin „spatele frontului inamicului" se înțelegea altceva. Acum era vorba chiar de Germania.

Soldații și ofițerii germani continuau să piară. Doenitz, care devenise succesorul lui Hitler, urma aceeași linie, sprijinită activ de comandamentul militar, în special de Keitel și Jodl.

Pentru a determina armata „Prusia Orientală" să-și continue rezistența cu orice preț, a fost trimis acolo un reprezentant special al Marelui stat major. El nu a reușit să ajungă la statul major al grupei, deoarece nu dispunea de un avion. Ultimul ordin al lui Keitel și Jodl l-a transmis în scris. Datorită acestei împrejurări, cunoaștem precis conținutul instrucțiunii deoarece, întors la Flensburg ,curierul Marelui stat major a alcătuit un raport care, ulterior, a fost confiscat de aliați împreună cu alte documente ale lui Doenitz și Jodl.

Iată textul instrucțiunilor destinate armatei „Prusia Orientală" :

„1. Informațiile trebuie transmise numai personal și numai comandantului șef și șefului statului său major. Este strict interzis să se transmită mai departe aceste informații.

2. Marele amiral Doenitz a fost numit de führer în calitate de șef al statului. În prezent, el se află la Flensburg și, la nevoie, se va muta la Praga. Ministrul afacerilor externe, contele Schwerin von Krozik, reichsführerul SS și ministru de interne Speer și secretarul de stat Heiler, de la ministerul aprovizionării, sînt consilieri ai marelui amiral.

Întreaga conducere a operațiunilor militare va fi efectuată de șeful statului major al conducerii operaționale, generalul Jodl.

Marele stat major al forțelor terestre și statul major al conducerii operaționale sînt reunite într-un singur stat major.

3. Dacă marele amiral se va muta la Praga, comandamentul regiunii de nord va fi preluat de generalul-feldmareșal Busch, avînd în subordonarea sa statul major al lui Kintzel. Lui îi va fi subordonată armata „Prusia Orientală".

4. Obiectivul marelui amiral : salvarea de bolșevism a unui număr cît mai mare de germani și a unui spațiu german cît mai mare. În acest scop : continuarea luptei împotriva Rusiei ; începerea tratativelor cu puterile occidentale. Tratativele au și început :

a. Prin delegația O.K.W. : amiralul Friedeburg, în calitate de nou comandant șef al flotei maritime militare, generalul Kintzel, amiralul Wagner — cu Montgomery ;

b. feldmareșalul Kesselring — cu americanii ;

c. general-colonelul Vitinghof, în sud-vest, cu mareșalul Alexander. Rezultatele nu sînt încă cunoscute.

5. Directiva absolut secretă transmisă prin radio la 4 mai prevede următoarele : Obiectiv — transferarea unui contingent cît mai mare de oameni din zona armatei în regiunile vestice ale Reichului. Numărul lor este limitat din cauza penuriei de combustibil și cărbune. Contingentele definitive pentru armată nu au fost încă stabilite, ele vor fi de aproximativ 60—70 000 de oameni. Au început tratative cu puterile occidentale referitoare la consimțămîntul lor tacit în ceea ce privește transportul și, poate, în ceea ce privește sprijinirea evacuării. Tratativele sînt în curs, rezultatele nu sînt încă cunoscute. Tuturor neinițiaților să li se dea instrucțiuni numai în limitele indicațiilor speciale.

6. Statul major al armatei trebuie să selecționeze persoanele pasibile de evacuare, în conformitate cu următoarele puncte : răniți, femei și copii și, în afară de ei, numai persoanele care prezintă valoare. Să nu fie evacuați cei arestați, prizonierii de război, străinii și alții din aceeași categorie. Să nu fie luat decît armamentul ușor, restul urmînd să fie distrus. Caii și căruțele să fie lăsate țăranilor.

7. Cei rămași trebuie să întărească apărarea în speranța continuării evacuării. Protecția este posibilă numai pe scară limitată.

8. Marele amiral și șeful statului major al conducerii operaționale înțeleg gravitatea acestei decizii și posibila ei influență asupra comportamentului armatei, dar nu văd altă posibilitate de salvare din fața rușilor. Ei vor face totul pentru a obține, prin tratative, consimțămîntul pentru evacuare.

Șeful statului major al conducerii operaționale roagă în mod special ca această circumstanță să fie subliniată.

9. Regret sincer că nu pot veni personal și nu pot raporta toate acestea comandantului și dv. deoarece nu dispun de timpul necesar".

Acesta era textul ordinului transmis de ofițerul de legătură. Însemna el oare o manifestare a grijii pentru soldații armatei „Prusia Orientală ?" Nu, nicidecum. În realitate, el echivala cu un verdict de condamnare la moarte. Ordinul a fost transmis la 4 mai, cu alte cuvinte, aproape în pragul prăbușirii definitive. Și, cu toate acestea, garnizoanei armatei „Prusia Orientală" i se ordona să ducă lupta pînă la sfîrșitul victorios ! În realitate, era vorba de măsuri țintind nu spre salvarea ci spre pieirea „unui număr cît mai mare de germani".

Cu alte cuvinte, în condițiile existente în mai 1945, toate declarațiile referitoare la tratative cu aliații se transformau, practic vorbind, într-o motivare a sentinței de condamnare la moarte a soldaților și ofițerilor Wehrmachtului care pierduse deja războiul. Și, într-adevăr : cît de întemeiate erau oare promisiunile mesagerului lui Jodl, care invoca nu se știe ce tratative duse de Friedeburg și Kintzel ? În mai 1945, puteau oare aliații occidentali să „tolereze" evacuarea și chiar să o sprijine ? Am pus această întrebare lui N. G. Kuznețov, care în zilele acelea comanda forțele maritime militare ale Uniunii Sovietice. L-am întrebat dacă pe atunci se aflau în Baltica forțe navale engleze și americane.

— Firește că nu, a răspuns N. G. Kuznețov. În Marea Baltică operau unități ale flotei noastre, asigurînd ofensiva trupelor de uscat. Firește, dădeam lovituri și navelor inamicului, care încercau să evacueze trupele din Prusia Orientală.

— Dar despre aviație ce ne puteți spune ?

— Aviația aliaților opera în această regiune. Englezii, de pildă, bombardau frecvent Danzig-ul. Ar fi absurd să se presupună că, la 4 mai 1945, aviația engleză ar fi acceptat să „acopere" evacuarea germanilor...

(Va urma)

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
PARIS

CENTRUL STÎNGA ITALIAN ÎN DIFICULTATE

DE UN NUMĂR de ani, edificiul politic italian a suferit un proces continuu de fărîmiţare. Partidele guvernamentale s-au divizat în curente, apoi în subcurente şi, în sfîrşit, puterea s-a aflat împărţită în cincisprezece tendinţe rivale. Pentru a le satisface, a trebuit să se distribuie 27 portofolii ministeriale şi 56 posturi de subsecretari de stat. Clanul cel mai puternic avea şapte miniştri şi doisprezece subsecretari, iar cel mai slab doar un subsecretar... Aceasta face parte, fără îndoială, din aspectul anecdotic al crizei şi nu atinge decît superficial problemele. Dar e important de ştiut. În primul rînd, pentru că dezvăluie psihologia unei lumi politice, apoi pentru că permite o mai bună înţelegere a reacţiilor ostile ale opiniei publice faţă de această lume, în fine pentru că aceste comportări nu sînt specific italiene.

Toate acestea reflectă decadenţa instituţiilor parlamentare tradiţionale şi a partidelor care s-au constituit după imaginea acestor instituţii. Desigur, opoziţiile de persoane şi rivalităţile de clan sînt fenomene obişnuite. Dar formele pe care ele le îmbracă nu sînt niciodată imuabile. Cînd sistemul politic e viguros, el tinde să impună un anume număr de reguli şi discipline. Cînd îmbătrîneşte şi se sclerozează, aceste reguli şi aceste discipline nu mai sînt respectate. E ceea ce se constată astăzi în Italia. Ceea ce, însă, am văzut şi în Franţa, în sînul stîngii necomuniste cu ocazia alegerilor prezidenţiale. Solul politic italian se fărîmiţează ca un pămînt prea uscat, deoarece noile curente populare nu reuşesc să circule prin canalele actualului sistem parlamentar. Ele ţîşnesc brusc ici şi colo, la suprafaţă, acoperind cu apele lor tumultuoase zonele cele mai diferite, apoi dispar aproape tot atît de repede cum au apărut. Boom-ul economic mai mult accelerează decît frînează aceste mişcări. Deschizînd posibilitatea unei sensibile creşteri a veniturilor, el accentuează, în acelaşi timp, contradicţii care şi aşa par insuportabile. Se dau deci bătălii pentru creşterea salariilor, dar şi pentru industrializarea unui oraş în sud, sau pentru controlul condiţiilor de stabilire a contractelor de muncă într-o întreprindere ; se luptă, în special, pentru că oamenii au sentimentul că e rentabilă numai acţiunea.

Tocmai în acest context îşi capătă sensul operaţiile lui Mancini şi Moro. Căci oricare ar fi ambiţiile personale în joc, este limpede că şi într-un caz şi în celălalt tendinţa este de a rupe cu imobilismul coaliţiei şi de a o orienta ceva mai mult spre stînga. Această cotitură e considerată necesară de un număr de oameni care şi-au dat seama de impopularitatea crescîndă a feudalităţilor politice respective şi care doresc să ofere ţării unele garanţii. Era normal ca reprezentanţii vechiului partid socialist (care era un partid de masă) să resimtă mai mult această nevoie decît cei din fostul partid social-democrat (care a fost, de la început, un partid de audienţă restrînsă, influent doar în cercurile politice).

În orice caz, vechea formulă de centru-stînga şi-a trăit traiul. Promotorii săi speraseră că, datorită unei politici active de reforme, influenţa partidului comunist ar putea fi considerabil redusă. Or, nu numai că partidul comunist nu a dat înapoi, dar a cîştigat teren.

E adevărat că majoritatea reformelor prevăzute au fost amînate sau atenuate. Nu au fost realizate nici prevederile din programul pe care partidul socialist l-a elaborat acum cinci ani. Tot ceea ce presupunea veritabile reforme de structură (în planificare ca şi în legislaţia funciară, în organizarea regiunilor, în reforma universitară) a fost abandonat. Singurele măsuri populare luate de guvernul de centru-stînga — şi aproape totdeauna în urma unor mari mişcări greviste — au atins repartizarea veniturilor (mărirea salariilor, legea pensiilor, suprimarea inegalităţilor de salarii după criteriul zonelor), niciodată însă formarea profiturilor.

O dată mai mult s-au putut vedea limitele unei politici de reformă dusă în cadrul unui sistem economic dominat de capitalism. Socialiştii suedezi au înţelepciunea să recunoască aceste limite ; socialiştii italieni au crezut că pot acţiona ca şi cum ele nu ar exista. Ei au fost cu atît mai drastic readuşi la realitate cu cît societatea italiană a dat dovadă în cursul acestor ultimi ani de un incontestabil dinamism.

Unii s-au resemnat în faţa acestei situaţii şi practic au abandonat speranţa de a impune reforme însemnate. Alţii şi-au spus că reformele pot fi încă realizate, dar numai cu concursul comuniştilor. Astfel s-a născut ideea nu a unui nou Front Popular, ci a unei politici de alianţă conjuncturală, care să permită elementelor progresiste ale coaliţiei guvernamentale să se separe din cînd în cînd de colegii lor conservatori şi să ceară sprijinul comuniştilor pentru a face să treacă anumite legi. Aceasta e politica preconizată în sînul mişcării socialiste de De Martino şi Giolitti, cărora li s-a alăturat acum Mancini — iar în sînul democraţiei creştine, de Galloni şi Donat-Cattin, cărora li s-a alăturat Moro. Aceasta este politica pe care o refuză Saragat, social-democraţii, republicanii şi, pînă în acest moment, majoritatea democraţiei creştine.

Demisia guvernului Rumor a avansat brusc clipa alegerii. Dacă socialiştii dizidenţi (P.S.U.) şi republicanii continuă să se opună unei reconstituiri, în cadrul actualei legislaturi, a defunctei coaliţii, nu mai există de fapt decît două ieşiri din criză :

sau democraţia creştină formează un guvern numai cu socialiştii de stînga (P.S.I.) ;

sau aceeaşi democraţie creştină se resemnează să constituie un cabinet omogen, care, mai devreme sau mai tîrziu, va trebui să procedeze la noi alegeri.

Moro şi stînga democraţiei creştine, ca şi P.S.I. (inclusiv Lombardi, care pînă nu de mult se arătase ostil participării la guvern), sînt favorabili primei soluţii. Dar nu speră să o poată impune fără sprijinul altor fracţiuni ale partidului catolic. De aceea au şi trimis emisari lui Fanfani, cerîndu-i să fie preşedintele consiliului de miniştri al noii formaţii. În acest caz, Moro ar fi gata să îngroape securea de război.

Marele patronat modern nu ar fi ostil unei mici deplasări spre stînga (ceea ce ar avea, în ochii lui, avantajul de a deschide într-un climat favorabil negocierile pentru reînnoirea contractelor colective care trebuie să aibă loc în toamna aceasta). Dar patronatul tradiţional se opune cu îndîrjire, iar rezistenţa lui va fi greu de depăşit.

De aceea, Saragat va fi înclinat să joace cartea guvernului democrat-creştin omogen — sau monocolor — şi a dizolvării camerelor. „Saragat visează o operaţie à la Pompidou" spun, în această privinţă, socialiştii de stînga : adică alegeri asemănătoare celor care au avut loc în Franţa în iunie 1968.

Preşedintele Saragat şi Mariano Rumor

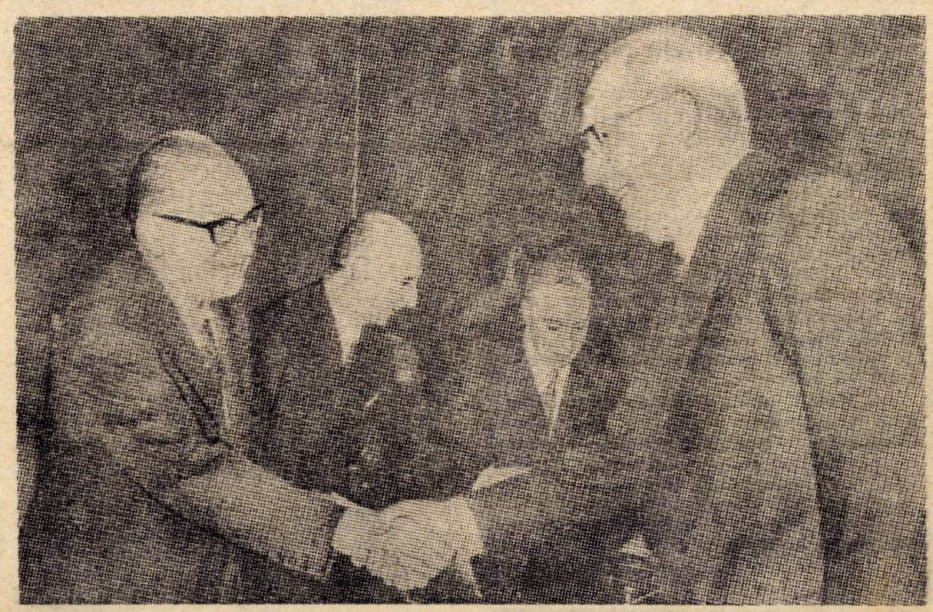

reflector

NOUL GUVERN FRANCEZ ŞI SINDICATELE

André Jeanson, președintele Centralei sindicale C.F.D.T., afirmă, referindu-se la declarații recente ale primului ministru Chaban-Delmas și ale ministrului de finanțe Giscard d'Estaing: „Zîmbetul este o introducere bună, dar nu a constituit niciodată o politică". În orice caz, însă, se înregistrează un fapt nou. În mod vizibil, atît primul ministru cît și membrii guvernului pe care aceste probleme îi privesc caută să stabilească raporturi bazate pe mai multă încredere între ei și sindicate. Ei se străduiesc chiar să facă uneori primul pas, urmînd în aceasta instrucțiuni venite de sus.

Intenția este clară: să se realizeze cu sindicatele un schimb de păreri aproape permanent și să se examineze cu ele, dosar cu dosar, subiectele în litigiu. Benoit Frachon, conducător cu îndelungă experiență a luptelor muncitorești, declară că în recentele discuții „nu s-a mai bătut cu pumnul în masă" și că întrevederile cu miniștrii au devenit „loiale și liniștite". Dar schimbarea de conduită nu înlătură fondul problemelor. „Disciplină și austeritate, spune el, sînt două cuvinte diferite pentru a desemna o aceeași politică pe care noi nu o putem investi cu cauțiunea noastră". Confederația Generală a Muncii socotește că, de la acordurile de la Grenelle, puterea de cumpărare a muncitorilor s-a redus cu 7,5%; ea cere, în compensație, o creștere generală corespunzătoare a salariilor.

O astfel de măsură este, însă, exclusă de guvern în actuala situație economică. Și sindicatele nu ignoră aceasta. Ele se tem chiar ca întoarcerea lui Valery Giscard d'Estaing la conducerea ministerului de finanțe să nu ducă la renașterea ideii unui plan de stabilizare. „Vom vedea, spune Roger Louet (Force Ouvrière), dacă Giscard d'Estaing va propune economii masive asupra cheltuielilor «de prestigiu», că acesta este fondul problemei".

În curînd. Consiliul de Miniștri va trasa principalele linii ale guvernului. S-a stabilit, în principiu, ca creșterea cheltuielilor publice să se înscrie în limitele progresiei produsului național. În general, deci, bugetul din 1970 nu va trebui să depășească cu mai mult de 6% pe cel din acest an. Pe plan social, mecanismul SMIG (salariul minim interprofesional garantat) ar urma să fie modificat în așa fel încît să urmeze evoluția mediei salariilor. În schimb, guvernul continuă să se opună scării mobile a salariilor în raport cu prețurile.

Va trebui, apoi, să se precizeze care vor fi capitolele bugetare destinate reducerilor. Pentru sindicate, aceasta va fi o primă indicație. André Jeanson mai spune: „Guvernul se bucură încă de tihnă. Momentul adevărului va veni mai tîrziu: atunci cînd va trebui să treacă la fapte".

(După Paris Match)

Dar visurile lui Saragat prezintă, în momentul de față, mai puțin interes decît hotărîrile pe care efectiv le va lua. Cum socialiștii de dreapta și socialiștii de stînga au și optat, aceste hotărîri depind acum în esență de raporturile de forțe care se vor desena, într-un sens sau altul, în sînul democrației creștine.

Gilles MARTINET

L'EXPRESS

PARIS

ULTIMUL STUDIU AL LUI TOM M'BOYA

Organizator competent, Tom Joseph Odhiambo M'boya s-a dovedit și eseist politic prin cartea sa „Freedom and After" („Libertatea și apoi..."). Cu cîteva zile înainte de moarte, Tom M'boya a scris un studiu asupra prezentului și viitorului omului negru. Iată cîteva extrase din acest studiu:

„Albii au luat deseori simbolurile sărăciei noastre drept embleme ale culturii noastre. Dar o barbă stufoasă, un turban sau o țesătură ușoară nu ajung pentru «a face un african». Dacă africanul merge în picioarele goale sau poartă sandale improvizate din bucăți de pneuri vechi, aceasta nu e consecința unei culturi ci a sărăciei. Noi trăim în mizerabile cocioabe înfipte în noroi, cumpărăm drojdia producției din Hong Kong, pentru că avem puțini bani, nu destulă instrucțiune și mijloace tehnice primitive.

Cultura noastră, însă, are rădăcini mai profunde. Este o artă de a trăi alcătuită din valori permanente: legăturile de familie, codul normelor care orînduiesc relațiile între tineri și bătrîni, responsabilitatea socială, munca în comun...

În timpul ultimilor zece ani, omul negru a făcut enorme progrese. Ca pretutindeni, și în Africa. Acesta a fost deceniul nostru politic. Dar independența noastră nu va însemna nimic atît timp cît vor mai exista undeva în lume negri supuși unei condiții de neoameni. Lupta de eliberare a omului negru este universală. Eroii săi sînt, deopotrivă, Jomo Kenyatta și regretații Malcom X și Martin Luther King. De aceea statele africane se consideră participante la toate luptele care continuă pe continentul nostru. Împlinirea independenței noastre implică eliberarea omului negru în Africa de sud, în Rhodesia, în Angola, în Mozambic și în Guineea portugheză. Aș zice chiar că noi refuzăm să ne considerăm liberi în Africa dacă, atunci cînd trecem de marginile acestui continent, sîntem tratați ca «inferiori».

Lupta pentru independență a fost dureroasă. A fost, totuși, o perioadă mai ușoară decît cea de azi. În vremea aceea, mobilizarea maselor era susținută de o profundă pasiune națională. În etapa actuală, mai puțin eroică, sentimentul național trebuie să susțină efortul de dezvoltare. Or, acest efort va fi lung, dezvoltarea cere sacrificii și muncă. O proclamație poate aboli colonialismul. Pentru abolirea sărăciei este, însă, nevoie de o revoluție mai profundă decît cea care a dus la independență.

...Tribalismul a fost unul din obstacolele majore pe drumul independenței, colonialiștii utilizîndu-și întreaga abilitate în aplicarea vechiului principiu: a divide pentru a stăpîni. Exacerbat de colonialism, tribalismul rămîne, în Nigeria, de exemplu, o problemă dramatică pentru Africa.

Departe de a accepta fatalitatea antagonismelor de rasă și etnii, am convingerea că ele constituie un apel la construirea unei națiuni unite, fondate pe diversitatea poporului".

La Eindhoven (Olanda) a fost construit un pavilion ultramodern destinat expozițiilor (800 de piese prefabricate : 70 m înălțime).

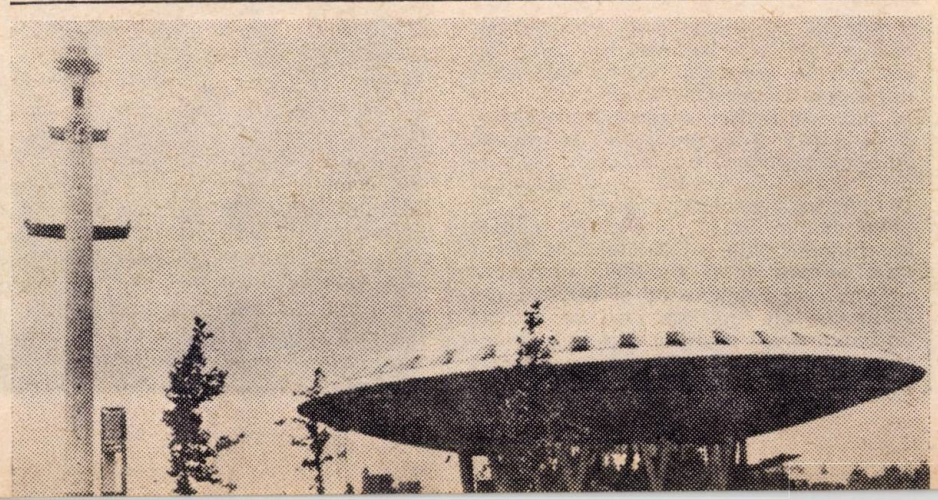

EL NACIONAL
CARACAS

Carlos Lleras Restrepo
președintele Columbiei

„NICI O NAȚIUNE NU POATE ACCEPTA DOMINAȚIA STRĂINĂ"*

NU CRED necesar să descriu în amănunt procesul unei breșe economice crescînde între Statele Unite și America Latină. Aș prefera să mă concentrez asupra cîtorva fapte care ilustrează natura problemelor caracteristice agendei interamericane. Discutarea acestor fapte conține un protest neechivoc și inevitabil împotriva mecanismului economic internațional existent. Așa, de pildă, avem cazul cafelei, care este o sursă importantă de devize străine pentru 14 țări din America Latină și care constituie încă 60 la sută din exporturile totale ale Columbiei.

În 1954, prețul cafelei era de 80 de cenți livra. În același an, un „Jeep" costa 1 377 dolari. Cu alte cuvinte, cu 14 saci de cafea se cumpăra un „Jeep". În prezent, prețul cafelei este de 40 de cenți livra, iar prețul unui „Jeep" este de 2 264 dolari. În prezent, este nevoie de 43 saci de cafea pentru a cumpăra un „Jeep". În 1954, primeam 550 milioane dolari pentru 5 800 000 saci de cafea. În 1969, cu 8 milioane de locuitori mai mult, Columbia va primi în total 320 milioane de dolari pentru 6 500 000 de saci de cafea.

Volumul exporturilor noastre de cafea a crescut din 1954 cu 12 la sută. Dar devizele externe pe care le primim pentru aceasta au scăzut cu 42 la sută. Scăderea prețului cafelei la o livră cu un singur cent reprezintă o pierdere de 8,7 milioane dolari pentru Columbia, 8 milioane pentru America Centrală și 25 milioane pentru Brazilia. Acesta este un fapt șocant și atunci cînd oamenii din S.U.A. își pun întrebări în legătură cu atitudinea și sentimentele Americii Latine, trebuie să țină seama de aceste cifre atît de dramatice.

...Alt fapt. În cursul cîtorva decenii, Columbia a fost producătoare și exportatoare de petrol. În conformitate cu acordurile existente, cea mai mare parte a petrolului necesar consumului nostru intern este cumpărată cu dolari și nu cu *pesos* columbieni de la companiile străine care îl extrag din subsolul nostru. Drept rezultat, au fost ani în care plățile în devize străine pentru a asigura necesitățile noastre proprii de petrol brut au fost mai mari decît totalul dolarilor primiți ca redevențe, impozite și alte plăți din partea companiilor petroliere. Cu alte cuvinte, în anumite perioade am pierdut dolari pentru a cumpăra petrolul propriu.

...Să trecem acum la problema investițiilor particulare străine, problemă care este periodic redescoperită și prezentată Americii Latine drept remediul care poate rezolva toate problemele noastre economice și care ar constitui o substituire corespunzătoare a ajutorului destinat dezvoltării.

O companie străină care face comerț în Columbia a cerut, cu cîtva timp în urmă, autorizația pentru a transfera 230 000 dolari în cursul unui an. A primit împrumuturi din partea sistemului bancar columbian în valoare de 2 300 000 dolari. Capitalul total plătit de această firmă a fost de 14 000 dolari. Cu alte cuvinte, compania scotea din țară într-un singur an o sumă de nouă ori mai mare decît investiția inițială. Nu încape îndoială că cineva se îmbogățea cu acest tip de operațiuni, dar acest cineva nu era Columbia.

La o altă companie — o întreprindere mixtă — asociatul străin cu un capital de 200 000 dolari a primit 900 000 dolari sub formă de beneficiu și 700 000 dolari gratificații într-un singur an. În mod uzual, firma care primește gratificații este un acționar majoritar în cadrul întreprinderii mixte și, ca atare, își poate impune voința în hotărîrile ce se iau în legătură cu politica companiei, în timp ce acționarul local este lipsit de apărare datorită poziției sale minoritare. Așa cum a arătat experiența din Cuba, nu este posibil să se mențină un climat favorabil investițiilor străine în astfel de condiții. Dincolo de un anumit punct, proprietatea sau controlul străin asupra mijloacelor de producție tind să deformeze personalitatea unei națiuni și, ca atare, provoacă reacții imprevizibile. Nici o națiune nu poate accepta dominația străină la nivelul superior al economiei sale. Din această cauză, Columbia ar prefera, dacă ar fi posibil, să obțină capital străin sub formă de împrumuturi mai degrabă decît sub formă de investiții directe.

Anumite practici actuale în domeniul comerțului tind spre menținerea venitului țărilor în curs de dezvoltare la un nivel cît mai scăzut. Dacă exportăm cafea, atunci sîntem nevoiți s-o exportăm sub formă de grăunțe verzi, nici prăjită, nici prelucrată ; petrolul — în formă brută, zahărul — de asemenea, vîndut sub formă brută, iar minereurile fără a fi prelucrate. Prin mă-

*) Extrase din expunerea ținută la Clubul național al presei din Washington

reflector

ECONOMIA VENEZUELEI

Venezuela (912 050 kmp, 9 350 000 de locuitori în 1967) se numără, fără îndoială, printre republicile latino-americane cu cea mai mare stabilitate monetară. Ritmul de creștere a populației sale este ridicat, peste jumătate din locuitori fiind sub 20 de ani. Cum reușesc cei aproape 400 000 de oameni care intră în fiecare an în cîmpul muncii să găsească de lucru, iată o problemă chiar și pentru o țară cu finanțe solide cum este Venezuela. Această problemă cu caracter social și economic dă foarte mult de furcă forurilor competente.

Venitul pe cap de locuitor este relativ ridicat, dar cifra induce oarecum în eroare întrucît muncitorii din industria petrolieră, care au salarii mari, fac să se ridice media de salarizare, în timp ce muncitorii din celelalte sectoare, inclusiv din sectorul petrochimic în curs de dezvoltare, dar în special cei ce lucrează în agricultură, realizează venituri foarte modeste.

Costul vieții a rămas surprinzător de stabil în ultimii cinci ani, înregistrînd o creștere de numai 0,7 la sută pe an : aceasta în comparație în special cu Uruguayul, odinioară „o țară model", și cu colosul brazilian, unde creșterea ajunge pînă la 55 la sută. Ceilalți indici contribuie și ei la trasarea unei imagini pozitive a Venezuelei în cadrul latino-american. Producția de energie electrică pe cap de locuitor ajunge la 985 kWh, față de numai 388 kWh în Peru și 142 kWh în Ecuador. Consumul de oțel pe cap de locuitor depășește pe cel din Mexic, Argentina sau Brazilia.

Punctul nevralgic al economiei Venezuelei constă în structura sa unilaterală în domeniul comerțului exterior, dacă se ține seama de faptul că 93 la sută din export e furnizat de petrol și numai 5 la sută din minereu de fier care, potrivit specialiștilor, este de o calitate superioară și se extrage în cea mai mare parte în exploatări la zi. Și orientarea exporturilor este unilaterală. El se îndreaptă în special spre nord, adică spre S.U.A., ceea ce are drept consecință o categorică dependență de piața nord-americană. Prin aceasta, economia Venezuelei este, într-adevăr, aprovizionată cu dolari dar, totodată, nu e la adăpost de cercurile de interese dintr-o singură țară. Bineînțeles că această situație are și consecințe politice. Nimănui nu-i place dependența, nici popoarelor și nici persoanelor particulare.

(După **Neue Zürcher Zeitung**)

suri tarifare sau prin alte mijloace, unele națiuni industrializate descurajează înființarea de rafinării și crearea de condiții pentru prelucrarea produselor noastre de export în America Latină, lipsindu-ne, astfel, de valoarea adăugată, de venitul și de locurile de muncă pe care aceste facilități le-ar putea genera.

Ni se dau multe sfaturi în legătură cu necesitatea creșterii și diversificării exporturilor noastre. Puțini latino-americani au nevoie să fie convinși de pericolele pe care le implică dependența în prea mare măsură, în mod exclusiv, de o singură marfă supusă unor fluctuații violente și brusce. Dar atunci cînd vine momentul să se dezvolte noi exporturi, acestea se lovesc în mod sistematic de interesele unor națiuni industriale.

...În ciuda multor factori descurajatori și a aparentei incompatibilități de interese care se află în conflict, putem privi cu optimism viitorul nostru. În conformația acestui viitor, Columbia, America Latină, vor avea nevoie de înțelegerea dv. Fiind cei care formează opinia publică din Statele Unite, o puteți lua cu un pas înainte în efortul de a plasa dialogul interamerican pe o bază mai inspirată și mai constructivă.

THE FINANCIAL TIMES

LONDRA

NU E VORBA DESPRE FOTBAL

PRIMUL lucru pe care trebuie să-l precizăm în ceea ce privește așa-zisul „război al fotbalului" dintre Salvador și Honduras este că a fost provocat nu de fotbal, ci de sărăcie.

Războiul a început în primele zile ale lunii trecute, după ce fiecare țară a cîștigat pe teren propriu un meci împotriva celeilalte, în etapa regională de calificare pentru Cupa Mondială. După ce salvadorienii au cîștigat în capitala lor, Hondurasul a expulzat aproape zece mii dintre muncitorii salvadorieni stabiliți aici. Relațiile diplomatice dintre cele două țări au fost rupte și s-au produs ciocniri.

Oricît de pasionați de fotbal ar fi latino-americanii, această situație nu s-ar fi putut ivi dacă nu ar fi existat multe antagonisme latente în relațiile dintre cele două state din America Centrală.

Cînd aterizezi la San Salvador, avionul trece peste plantații de cafea și bumbac, care par să ocupe fiecare centimetru de teren. Salvadorul se întinde pe o suprafață de numai opt mii mile pătrate pe care se înghesuie 3 250 000 de locuitori. Pentru a se putea întreține, salvadorienii au fost nevoiți să cultive fiecare petic de pămînt. Ei sînt recunoscuți, de asemenea, ca cei mai buni comercianți din America Centrală, dispunînd de firme comerciale și de un sector industrial. Mai mult încă, economia salvadoriană s-a aflat, în general, în mîinile salvadorienilor, iar țara — singura din America Centrală care nu are ieșire la Marea Caraibilor — a putut să evite influența comercială nord-americană, care ajunge din New Orleans și Miami pînă în zona Caraibilor.

Călătorului care coboară din avion la Tegucigalpa, capitala Hondurasului, i se înfățișează un cu totul alt tablou. Orașul este înconjurat de păduri acoperite deseori de o ploaie măruntă, contrastînd puternic cu atmosfera limpede și cu soarele permanent din San Salvador. Pornind de pe podișuri, Hondurasul alunecă spre junglele, cîmpiile fierbinți și mlaștinile de pe coasta Caraibilor — unul din cele mai bune pămînturi din lume pentru cultura bananelor. Dar, spre deosebire de Salvador, Hondurasul este o țară cu o populație foarte mică. Pe o suprafață de 43 000 mile pătrate trăiesc doar 2 500 000 de locuitori. Populația este împrăștiată și locuiește în bună parte în zone inaccesibile, multe capitale de district neavînd legături rutiere cu Tegucigalpa (acest oraș este, de altfel, singura capitală sud-americană care nu e deservită de o cale ferată). Principala ramură economică este cultura bananelor, controlată în special de firme din S.U.A., ca „United Fruit" și „Standard Fruit".

Conflictul dintre cele două țări s-a ascuțit în ultimii ani în urma afluxului continuu de salvadorieni, care și-au părăsit țara suprapopulată, plecînd să caute de lucru în alte țări, inclusiv în Honduras. Întrucît în Salvador învățămîntul este mai dezvoltat decît în Honduras, salvadorienii reușesc deseori să obțină slujbe semicalificate, în dauna localnicilor. Aceasta a creat în mod vădit resentimente care au explodat luna trecută sub forma repatrierii forțate a salvadorienilor din Honduras.

Dar trebuie subliniat că decalajul dintre cele două țări nu este mare și nu se pune problema ca salvadorienii să pătrundă pe teritoriul Hondurasului. Faptele infirmă o eventuală asemenea părere. Venitul mediu pe locuitor în Honduras este de 220 dolari anual, în comparație cu 265 dolari în Salvador, în timp ce procentul analfabeților în Honduras este de 55 la sută față de 51 la sută în Salvador. Sărăcia în Salvador este larg răspîndită, atît la sate cît și la orașe. În Honduras, media de viață în 1965 era de 49 de ani, cu zece ani mai mică decît media generală pentru America Latină.

În momentul de față, este greu de apreciat în ce măsură recentele ostilități dintre cele două țări au dăunat economiilor lor. Dar, pe lîngă secătuirea inutilă de resurse provocată de menținerea trupelor pe cîmpul de luptă, cele două țări seamănă o recoltă de amărăciune care va prejudicia acțiunea lor pentru ieșirea din starea de subdezvoltare.

Hugh O'SHAUGHNESSY

Mirko TEPAVAȚ

secretar de stat pentru afacerile externe al R. S. F. Iugoslavia

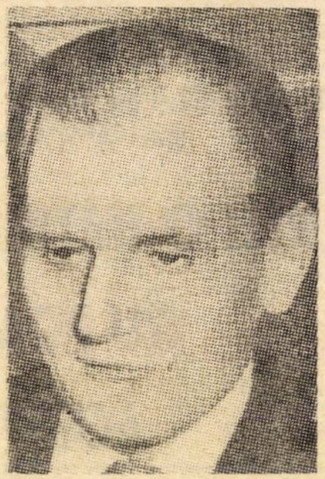

În ședința din 23 aprilie, Vecea popoarelor a Skupștinei Federale hotărîra numirea lui Mirko Tepavaț în funcția de secretar de stat pentru afacerile externe (ministru de externe).

Noul ministru de externe al Iugoslaviei s-a născut în anul 1922 la Zemun, lîngă Belgrad. Încă din primele zile ale războiului de eliberare națională, în anul 1941, Mirko Tepavaț, răspunzînd chemării Partidului Comunist, s-a alăturat unităților de partizani. Curînd, devine membru al Partidului Comunist din Iugoslavia. În perioada războiului îndeplinește mai multe sarcini militar-politice.

Imediat după încheierea războiului, Mirko Tepavaț a fost ales secretar al Comitetului orășenesc din Vrenianin și Pancevo al Partidului Comunist, precum și membru al Comitetului regional Voivodina al Partidului Comunist. Pentru scurt timp, îndeplinește funcția de redactor șef al ziarului „Partiski Radnik". Este, apoi, secretar al Comitetului principal al Uniunii luptătorilor din războiul de eliberare națională, secretar al Vecei pentru învățămînt și cultură al R. S. Serbia și președinte al Comisiei pentru problemele ideologice și de învățămînt a Uniunii Socialiste a Poporului Muncitor din Serbia.

Din anul 1955 pînă în 1959, a lucrat ca director al postului de Radio Belgrad. Apoi, timp de șase ani, îndeplinește funcția de adjunct al secretarului de stat pentru afacerile externe și, ulterior, de ambasador în R. P. Ungară. Alți doi ani, din 1965 pînă în 1967, ocupă funcția de director al ziarului „Politika", după care este ales președinte al Comitetului regional Voivodina al Uniunii Comuniștilor. La cel de-al IX-lea Congres al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, ținut în martie a.c., a fost ales membru al Prezidiului U.C.I.

În noua sa calitate, Mirko Tepavaț a avut ocazia să exprime de mai multe ori poziția Iugoslaviei în principalele probleme ale situației internaționale. Luînd cuvîntul, la 15 iulie, în ședința comună a Vecei Popoarelor și Vecei Social-politice a Skupștinei Federale, secretarul de stat pentru afacerile externe a declarat că R.S.F. Iugoslavia este profund interesată în dezvoltarea colaborării multilaterale cu toate țările, pe baza respectului și intereselor reciproce și că întreaga sa politică este subordonată creării condițiilor pentru atingerea acestui scop.

N. P.

poșta redacției

OXFORD ȘI CAMBRIDGE

Matei Simandan, Arad. 1) Universitatea din Paris a constituit modelul după care s-au creat, în evul mediu, universitățile franceze de la nord de fluviul Loire, din Europa centrală, din Anglia. Cea mai veche dintre universitățile modelate după cea din Paris este Universitatea din Oxford. Se presupune că ea a apărut în secolul al XII-lea, dezvoltîndu-se în jurul nucleului constituit de școlile locale, cu ajutorul unor studenți englezi întorși de la Paris. După ruperea relațiilor între Franța și Anglia în 1167—1168, devin mai frecvente referirile cronicarilor la Oxford ca sediu al unui „studium generale". În 1257, într-un apel adresat regelui, deputații din Oxford vorbeau despre universitatea lor ca fiind „schola secunda ecclesiae", adică întrecută numai de cea din Paris. Cele mai vechi colegii de la Oxford sînt Colegiul universității, fondat de William din Durham în 1249, colegiul Balliol, fondat în 1263, colegiul Merton, fondat în 1264. Universitatea din Cambridge a apărut ceva mai tîrziu decît cea din Oxford dar originile ei trebuie căutate în același secol. În anul 1209, un grup de foști studenți de la Oxford s-a stabilit la Cambridge. Scrisori ale regelui și ale papei din anii 1231 și 1233 atestă că în perioada respectivă Universitatea din Cambridge reprezenta deja un corp constituit, fiind condusă de un cancelar. Ca și la Oxford, stabilizarea universității a început o dată cu constituirea colegiilor : colegiul Peterhouse în 1284, colegiul Michaelhouse în 1324 și fundația „savanții regelui", instituită de Eduard al II-lea în 1326. În secolul al 16-lea aceste ultime două unități au fuzionat, formînd colegiul Trinity. Au urmat colegiul Pembroke în 1347, colegiul Gonville (1350) și colegiul Corpus Christi (1352). Epoca Renașterii și influența lui Erasmus, care și-a desfășurat activitatea atît la Oxford cît și la Cambridge, au avut o mare influență asupra ambelor universități. Mai tîrziu, Cambridge a devenit un centru al doctrinei puritaniste. Fidelitatea celor două universități față de cauza regalismului în timpul războiului civil era pe punctul de a duce la dizolvarea lor. În secolul al XVII-lea, Cambridge a devenit centrul unei mișcări filozofice neoplatoniste. Răspîndirea filozofiei lui Bacon și prezența unor profesori ca Isaac Newton au adus științele exacte în centrul preocupărilor celor două universități. Cambridge căpătînd reputația de a fi o excelentă școală de matematică. În secolele XIX și XX vechile universități britanice s-au modernizat și democratizat continuu. S-au introdus un mare număr de obiecte noi de studiu, examene în scris, corpul profesoral a devenit permanent. Au fost abolite statutele medievale ale colegiilor și li s-a conferit un caracter laic. Cu începere din 1869 s-au creat și un număr de colegii pentru studente, dar abia în secolul nostru fetele au căpătat dreptul de a obține titluri universitare în cele două universități străvechi. 2) Faptul că scrisorile dv. așteaptă uneori răspunsul vreme mai îndelungată se explică prin caracterul întrebărilor care se înscriu destul de imperfect în profilul acestei rubrici. Acordăm prioritate scrisorilor care se referă la probleme de actualitate internațională.

MAREA TERITORIALĂ

În legătură cu răspunsul dat la „Poșta redacției" în „Lumea" nr. 28/1969, referitor la delimitarea mării teritoriale, aș dori să fac unele completări. Stabilirea întinderii mării teritoriale este determinată, îndeosebi, de interesele economice, militare și de securitate ale fiecărui stat riveran. Pînă în prezent nu s-a ajuns încă, așa cum se arată și în răspunsul dv., la stabilirea unei reguli convenționale consacrată într-un tratat internațional multilateral, referitoare la lățimea mării teritoriale, deși noțiunea de mare teritorială și încercările de stabilire a lățimii ei au început să se închege încă în secolele XIII-XIV. Diversele criterii inițiate au lăsat locul unei limite cifrice variind între 3 și 12 mile marine și chiar mult mai mult. Cîteva state au fixat ca limită a mării lor teritoriale trei mile marine, această practică avînd originea istorică în „regula bătăii tunului", cunoscută încă din secolul al XVII-lea. Această limită a fost adoptată, însă, numai de Statele Unite, Anglia și alte cîteva state. Finlanda și Islanda și-au stabilit lățimea mării teritoriale la 4 mile ; Italia, Spania, Grecia, India, Iugoslavia și alte cîteva state la 6 mile ; România, Bulgaria, Indonezia, Uniunea Sovietică ș.a. la 12 mile ; unele țări din America Latină merg pînă la 200 mile. Nici Conferința de la Haga din 1930, care, în cadrul general al codificării progresive a dreptului internațional, își propusese și codificarea normelor referitoare la marea teritorială, nici conferințele de la Geneva din 1958 și 1960 asupra dreptului mării nu au izbutit să ducă la adoptarea unui criteriu unic. În orice caz, discuțiile care au avut loc în special, la cele două conferințe asupra dreptului mării de la Geneva ca și practica multor state învederează că dreptul statelor de a-și fixa lățimea mării teritoriale între 3 și 12 mile marine a căpătat caracterul unei reguli de drept internațional, chiar dacă nu a fost consacrată încă printr-o prevedere expresă a unei convenții multilaterale.

Dumitra POPESCU
București

MORMÎNTUL LUI COLUMB

Fără a pune în discuție cele relatate la „Poșta redacției" din nr. 28 în legătură cu locul unde este înmormîntat Columb, vă trimit și eu cîteva amănunte cunoscute de mine. Către sfîrșitul vieții sale, Columb a îndurat lipsuri serioase și, cu toate insistențele curții regale, n-a renunțat la titlul său de vicerege în schimbul sumelor oferite. După moartea lui Columb, cînd, hărțuită de creditori a trebuit să plece din Valladolid, soția lui și-a înmormîntat provizoriu soțul în biserica franciscanilor din această localitate. Conform dorinței lui Columb, în sicriu au fost introduse și cătușele cu care îi fuseseră ferecate mîinile în anul 1500, cînd a fost arestat pe nedrept și dus în Spania. La șapte ani după înmormîntare, sicriul său a fost mutat la Sevilla și depus în biserica Sf. Ana aparținînd călugărițelor Las Cueva. Abia peste 33 de ani a fost transportat la Santo Domingo. În anul 1795, spaniolii, cedînd insula Haiti francezilor, au scos în mare grabă un sicriu de plumb din zidul catedralei din Santo Domingo și l-au dus la Santiago, pe insula Cuba. Au pretins că era sicriul cu rămășițele lui Columb, dar n-au avut dovezi în acest sens. Chiar dacă ar fi fost așa, nici în acest loc nu i-a fost dat marelui navigator să rămînă pe veci. Pierzînd războiul cu Statele Unite, spaniolii au părăsit în anul 1900 Cuba și, plecînd, au luat din nou cu ei sicriul pentru a-l așeza într-un „definitiv loc de veci", în catedrala din Sevilla, unde azi se înalță un frumos monument funerar. Cunoscută fiind descoperirea sicriului din Santo Domingo în anul 1877, vreau să arăt și argumentele cu care ea este combătută : 1. De ce în sicriul din Santo Domingo nu s-au găsit cătușele despre care se știe că au fost introduse o dată cu trupul lui Columb ? 2. Inscripția care menționează că în sicriu se odihnește „descoperitorul Americii" este socotită prea exagerat de precisă și de aceea provoacă îndoială. La moartea descoperitorului său, Lumea Nouă încă nu purta denumirea de America. Această denumire este menționată pentru prima oară în 1507, un an după moartea lui Columb, pe o hartă a lumii întocmită de desenatorul german Waldseemüller.

D. MACH
Cîmpia Turzii

Mircea Lupan, Rîmnicu Vîlcea. Cel mai lung pod suspendat din lume, „Podul speranței", va lega Sicilia de Italia. Construcția propriu-zisă va începe peste doi ani și va dura cinci ani. Costul lucrării este apreciat la cel puțin cinci miliarde de dolari, care vor fi amortizați prin taxele de trecere percepute pînă la sfîrșitul secolului nostru. De curînd, s-au încheiat problemele preliminare care au durat zece ani și au dus la concluzia că este pe deplin posibil să se construiască acest pod. El va trece peste strîmtoarea Messina, în care pericolele îngemănate ale Scilei și Caribdei puneau altădată în pericol viața marinarilor. Se crede că va insufla o viață economică nouă Siciliei, înlesnind enorm transportarea produselor agricole ale insulei și traficul turistic.

Victor E. Stan, comuna Vulcănești, județul Prahova. În Franța, votul este secret, atît pentru cei ce votează direct, cît și pentru cei ce votează prin procură, așa cum a făcut generalul de Gaulle.

Ing. Eugen Petrescu, București. Puteți găsi datele care vă interesează în orice calendar sau almanah pe 1969.

Platon Popescu, comuna Pietroșani, județul Teleorman. Pînă în prezent nu a fost desemnat încă nimeni pentru a ocupa funcția vacantă.

Teodor Popa, Orașul Dr. Petru Groza. Ne pare rău, dar nu sîntem în măsură să vă furnizăm adresele solicitate. Cereți sprijinul facultății al cărei student sînteți.

Laur Preda, București. Toate completările și însemnările trimise de dv. prezintă interes, introducînd în discuție elemente mai puțin cunoscute. Spațiul „Poștei redacției" este, însă, solicitat de intervențiile și întrebările a tot mai mulți cititori și, ca atare, nu avem posibilitatea de a publica tot ceea ce ne trimiteți. Savuroasele amintiri despre crîșma „La lupul cu leica", de unde a pornit viitorul coproprietar al lui „Le Figaro", Cotnăreanu, întregesc imaginea pe care o conturase articolul lui H. Dona ; datele despre N. Titulescu sînt exacte, dar ele nu răspund întrebării cititorului George Geantă, din Caracal, căruia îi recomandăm să citească lucrarea „N. Titulescu" de I. Oprea. Ținînd seama de interesul dv. pentru figura lui Clémenceau și de detaliile pe care le cunoașteți în legătură cu personalitatea lui complexă, v-am sugera să scrieți o evocare multilaterală. Așteptăm, în continuare, scrisorile dv.

Mihai Nueleanu, comuna Aninoasa, județul Gorj. Realizarea propunerii dv. ar determina sporirea prețului de cost — și deci și de vînzare — al revistei. Pentru moment, nu avem în vedere modificarea formatului sau a structurii grafice actuale.

V. Turcu, Brăila. După 1971, Marea Britanie, care deține cîndva controiul absolut asupra Oceanului Indian, din Africa de sud pînă în India și Ceylon la nord și pînă la Singapore și Noua Zeelandă spre răsărit, nu va mai păstra decît un mic port de escală la Gan în insulele Maldive.

poșta redacției

SABORDAJUL DE LA SCAPA FLOW

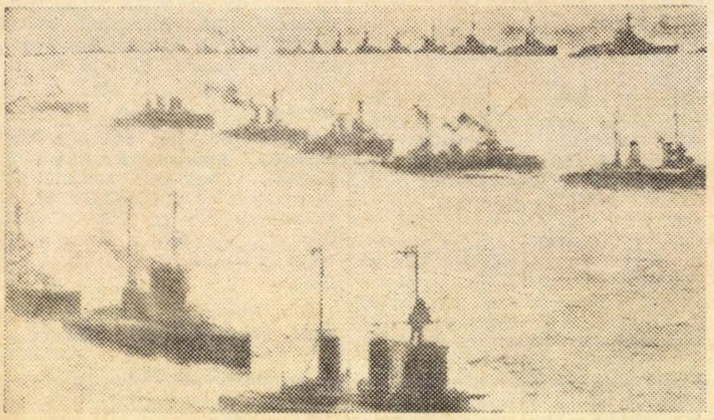

Virgil Marinescu, Bîrlad. Data exactă este 21 iunie 1919, iar împrejurările în care s-a produs sabordajul au fost următoarele : flota de război germană, formată din 73 de nave, a fost internată — în noiembrie 1918 — în nordul Scoției, la Scapa Flow. Conform condițiilor armistițiului, această flotă fusese predată aliaților ca gaj, pînă la semnarea păcii. Întregul efectiv al echipajelor — constituit prizonier — a rămas pe vase, sub comanda contraamiralului Reuter. Acționînd din proprie inițiativă, acesta a pregătit cu minuțiozitate, în timpul lungilor săptămîni și luni de așteptare, operațiile de scufundare a flotei pentru cazul în care tratatul de pace ar fi atribuit-o aliaților. Pregătirile au culminat prin ordinul scris, înmînat fiecărui comandant de unitate, prevăzînd scufundarea vaselor la semnalul ce se va da de pe crucișătorul „Emden", pe care se afla comandamentul de staționare, cu Reuter în frunte. La 17 iunie, aliații — care refuzaseră contrapropunerile germane — au dat un ultimatum de cinci zile pe care plenipotențiarii Germaniei l-au acceptat. Între condițiile impuse, era și predarea flotei internată la Scapa Flow. La 21 iunie, cînd amiralul englez Freemantle a început pregătirile de preluare, Reuter a lansat semnalul stabilit : „Scufundați, imediat, toate vasele". Ordinul a fost executat, echipajele deschizînd hublourile și trapele de lansare a torpilelor. Inundate, navele s-au scufundat una după alta. În mai puțin de cinci ore, întreaga flotă fusese înghițită de apă — 10 cuirasate, 6 crucișătoare de luptă, 8 crucișătoare ușoare și 49 de distrugătoare. A fost cel mai mare sabordaj cunoscut în istoria modernă a navigației. Contra-amiralul Reuter a fost luat prizonier, împreună cu membrii echipajelor navelor scufundate. Guvernul englez a hotărît judecarea lui Reuter, dar aceasta nu a avut loc niciodată, iar în iunie 1920 el a fost repatriat. Cîteva dintre navele scufundate au fost scoase la suprafață în 1924.

ANTONIO ARGUEDAS

D. Viziru, Constanța. Este adevărat că fostul ministru de interne al Boliviei, Antonio Arguedas, își părăsise țara după ce s-a aflat că el predase guvernului cubanez jurnalul lui Che Guevara. El s-a reîntors însă, curînd după aceea, în Bolivia. A fost pus sub acuzare în legătură cu predarea jurnalului și eliberat contra unei cauțiuni. Amnistia acordată ulterior de președintele țării a îndepărtat amenințarea unei condamnări. În ultimele luni, însă, s-au produs două atentate împotriva sa. Mai întîi, s-a aruncat dinamită în casa lui, apoi, la 6 iunie, în timp ce mergea pe stradă, persoane neidentificate au tras în el dintr-un automobil. A fost internat în spital pentru că fusese împușcat în braț și, după ce s-a vindecat, a cerut azil politic la ambasada mexicană, declarînd că face acest lucru din cauza „instabilității guvernului constituțional" și a „încercărilor militarilor de dreapta" de a-l asasina.

AL 18-LEA PREȘEDINTE

David Străinescu, București. Pentru a vă convinge că Georges Pompidou este cu adevărat al 18-lea președinte al Franței (și nu al 19-lea, cum ați citit după alte surse), revedeți în „Lumea" nr. 22/1969, pag. 31, sub titlul „Președinții Franței", ordinea în care s-au succedat șefii regimului republican francez, iar în „Lumea" nr. 24/1969, pag. 31, sub titlul „Regimuri franceze", alternanța între republică și monarhie după 1870.

CANALUL DE SUEZ, MONARHII

Octavian Clapon, Iași. 1) Transportat cu vase de mare tonaj în jurul Africii, petrolul din Orientul Mijlociu revine mai ieftin decît transportat cu navele de tonaj mai mic al căror gabarit le permitea să treacă prin Canalul de Suez. Pierderile bănești suferite de R.A.U. ca urmare a întreruperii tranzitului prin Canal sînt compensate prin alocații speciale din partea Kuweitului și Arabiei Saudite. 2) În legătură cu Onassis, vedeți răspunsul dat în nr. 30/1969 cititorului Mihai Bîrzu din Cluj. 3) Atît Marea Britanie cît și Japonia sînt monarhii constituționale, în care guvernarea este exercitată de puterea executivă, nu de suveran. Moștenitorul tronului Angliei este prințul Charles de Wales. Și în Japonia este asigurată succesiunea tronului. 4) Într-o revistă de politică externă nu-și poate găsi locul o rubrică rezervată faptelor diverse din țară. 5) În completarea datelor cuprinse în articolul „Omul pășește pe Lună", citiți răspunsul dat cititorului A. Lateș din București, în nr. 30/1969.

INSTITUȚII INTERGUVERNAMENTALE

Cornel Dincu, Lugoj. Instituțiile intergovernamentale legate de O.N.U. sînt : Organizația Internațională a Muncii (O.I.M.) cu sediul la Geneva ; Organizația Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (F.A.O.), cu sediul la Roma ; Organizația Națiunilor Unite pentru educație, știință și cultură (U.N.E.S.C.O.) — Paris ; Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.). — Geneva ; Uniunea Poștală Universală (U.P.U.) — Berna ; Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor (U.I.T.) — Geneva ; Organizația Aviației Civile Internaționale (O.A.C.I.) — Montreal ; Banca Internațională pentru reconstrucție și dezvoltare (B.I.R.D.) — Washington ; Fondul Monetar Internațional (F.M.I.) — Washington ; Organizația Meteorologică Mondială (O.M.M.) — Geneva ; Asociația Internațională pentru dezvoltare (A.I.D.) — Washington ; Agenția Internațională pentru energia atomică (A.I.E.A.) — Viena ; Organizația interguvernamentală consultativă pentru navigația maritimă (I.M.C.O.) — Londra ; Societatea Financiară Internațională (S.F.I.) — Washington ; Comisia Interimară a Organizației internaționale de comerț (C.I.O.I.C./GATT) — Geneva.

CONGRESUL AL XVI-LEA AL P.C. DIN ISRAEL

Mișu Lerner, Brăila. Congresul al XVI-lea al Partidului Comunist din Israel (MAKI) care a avut loc în noiembrie 1968, și-a exprimat aprobarea față de rezoluția Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967 și s-a pronunțat pentru „elasticitate în ce privește forma tratativelor, în vederea realizării unui adevărat acord de pace, care să nu se întemeieze pe cuceriri teritoriale". În hotărîrea Congresului se arată că P.C.I. „cere guvernului o atitudine clară împotriva liniei anexioniste și pentru o linie de pace. Atîta vreme cît n-a fost obținută pacea, Congresul P.C.I. este pentru luarea de măsuri de apărare eficiente, în fața oricărei posibilități de atac împotriva Israelului, de oriunde ar veni ea". Iată și bazele propuse de Congresul al XVI-lea al P.C.I. pentru un program de pace : „a) să se acorde poporului arab palestinian de pe teritoriile deținute posibilitatea de a-și desemna o reprezentanță națională, democrată, doritoare de pace cu care guvernul Israelului să ducă tratative pe baza principiilor autodeterminării pentru fiecare popor și a coexistenței pașnice între popoare, în vederea rezolvării de comun acord a problemelor teritoriale, refugiaților, dezvoltării economice, administrației militare, securității, pînă cînd poporul arab palestinian va decide viitorul politic al teritoriului său în conformitate cu voința sa ; b) tratate de pace cu toate statele arabe vecine, pe baza rezoluției Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967, pentru a se stabili de comun acord condițiile unei păci drepte și durabile, pentru a se trasa de comun acord granițe sigure și recunoscute, pentru a se concretiza rezolvarea justă a problemei refugiaților ; c) un plan de dezvoltare regională, stabilit de comun acord între statele arabe și Israel și realizat cu ajutor internațional ; d) garanții internaționale pentru acordurile de pace dintre statele din regiune, încetarea cursei înarmărilor, demilitarizarea nucleară, neutralizarea Orientului Mijlociu".

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

Uzina mecanică de maşini şi utilaj minier—Baia Mare

str. Baia Sprie nr. 170 — telefon 2411

«BAIA MARE»

- Filtre de vid
- Celule de flotare
- Agitatoare
- Colivii de extracţie
- Pompă de tulbureală şi antiacide de mină
- Instalaţii de manevrat vagonete la rampa puţului
- Clasare spirale şi cu greblă
- Îngroşătoare
- Alimentatoare diferite
- Vagonete de funiculare
- Ciururi vibratoare

Elegante, moderne, de bun gust!

Lei 2

DGCPTI

● baticuri ● țesături diferite pentru toate categoriile de cumpărători ● ciorapi fire sintetice ● lenjerie din fire sintetice pentru femei ● tricotaje p.n.a. ● tricotaje „melană" ● garnituri de pat

Nr. 32 31 iulie 1969

CABINETUL DE PARTID BIBLIOTECA SIBIU

LUMEA

CONGRESUL AL X-LEA AL P. C. R.
EVENIMENT ISTORIC ÎN VIAȚA POPORULUI NOSTRU

Activitatea pe plan internațional a Partidului Comunist Român va avea și în viitor ca obiectiv esențial asigurarea condițiilor externe pentru desfășurarea nestingherită a operei pașnice de construcție socialistă în patria noastră, dezvoltarea și întărirea relațiilor politice și economice cu toate țările socialiste, creșterea aportului la întărirea unității mișcării comuniste și muncitorești internaționale, solidaritatea cu toate forțele progresiste, antiimperialiste, cu toate țările iubitoare de pace, în lupta pentru crearea unui climat internațional de securitate, cooperare și încredere între popoare.

(Din Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al X-lea al Partidului)

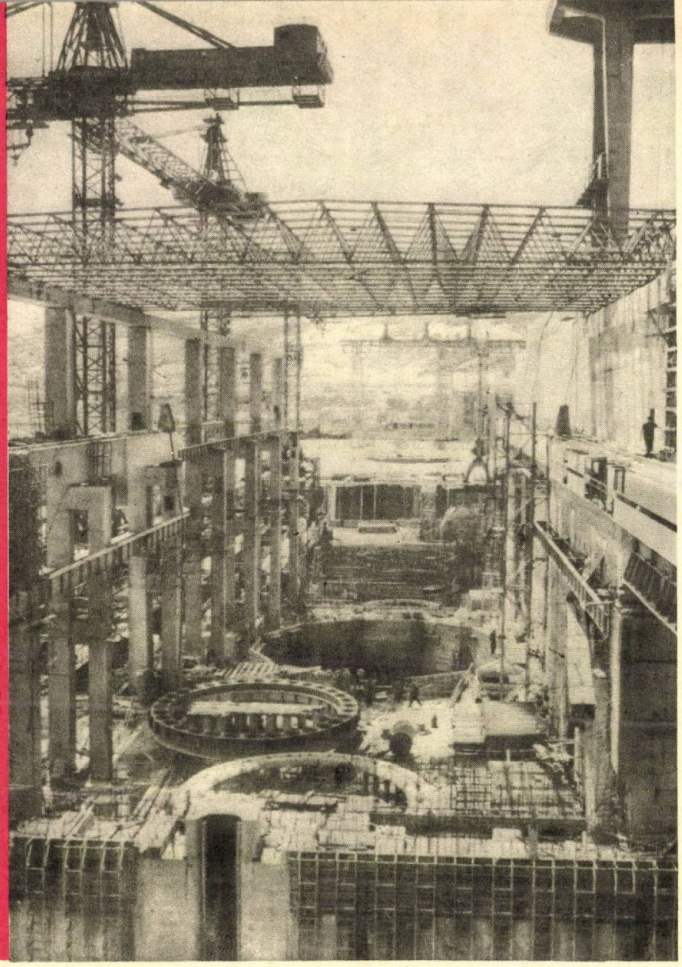

Sistemul hidroenergetic de la Porțile de Fier. Viitoarea sală a turbinelor

În apropiere de Deva se construiește o termocentrală cu o putere de 800 MW

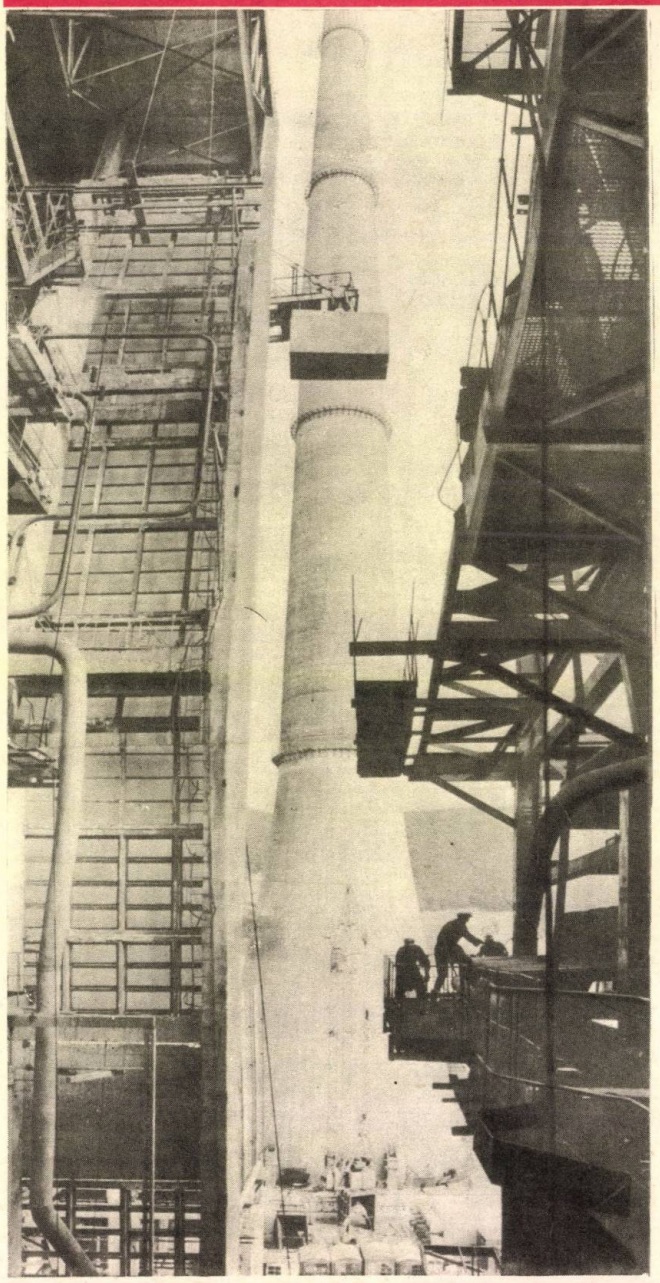

„Sub conducerea partidului, poporul român a făurit o economie puternică, prosperă, a asigurat avîntul nestăvilit al forțelor de producție, înfăptuind politica de industrializare socialistă, de dezvoltare și modernizare a agriculturii, de ridicare a nivelului de viață al tuturor cetățenilor patriei".

(Din Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al X-lea al Partidului).

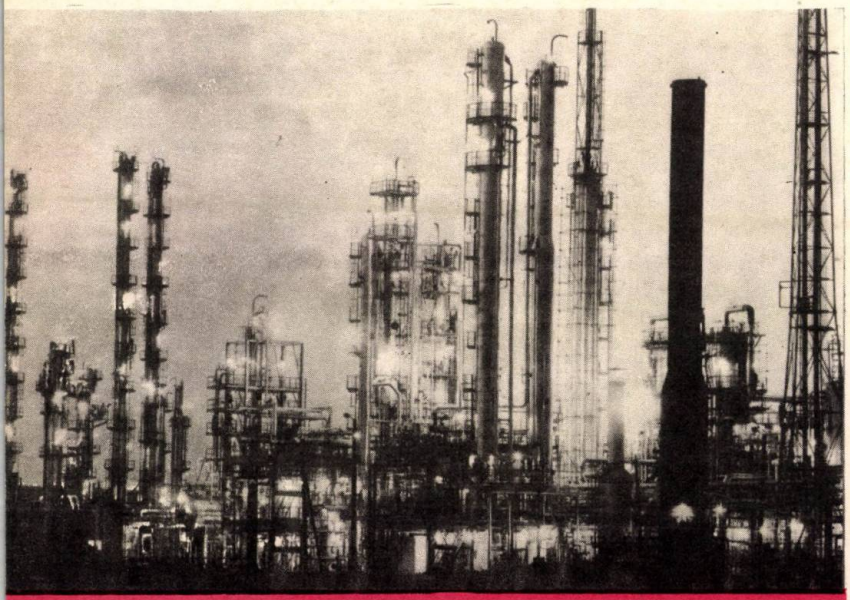

Combinatul Petrochimic din Pitești

Noul cartier de locuințe din Piatra Neamț

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 32 (301) — 31 IULIE 1969

sumar

2 PARTIDUL — FĂURITORUL POLITICII INTERNE ŞI EXTERNE A ROMÂNIEI SOCIALISTE

ARTICOLE

4 Cadrul şi principiile politicii externe a României socialiste. *George Macovescu, prim-adjunct al ministrului afacerilor externe*
6 Adeziunea întregului popor. *Cristian Popişteanu*
7 România în organizaţiile internaţionale. *Mircea Malița, adjunct al ministrului afacerilor externe*
11 Vizita în România a preşedintelui Statelor Unite, Richard Nixon
12 Universitatea americană. *Alexandru Ivasiuc*
19 De la Altfortville la Issy-Les-Moulineaux. *Florica Şelmaru*

CORESPONDENŢE

14 MOSCOVA. Contacte diplomatice multilaterale. *Silviu Podină*
15 SOFIA. Semnul victoriei. *Rodica Dumitrescu*
16 BELGRAD. Pe traseul Belgrad—Bar. *Nicolae Plopeanu*
17 BUDAPESTA. Noile edificii ale capitalei. *Alexandru Pintea*
21 LONDRA. Candidatura britanică la Piaţa comună. *Liviu Rodescu*
22 BOGOTA. Nonconformism clerical. *Dr. Leopoldo Vargas*
23 VOLTA SUPERIOARĂ. Militarii, civilii şi puterea. *Edmond Frédéric*

REPORTAJ PE GLOB

18 Coordonate helvetice. *Rodica Georgescu*

24 Ultimele zile în bunkerul lui Hitler (2). *Lev Bezîmenski*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—30 Le Monde Diplomatique, Le Monde, The Guardian, The Economist

POŞTA REDACŢIEI (31—32)

În acest număr:

PARTIDUL — FĂURITORUL POLITICII INTERNE ŞI EXTERNE A ROMÂNIEI SOCIALISTE

pag. 2

Cadrul şi principiile politicii externe a ţării noastre

George Macovescu

pag. 4

România în organizaţiile internaţionale

Mircea Malița

pag. 7

Corespondenţe speciale din

MOSCOVA ● SOFIA ● BUDAPESTA
BELGRAD ● LONDRA ● BOGOTA

PARTIDUL
FĂURITORUL POLITICII INTERNE ŞI EXTERNE A ROMÂNIEI SOCIALISTE

Într-o atmosferă de puternic entuziasm şi vie efervescenţă creatoare, de reafirmare unanimă a profundului ataşament faţă de întreaga politică, internă şi externă, a Partidului Comunist Român, poporul nostru întîmpină sărbătoreşte Congresul al X-lea al P.C.R. — eveniment de o deosebită însemnătate în viaţa partidului, în dezvoltarea României socialiste. Vasta dezbatere populară, care a precedat convocarea Congresului, a relevat adeziunea deplină a comuniştilor, a tuturor oamenilor muncii faţă de luminosul program de înflorire a patriei cuprins în Tezele şi Proiectul de Directive pentru Congresul al X-lea, hotărîrea lor neclintită de a nu precupeţi nici un efort pentru traducerea sa în viaţă ; ea a demonstrat în mod strălucit unitatea şi coeziunea ţării în jurul partidului şi al conducerii sale, în frunte cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru a cărui realegere în înalta funcţie de secretar general al Comitetului Central al partidului s-au pronunţat, într-o impresionantă unanimitate, întregul nostru partid, întregul popor român.

Drumul glorios străbătut de ţara noastră în toate planurile vieţii sociale, prezenţa ei tot mai activă în viaţa internaţională sînt indisolubil legate de vasta activitate creatoare a Partidului Comunist Român, făuritorul politicii interne şi externe a României socialiste, de creşterea şi afirmarea continuă a rolului său, ca forţă îndrumătoare şi conducătoare a societăţii. De-a lungul celor aproape 50 de ani de existenţă, Partidul Comunist Român — preluînd şi ridicînd pe o treaptă superioară tradiţiile glorioase de luptă ale poporului nostru pentru eliberarea socială şi naţională — s-a afirmat ca forţa cea mai înaintată, mai hotărîtă şi mai consecventă în lupta oamenilor muncii pentru transformarea revoluţionară a societăţii, pentru înflorirea patriei.

Întregul nostru popor urmează astăzi cu încredere şi dragoste partidul comunist deoarece consideră, pe drept cuvînt, politica partidului drept propria sa politică, deoarece Partidul Comunist Român a dovedit prin fapte că îşi îndeplineşte cu cinste misiunea sa istorică, mandatul primit din partea clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii de a conduce destinele ţării. Pe măsura înaintării pe drumul făuririi noii orînduiri, partidul —continuînd să întruchipeze avangarda marxist-leninistă a clasei muncitoare din ţara noastră — acţionează ca cel mai fidel exponent al aspiraţiilor fundamentale ale poporului român, ca reprezentant şi conducător recunoscut al întregii noastre naţiuni socialiste. Coeziunea şi strînsa unitate dintre partid şi popor, asigurarea conducerii de către partid constituie una dintre sursele fundamentale ale dinamismului şi vitalităţii societăţii noastre, chezăşia mersului nostru neabătut pe calea socialismului, a ridicării ţării pe noi trepte ale progresului şi civilizaţiei umane.

În prezent, cînd procesul de făurire a noii orînduiri a intrat într-o nouă etapă, complexitatea sarcinilor ce se pun în toate domeniile, amploarea tot mai mare a participării maselor la viaţa economică, politică şi socială, importanţa deosebită a activităţii ideologice şi educative în dezvoltarea societăţii sporesc răspunderile partidului, reclamă în mod imperios creşterea continuă a rolului partidului ca forţă conducătoare a societăţii noastre.

Viaţa a confirmat întru totul orientarea principială dată politicii interne şi externe a ţării de către Congresul al IX-lea al P.C.R., a ilustrat caracterul realist al amplului program de dezvoltare a României elaborat cu patru ani în urmă. Aplicarea consecventă, şi totodată creatoare, a principiilor marxist-leniniste la condiţiile ţării noastre, preocuparea permanentă pentru organizarea şi conducerea nemijlocită a procesului de adîncire şi perfecţionare multilaterală a noii orînduiri sociale, de dezvoltare a democraţiei socialiste în raport cu cerinţele mereu crescînde ale progresului economic şi social, imprimarea unui spirit novator în toate domeniile societăţii, receptiv la tot ceea ce este avansat în gîndirea şi practica socială — toate acestea au asigurat, în ultimii ani, mersul continuu ascendent al economiei, dinamismul întregii vieţi social-politice.

În acelaşi timp, în strînsă conexiune cu marile înfăptuiri dobîndite pe drumul socialismului, România — prin aplicarea consecventă a politicii elaborate de partid — şi-a sporit continuu contribuţia la întărirea forţelor revoluţionare şi progresiste din lumea întreagă, la promovarea principiilor de pace şi colaborare dintre popoare, la lupta pentru triumful cauzei libertăţii şi progresului popoarelor. În aceşti ultimi ani, ţara noastră s-a afirmat tot mai mult ca un detaşament activ al luptei pentru socialism, pentru dezvoltarea multilaterală a relaţiilor frăţeşti cu celelalte state socialiste, cu toate statele lumii, pentru soluţionarea problemelor actuale de care depind progresul şi securitatea omenirii. România socialistă şi-a cîştigat un loc de prestigiu pe arena mondială, dinamismul relaţiilor sale externe, stima şi consideraţia de care se bucură în rîndurile opiniei publice mondiale, ecoul larg al poziţiilor constructive pe care le-a adoptat sau susţinut în probleme-cheie ale vieţii internaţionale contemporane oglindind, încă o dată, justeţea coordonatelor fundamentale ale activităţii interne şi internaţionale a partidului şi statului nostru, identificarea lor cu cerinţele vitale ale ţării, ale socialismului.

Ceea ce conferă forţă şi vitalitate politicii externe a partidului nostru este, în primul rînd, faptul că principiile de bază şi liniile directoare ale acestei activităţi dau glas intereselor vitale ale poporului român, pornesc de la necesitatea asigurării unor condiţii favorabile operei de construcţie socialistă în ţara noastră şi, în acelaşi timp, exprimă înţelegerea deplină a înaltei răspunderi pentru soarta păcii şi progresului în întreaga lume, pentru destinele socialismului. Această orientare generală a politicii externe a României socialiste are la bază îmbinarea justă, în spiritul marxism-leninismului, a intereselor naţionale şi celor internaţionale ale popoarelor, care — într-o strînsă unitate dialectică — determină concordanţa deplină dintre eforturile fiecărei ţări pentru făurirea societăţii socialiste, pentru propăşirea ei multilaterală şi preocuparea constantă pentru dezvoltarea solidarităţii internaţionaliste, pentru întărirea forţelor mondiale ale socialismului, progresului şi păcii. Apărător credincios al intereselor naţionale ale poporului, acţionînd cu fermitate şi hotărîre pentru făurirea noii orînduiri în ţara noastră, Partidul Comunist Român îşi aduce, în acelaşi timp, întreaga contribuţie la dezvoltarea colaborării frăţeşti, internaţionaliste cu ţările socialiste, cu partidele comuniste şi muncitoreşti, cu toate forţele antiimperialiste, îşi îndeplineşte îndatoririle naţionale cît şi internaţionale, contribuind la mersul înainte al socialismului, la creşterea prestigiului şi influenţei sale în lume.

Parte integrantă a liniei sale generale, politica externă a Partidului Comunist Român are o fundamentare profund științifică, se întemeiază pe analiza adîncă, marxist-leninistă, a legilor obiective de dezvoltare a societății omenești, în epoca noastră de trecere de la capitalism la socialism, a caracteristicilor și tendințelor vieții internaționale contemporane în întreaga sa complexitate, a raporturilor de forțe pe arena mondială. Studierea atentă și cunoașterea temeinică a realităților internaționale actuale, în lumina noilor fenomene, a proceselor social-economice și politice care au loc în prezent în lume, au permis partidului nostru să dea un răspuns științific la problemele ridicate de evoluția societății contemporane, să elaboreze o politică externă justă, în deplin acord cu interesele poporului, ale cauzei socialismului.

Partidul nostru a relevat și subliniat în permanență faptul — de o deosebită însemnătate — că evoluția societății contemporane evidențiază lărgirea și întărirea continuă a forțelor progresului și păcii, creșterea influenței lor asupra cursului evenimentelor internaționale, că împotriva imperialismului, în apărarea păcii, alături de țările socialiste — principalul reazem al păcii și progresului —, de mișcarea comunistă și muncitorească internațională, de tinerele state independente, se ridică noi pături și categorii sociale, cercuri politice din cele mai diverse, mișcări general-democratice, pături tot mai largi ale opiniei publice internaționale, — inclusiv cercuri guvernamentale din Occident —, profund interesate în desfășurarea unui curs pozitiv al vieții internaționale, în dezvoltarea colaborării între popoare. Desigur, atîta timp cît există imperialismul continuă să existe și pericolul unui nou război mondial. Cercurile imperialiste, reacționare se străduiesc din răsputeri să oprească evoluția progresistă a omenirii, încearcă să provoace încordare în lume, atentează la suveranitatea și independența altor popoare, dar ele nu mai pot determina astăzi cursul evenimentelor. Ceea ce prevalează tot mai mult în viața internațională este creșterea tendințelor, cu fiecare zi tot mai puternice, îndreptate spre destindere și colaborare, spre pace și securitate, spre înțelegere și încredere între popoare. Evoluția vieții internaționale confirmă întru totul — în pofida oricăror inevitabile zig-zaguri — caracterul obiectiv al procesului ascendent de dezvoltare progresistă a lumii contemporane.

Fundamentarea științifică a soluțiilor și aprecierilor, înalta principialitate — străină oricărei tratări conjuncturale și, în același timp, ostilă oricărei închistări a gîndirii —, realismul și deplina luciditate, spiritul de inițiativă și consecvență, dinamismul și caracterul constructiv — constituie trăsături esențiale, proprii întregii politici a Partidului Comunist Român, care s-au reflectat puternic în activitatea internațională a României socialiste din ultimii ani.

Partidul a asigurat, în permanență, orientarea eforturilor și acțiunilor țării, pe planul relațiilor internaționale, spre obiective majore, de importanță fundamentală în desfășurarea victorioasă a luptei pentru pace și progresul omenirii. Ca țară socialistă, România a militat cu fermitate și hotărîre în toți acești ani pentru întărirea continuă a prieteniei, alianței și colaborării frățești cu țările socialiste — obiectiv central al întregii sale politici externe. Partidul și guvernul nostru au depus eforturi susținute, au întreprins acțiuni practice, concrete pentru dezvoltarea relațiilor cu țările socialiste vecine, cu țările membre ale C.A.E.R. și ale Tratatului de la Varșovia, cu toate țările socialiste — pe baza principiilor marxist-leniniste ale internaționalismului proletar, egalității în drepturi, respectului suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne, cooperării și întrajutorării tovărășești — considerînd că aceasta corespunde atît intereselor poporului român cît și ale celorlalte popoare, constituie un factor de seamă pentru creșterea forței și influenței socialismului.

Acționînd într-un spirit constructiv, Partidul Comunist Român, a pornit întotdeauna de la considerentul că ceea ce unește țările socialiste — identitatea orînduirii sociale și de stat, comunitatea intereselor și țelurilor fundamentale, ideologia comună marxist-leninistă — constituie elementul fundamental, premisa obiectivă pentru întărirea unității țărilor socialiste, pentru dezvoltarea legăturilor de prietenie și colaborare frățească dintre ele. **„Refacerea și întărirea unității țărilor socialiste** — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — **este o cauză scumpă comuniștilor români, oamenilor muncii și nu vom precupeți nimic pentru a contribui la refacerea acestei unități. Știm că de unitatea țărilor socialiste depind în mare măsură sporirea continuă a rolului și prestigiului în lume al socialismului, influența sa asupra dezvoltării sociale contemporane".** Partidul Comunist Român — a cărui activitate a fost pătrunsă întotdeauna de un profund spirit internaționalist — acționează consecvent pentru dezvoltarea colaborării cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu mișcările antiimperialiste, revoluționare și progresiste din toată lumea.

În desfășurarea activității sale internaționale, partidul nostru a pornit de la faptul că desfășurarea cu succes a luptei pentru menținerea și consolidarea păcii — condiție de bază a progresului omenirii — impune răspunderi sporite fiecărui stat, mare sau mic, chemat să-și aducă contribuția la rezolvarea problemelor care frămîntă lumea de astăzi, că problemele păcii și securității nu pot fi soluționate în mod trainic fără participarea activă a tuturor popoarelor lumii. În acest spirit a acționat și acționează România socialistă, promovînd consecvent o politică îndreptată spre îmbunătățirea continuă a climatului internațional, spre dezvoltarea înțelegerii și prieteniei între popoare.

Pornind de la existența obiectivă în lumea contemporană a unui mare număr de țări cu orînduire socială deosebită de a noastră, România a desfășurat și desfășoară o politică activă, de lărgire a legăturilor sale politice, economice, tehnico-științifice cu toate statele lumii, în spiritul coexistenței pașnice. Asemenea legături constituie un imperativ major al epocii noastre, de intensificarea lor continuă fiind strîns legate atît progresul social-economic al fiecărei țări cît și statornicirea unui climat de conlucrare rodnică între popoare, favorabil reglementării pașnice a problemelor litigioase și de natură să ducă la asigurarea păcii în lume.

Constituie un merit dintre cele mai importante al partidului și guvernului țării noastre faptul că, în întreaga lor activitate internațională, au militat și militează neobosit pentru așezarea relațiilor dintre toate statele pe temelia principiilor egalității în drepturi, respectării suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne ale altor state. Aceste principii — care corespund unor cerințe obiective ale vieții internaționale contemporane — se bucură de o recunoaștere tot mai largă, se impun tot mai mult în relațiile dintre state ca premisă hotărîtoare pentru normalizarea și dezvoltarea relațiilor reciproce, pentru asigurarea destinderii și colaborării, pentru triumful cauzei păcii și securității tuturor popoarelor. Țara noastră s-a ridicat cu consecvență în apărarea acestor principii, a acționat și acționează pentru promovarea și respectarea lor deplină, manifestîndu-și deplina solidaritate cu cauza popoarelor care luptă împotriva dominației imperialiste, a colonialismului și neocolonialismului, și sînt hotărîte să-și apere sau să-și asigure independența lor națională, dreptul de a-și decide singure destinul. Pozițiile principiale adoptate de țara noastră în raport cu probleme arzătoare ale asigurării păcii și securității în lume — Vietnamul, Orientul Apropiat, Europa — exprimă aceeași sinceră dorință de a contribui în mod activ la zădărnicirea acțiunilor agresive și a politicii de forță promovate de cercurile imperialiste, la instaurarea unui climat de cooperare și prietenie între popoare, pe baza respectării ferme a normelor dreptului internațional, a intereselor vitale ale tuturor popoarelor.

Așa cum se arată în Tezele C.C. al P.C.R. pentru Congresul al X-lea al partidului, **„Activitatea pe plan internațional a Partidului Comunist Român va avea și în viitor ca obiectiv esențial asigurarea condițiilor externe pentru desfășurarea nestingherită a operei pașnice de construcție socialistă în patria noastră, dezvoltarea și întărirea relațiilor politice și economice cu toate țările socialiste, creșterea aportului la întărirea unității mișcării comuniste și muncitorești internaționale, solidaritatea cu toate forțele progresiste, antiimperialiste, cu toate țările iubitoare de pace, în lupta pentru crearea unui climat internațional de securitate, cooperare și încredere între popoare".** Viața, experiența practică — criteriul suprem al adevărului — au demonstrat și demonstrează, fără putință de tăgadă, că garanția înfăptuirii acestor obiective fundamentale — ca și în general a înaintării continue a României pe calea socialismului — a fost și este conducerea țării de către Partidul Comunist Român, transpunerea în viață a politicii sale marxist-leniniste, pusă în slujba înfloririi patriei socialiste, a triumfului cauzei socialismului, progresului și păcii.

CADRUL ŞI PRINCIPIILE POLITICII EXTERNE A ŢĂRII NOASTRE

George Macovescu
prim-adjunct al ministrului afacerilor externe

Documentele Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român au stabilit cadrul şi principiile politicii externe a ţării noastre, o politică de apărare a păcii, de micşorare a încordării internaţionale şi dezvoltare a colaborării între popoare.

Nevoia de a se asigura operei de construcţie paşnică, în care este angrenat întreg poporul român, condiţiile de politică externă cele mai bune — pace, colaborare, bună vecinătate, prietenie cu toate popoarele — determină şi defineşte poziţia României în relaţiile internaţionale, acţiunile sale pe arena politicii europene şi mondiale.

„Politica internaţională a ţării noastre are ca temelie trainică, permanentă, principiile suveranităţii şi independenţei naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc" — a declarat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la cel de-al IX-lea Congres al partidului. În spiritul hotărîrilor adoptate de Congresul al IX-lea, România a militat pentru promovarea consecventă a acestor principii pe arena internaţională, considerînd că respectarea lor este o condiţie esenţială în vederea dezvoltării colaborării între state, întăririi încrederii între popoare, respectării dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-şi hotărî singur soarta.

Apreciind că drumul spre înfăptuirea cooperării internaţionale, spre o adevărată normalizare a ansamblului vieţii internaţionale trece în mod necesar prin dezvoltarea şi consolidarea relaţiilor bilaterale, ţara noastră a acţionat cu hotărîre în anii care au trecut de la ultimul congres al partidului pentru amplificarea relaţiilor politice şi diplomatice cu alte state, pentru intensificarea legăturilor economice şi comerciale, sporirea contactelor şi formelor de colaborare în domeniul ştiinţei şi tehnicii, al culturii şi artei, precum şi în toate celelalte domenii de interes reciproc, pe baza strictei respectări a principiilor care stau la temelia politicii internaţionale a României.

La data celui de-al IX-lea Congres al partidului, ţara noastră întreţinea relaţii diplomatice cu 66 de state. În îndeplinirea hotărîrilor congresului, numărul acestor state a crescut cu 30, astăzi ţara noastră avînd relaţii diplomatice şi consulare cu 96 de state de pe toate meridianele şi paralele globului, iar relaţii economice şi cultural-ştiinţifice cu peste 100 de state.

În centrul politicii externe a ţării noastre stau neabătut prietenia şi alianţa frăţească cu ţările socialiste. În lumina hotărîrilor Congresului al IX-lea, care a considerat ca o îndatorire internaţionalistă a partidului şi guvernului dezvoltarea continuă a relaţiilor frăţeşti cu toate ţările socialiste, România a acordat o atenţie deosebită lărgirii colaborării politice, economice, cultural-ştiinţifice, întrajutorării tovărăşeşti cu celelalte ţări socialiste. În decursul anilor care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, aceste relaţii au cunoscut o permanentă dezvoltare şi diversificare. Au avut loc schimburi de vizite de delegaţii de partid şi de stat, întîlniri care au prilejuit discutarea diferitelor probleme de interes comun, contribuind la întărirea prieteniei şi colaborării dintre poporul român şi popoarele din celelalte ţări socialiste. Au fost încheiate numeroase acorduri, tratate şi convenţii guvernamentale bilaterale, care reglementează multiplele domenii ale relaţiilor. A existat, de asemenea, o preocupare importantă pentru lărgirea colaborării multilaterale cu ţările socialiste, în cadrul C.A.E.R. şi a Tratatului de la Varşovia.

Militînd pentru pace, pentru micşorarea încordării internaţionale, pentru împiedicarea imperialismului să declanşeze un nou război, partidul şi guvernul ţării noastre au acordat o deosebită atenţie întăririi capacităţii de apărare a ţării, înzestrării şi pregătirii forţelor noastre armate, încît ele, alături de forţele armate ale celorlalte state participante la Tratatul de la Varşovia, ale tuturor ţărilor socialiste, să-şi poată îndeplini oricînd misiunea sacră de apărare a cuceririlor revoluţionare ale poporului, a independenţei patriei, a cauzei socialismului şi păcii.

Preocupîndu-se de adîncirea continuă a prieteniei cu ţările socialiste, pe baza principiilor internaţionalismului socialist, a promovării cu fermitate a principiului respectării dreptului fiecărui popor de a-şi hotărî singur destinele, de a-şi alege singur formele concrete de făurire a noii societăţi, ţara noastră si-a adus o importantă contribuţie la întărirea unităţii ţărilor socialiste, la creşterea forţei, prestigiului şi influenţei socialismului în lume. Fără îndoială, că în această direcţie contribuţia cea mai însemnată a ţării noastre o reprezintă îndeplinirea Directivelor Congresului al IX-lea, a sarcinilor trasate de Congres în toate domeniile construcţiei socialiste, deoarece cu cît fiecare ţară socialistă este mai puternică şi mai dezvoltată, cu atît forţa întregului sistem socialist este mai mare.

Partidul Comunist Român consideră că tot ceea ce uneşte partidele comuniste şi muncitoreşti este mai presus şi mai puternic decît divergenţele actuale, că acestea sînt trecătoare. De aceea el a dezvoltat relaţii de strînsă colaborare tovărăşească cu toate partidele comuniste şi muncitoreşti şi a acţionat, în mod stăruitor, pentru întărirea solidarităţii internaţionale, pentru depăşirea actualelor dificultăţi şi normalizarea relaţiilor dintre partidele frăţeşti. Acesta este spiritul în care a acţionat delegaţia Partidului Comunist Român şi cu ocazia recentei consfătuiri a partidelor comuniste şi muncitoreşti de la Moscova.

Situînd în centrul politicii sale externe alianţa şi prietenia cu toate ţările socialiste, ţara noastră, acţionînd în spiritul coexistenţei paşnice, şi-a dezvoltat relaţiile economice, politice, tehnico-ştiinţifice, culturale cu toate statele, fără deosebire de sistem social, considerînd că schimburile multilaterale, pe baza avantajului reciproc, fără condiţii politice, fără restricţii şi discriminări, contribuie la micşorarea încordării internaţionale şi la apropierea între popoare, constituie un important factor de întărire a păcii.

În scopul dezvoltării relaţiilor bilaterale şi din dorinţa sinceră de a contribui